

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Iveta JUŘIČKOVÁ

Demogeografická analýza okresu Vsetín

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce
doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Iveta Juříčková (R120209)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Demogeografická analýza okresu Vsetín

Title of thesis: Demogeographic analysis of Vsetín district

Vedoucí práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Rozsah práce: 123 stran, 13 vázaných příloh

Abstrakt: Diplomová práce je zaměřena na vytvoření základních demogeografických analýz okresu Vsetín, které jsou hodnoceny z hlediska časového vývoje a prostorové diferenciaci. Stěžejní částí práce tvoří především kapitoly zabývající se strukturou obyvatelstva, dynamikou obyvatelstva a predikcí stavu obyvatelstva.

Klíčová slova: Demogeografická analýza, obyvatelstvo, okres Vsetín, územní jednotky

Abstract: The thesis is focused on creating fundamental analysis demogeographic of district Vsetín, which are assessed in terms of temporal development and spatial differentiation. Fundamental part of the work consists mainly of the chapter dealing with the structure of population, population dynamics and prediction of the population.

Keywords: Demogeographic analysis, population, Vsetín district, territorial units

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Mariána Haláse, Ph.D. a že veškerou literaturu a zdroje, které byly v práci využity, jsem řádně ocitovala a uvedla v seznamu použité literatury

V Olomouci dne

.....

Bc. Iveta Juříčková

Poděkování

Touto cestou bych ráda upřímně poděkovala svému vedoucímu diplomové práce doc. RNDr. Mariánu Halásovi, Ph.D., za jeho vstřícnost, ochotu, cenné rady, flexibilitu, čas a trpělivost, které mi po celou dobu zpracování mé diplomové práce velmi laskavě poskytoval.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
MT	Mírně teplá oblast
CH	Chladná oblast
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ÚSES	Územní systém ekologické stability
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
HDP	Hrubý domácí produkt
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
MD	Mateřská dovolená
hmp	hrubá míra porodnosti
hme	hrubá míra emigrace
hmi	hrubá míra imigrace

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Iveta JUŘICKOVÁ**
Osobní číslo: **R120209**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Demogeografická analýza okresu Vsetín**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je komplexní demografická analýza okresu Vsetín včetně časového vývoje a prostorové diferenciaci jednotlivých demografických ukazatelů a jejich srovnání s ostatními regiony České republiky, příp. s celou Českou republikou. Základní analýzy budou vycházet z dat ze sčítání lidu 2011 a z evidencí pohybu obyvatelstva.
Kromě tradičních demografických analýz (vývoj, přirozené pohyby obyvatelstva, migrační pohyby obyvatelstva, struktury obyvatelstva) by součástí práce mohla být i predikce budoucího vývoje obyvatelstva okresu Vsetín a jeho struktur.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Fňukal, M., Ptáček, P. Využití moderních metod a technických pomůcek při terénním cvičení ze socioekonomické geografie. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005.

Halás, M., Fňukal, M., Brychtová, Š. Základy humánní geografie 1. Studijní distanční opora, Olomouc: Univerzita Palackého, 2013.

Hendl, J. Přehled statistických metod. Praha: Portál, 2009.

Koschin, F. Demografie poprvé. Praha: VŠE, 2005.

Mládek, J. Základy geografie obyvatelstva. Bratislava: SPN, 1992.

Pavlík, Z., Kučera, M. (eds.). Populační vývoj České republiky 1990-2002.

Praha: DemoArt, 2002.

Ptáček, P. a kol. Cvičebnice z geografie sídel. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007.

Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. (eds.). Ekonomická a sociální geografie.

Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.

- další BP a DP z Katedry geografie UPOL

Vedoucí diplomové práce: Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 27. května 2014

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2015

L.S.

Prof. RNDr. Ivo Fěrbort, CSc., Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Svozilba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. května 2014

Obsah

1. Úvod a cíle práce.....	9
2. Rešerše literatury a metodika práce	10
3. Základní charakteristika okresu Vsetín	20
3.1. Přírodní poměry	20
4. Historie osídlení a vývoj počtu obyvatel.....	23
4.1. Historie osídlení	23
4.2. Vývoj počtu obyvatel	24
5. Struktura obyvatelstva.....	28
5.1. Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku	29
5.1.1. Věková pyramida.....	29
5.1.2. Index maskulinity a index femininity	34
5.1.3. Index stáří	36
5.2. Struktura obyvatelstva podle religiozity	41
5.3. Struktura obyvatelstva podle vzdělanosti.....	46
5.4. Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity	51
6. Dynamika obyvatelstva	56
6.1. Přirozený pohyb obyvatelstva	56
6.1.1. Porodnost a plodnost	56
6.1.2. Úmrtnost.....	63
6.1.3. Přirozený přírůstek/úbytek obyvatelstva	69
6.1.4. Sňatečnost	70
6.1.5. Rozvodovost.....	74
6.2. Mechanický pohyb obyvatelstva.....	78
6.2.1. Emigrace	80
6.2.2. Imigrace	82
6.2.3. Migrační saldo	83
6.3. Celkový pohyb obyvatelstva	84
7. Prognóza stavu obyvatelstva	89
8. Závěr	96
9. Summary	99
10. Seznam použitých zdrojů.....	101
11. Seznam příloh	107

1. Úvod a cíle práce

Demografie z hlediska důležitosti v současné době neustále nabírá na významu. K takto zásadnímu obratu, který vedl k rozvoji demografického poznání u nás, došlo v 90. letech, kdy společnost začala pociťovat první dopady zásadních ekonomických a sociálních transformací. Bylo to období, kdy se začaly projevovat změny v demografickém chování obyvatelstva.

Demografická situace určité oblasti se odráží také na politické, ekonomické, kulturní či sociální scéně. Do jisté míry je ovlivňována také životní úroveň daného obyvatelstva.

Demografická statistika má v naší zemi dlouholetou tradici. Z pohledu množství a kvality sledovaných ukazatelů patří k nejlepším v Evropě. Disponuje bohatým datovým fondem, který umožňuje vytvářet kvalitní analýzy stavu a vývoje obyvatelstva v dlouhodobém časovém měřítku.¹

K nejdůležitějšímu sběru demografických dat dochází v rámci cenzálního šetření, které v současné době nese název Sčítání lidu, domů a bytů. Jedná se o sběr dat, který se uskutečňuje v desetiletých intervalech. Do podoby dnešního Sčítání lidu, domů a bytů prošlo toto cenzální šetření dlouhým vývojem. Soupisy obyvatelstva se na našem území uskutečnily již ve středověku. V minulosti sloužily především pro vojenské a daňové účely.²

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu okresu Vsetín z demogeografického pohledu. Výběr tohoto území podléhá především místu mého trvalého bydliště. Jedná se tak o oblast, ke které se váže osobní vztah, od čehož je odvozen zájem o hlubší poznání demografických aspektů zdejšího obyvatelstva.

Cílem této diplomové práce je tedy komplexní demogeografická analýza okresu Vsetín, a to včetně časového vývoje a prostorové diferenciaci jednotlivých demografických ukazatelů. Za účelem zachycení prostorové odlišnosti jsou využity regiony, které jsou nižší územní úrovní okresu Vsetín a naopak i ty, které jsou úrovně okresu nadřazené. Základní analýzy vycházejí z dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, v některých případech i ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, a dále z evidencí pohybu obyvatelstva. Cílem je tedy vytvoření tradičních demografických analýz a také zachycení predikce vývoje obyvatelstva.

¹ Langhamrová, J., c2007, s. 5

² Český statistický úřad, ČSÚ, 2015

2. Rešerše literatury a metodika práce

Celá diplomová práce je tvořena sedmi hlavními kapitolami. První dvě kapitoly představují základní charakteristiku sledované oblasti a její historii osídlení. V následujících kapitolách se již setkáváme s hodnocením získaných výsledků jednotlivých analýz zpracovaných na základě dostupných dat.

V základní charakteristice okresu Vsetín se setkáváme především s jeho specifikací v rámci České republiky z hlediska polohy a rozlohy. Určitou důležitost má také seznámení se s přírodními podmínkami vybrané oblasti, neboť i ty do jisté míry ovlivňují zdejší populaci.

Patřičnou pozornost je potřeba věnovat i samotné historii osídlení, neboť právě zde jsou kořeny současného obyvatelstva. Následuje již samotný vývoj počtu obyvatel, který lze považovat za první zpracování dostupných dat.

Literatura zabývající se přírodními či historickými podmínkami okresu Vsetín je poměrně bohatá.

Pro výše uvedené kapitoly je stěžejním zdrojem čerpání informací dílo Vladimíra Nekudy a kolektivu pod názvem *Okres Vsetín – Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*, které je dostupné z CD nosiče, a dále také *Příroda Valašska*, jejímiž autory je Jan Pavelka, Jiří Trezner a kolektiv. Pro ověření klimatických oblastí okresu bylo využito dílo Víta Voženílka a Víta Květoně – *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961-2000* z roku 2011.

Důležitou a uznávanou osobností ve spojitosti s okresem Vsetín je také Ladislav Baletka. V jeho případě jsme čerpali z díla *Historie a současnost podnikání na Vsetínsku, Valašskomeziříčsku a Rožnovsku*, jehož spoluautorkou je Jana Paštiková.

Při zpracování části zabývající se vývojem počtu obyvatel je využívána především publikace, kterou vydal Český statistický úřad, a jedná se o *Historický lexikon obcí ČR 1869-2005* a následně také výsledky Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011. Velice přínosným dílem této podkapitoly je publikace Vladimíra Srby pod názvem *1000 let obyvatelstva českých zemí* z roku 2004.

Podstatou následujících kapitol je vytvořit demogeografickou analýzu okresu Vsetín na základě dat týkající se populace. Zdrojem takovýchto dat je Český statistický úřad, který byl zřízen již v roce 1969 a je ústředním orgánem státní správy České republiky. Jiný věrohodný statistický zdroj ke zpracování jednotlivých analýz v této práci

využit není. Oficiální data jsou pro výzkum v sociální geografii velice důležitá. Nejenom populační geograf je na takovýchto statistikách do značné míry závislý.³

Začátek každé kapitoly tvoří úvod, který do jisté míry představuje teoretickou část, kde se čtenář seznámí s hlavní problematikou daného tématu, tak aby dokázal správně uchopit výsledky jednotlivých analýz. K těmto teoretickým úvodům je využito široké spektrum nejrůznějších publikací známých sociálním geografů. Z těch současných je potřeba zmínit pana docenta Václava Touška, který je autorem mnoha publikací. V této diplomové práci je však stěžejním dílem *Ekonomická a sociální geografie*, na kterém spolupracoval pan docent Josef Kunc a kolektiv.

Z dalších důležitých osobností, jejichž publikace jsou v práci použity, je nutné jmenovat pana docenta Mariana Haláse a pana doktora Miloše Fňukala, kteří ve spolupráci s paní doktorkou Šárkou Brychtovou vytvořili literární oporu pod názvem *Základy humánní geografie I: Geografie obyvatelstva a sídel*.

K významným lidem působících na geografické scéně patří zajisté pan profesor Jozef Mládek, z jehož publikací je citováno dílo *Základy geografie obyvatelstva* z roku 1992.

Další geograf, který působí na poli české demografie je docent Felix Koschin, z jehož publikací patří k nejznámějším *Demografie poprvé*.

Vzhledem k tomu, že demografií se zabývá celá řada význačných osobností, mohli bychom tu nadále jmenovat další a další autory, jejichž díla jsou pro demografickou scénu důležitá a přínosná, avšak z hlediska práce je potřeba zaměřit se také na metodickou část, kde se seznámíme s postupy, které v průběhu zpracování byly použity.

Ve všech kapitolách, kde jsou zpracovávána získaná data, se vyskytuje grafické znázornění, neboť jeho cílem je podat rychlou, přehlednou a spolehlivou informaci o studovaném jevu prostřednictvím dvourozměrného obrazu, a to v podobě grafu či mapy.⁴

Jak již bylo zmíněno, veškerá data byla získána z Českého statistického úřadu, jakožto oficiálního státního zdroje statistických údajů. Pomocí těchto dat byly vytvořeny všechny ukazatele, které v jednotlivých kapitolách figurují, a to pomocí určitých výpočtů, které si v následující části uvedeme. Důležitou roli sehrál cenzus, což je metoda sběru dat, v níž se do zkoumání zahrnují všechny jednotky populace. Tento způsob výběru je také nazýván jako totální výběr.⁵

³ Fňukal, M., Ptáček, P., 2005, s. 6

⁴ Fňukal, M., Ptáček, P., 2005, s. 36

⁵ Hendl, J., 2009, s. 56

První rozsáhlá kapitola se zabývá strukturou obyvatelstva, a to dle věku a pohlaví, dle maximální dosažené úrovně vzdělání, dle religiozity a také dle ekonomické aktivity obyvatelstva. V této kapitole byla využita data především ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, která se vztahují k datu 26. 3. 2011 a ve všech podkapitolách (kromě náboženské struktury) jsou získané analýzy za rok 2011 srovnávány i s výsledky analýz z roku 2001, které taktéž vycházejí ze získaných dat Sčítání lidu, domů a bytů 2001, u kterého byly data vztaženy k 1. 3. 2001. U náboženské struktury obyvatelstva ke srovnání s rokem 2001 nedošlo pouze z toho důvodu, že výsledky cenzu v oblasti náboženské víry v roce 2011 jsou výrazně zkresleny především v důsledku toho, že vysoké procento lidí vůbec nevedlo, zda-li k nějaké víře inklinuje, či nikoli. Na rozdíl od roku 2001, kdy tato kategorie nezjištěno měla výrazně nižší podíl.

V podkapitole Struktura obyvatelstva dle věku a pohlaví byly využity následující vzorce pro jednotlivé výpočty:

Index maskulinity (I_m)

$$I_m = \frac{M}{F} * 1000$$

M – počet mužů

F – počet žen

Index feminity (I_f)

$$I_f = \frac{F}{M} * 1000$$

M – počet mužů

F – počet žen

Index stáří

$$\frac{\text{obyvatelstvo ve věku 60 a více let}}{\text{obyvatelstvo ve věku 0-15 let}} * 1000$$

Pomocí indexu maskulinity či feminity zachycujeme proporce rozložení mužů a žen. V případech, kdy převažují ženy, se počítá index feminity a naopak.

Index stáří vyjadřuje kolik obyvatel ve věku 60 a více let připadá na 100 obyvatel ve věku 0-14 let. Z důvodu použití rozdílné metodiky při jednotlivých cenách v roce 2001 a 2011 bylo při výpočtech indexu stáří do kategorie obyvatelstva 60 a více let v roce 2011 připočtena i kategorie nezjištěno. Index stáří byl vypočítán až do úrovně obcí.

Ve všech ostatních podkapitolách kapitoly Struktura obyvatelstva byl použit způsob výpočtu v podobě vyjádření podílů zjišťovaného ukazatele na celkovém počtu obyvatelstva v geografických celcích s výjimkou vzdělanostní struktury, kde se počítá pouze s obyvatelstvem ve věku 15 let a starším, neboť z hlediska vzdělanosti se jedná o věk, kdy lze dosáhnout ukončení primárního vzdělání. V rámci vzdělanostní struktury byl počítán také tzv. schoolyears, který vypovídá o celkové vzdělanosti v dané oblasti. Zachycuje, kolik v průměru jeden člověk dané populace stráví vzděláváním. Pro výpočet tohoto ukazatele byl využit vzorec pro vážený průměr:

Vážený průměr (\bar{x})

$$\bar{x} = \frac{x_1 * w_1 + x_2 * w_2 + x_3 * w_3 \dots x_n * w_n}{w_1 + w_2 + w_3 \dots w_n}$$

x_n – vážená hodnota

w_n – odpovídající váha

V podkapitole Struktury obyvatelstva podle pohlaví a věku bylo v některých případech (věková pyramida, rozložení celkové populace v jednotlivých věkových kategoriích a index maskulinity a feminity) využito také srovnání s ostatními okresy Zlínského kraje, neboť právě v těchto případech se porovnání s více celky zdálo být nejzajímavější (především z důvodu výrazné podobnosti). V ostatních případech jsou již porovnání okresu Vsetín z geografického hlediska provedena s SO ORP Vsetín, Zlínským krajem a celou Českou republikou.

Druhou nejrozsáhlejší část diplomové práce tvoří kapitola Dynamika obyvatelstva, jejíž součástí je přirozený pohyb, mechanický pohyb a celkový pohyb obyvatelstva.

U přirozeného pohybu obyvatelstva jsou řešenými ukazateli především hrubá míra porodnosti, hrubá míra úmrtnosti a čistá míra plodnosti, též známá jako čistá míra fertility, pro jejichž výpočty byly využity následující vzorce:

Hrubá míra porodnosti (hmp)

$$\text{hmp} = \frac{N_{\dot{z}}}{S} * 1000$$

$N_{\dot{z}}$ – počet živě narozených dětí

S – střední stav obyvatelstva

Čistá míra plodnosti (f_x)

$$f_x = \frac{N_{\dot{z}}}{F_{15-49}} * 1000$$

$N_{\dot{z}}$ – počet živě narozených dětí

F_{15-49} – počet žen v reprodukčním věku

U čisté míry plodnosti bylo potřeba na úrovni obcí ve jmenovateli použít pouze počet žen v dané kategorii za rok 2011 nikoli jako průměr za sledované období (2010-2013), neboť podrobné data o věkové struktuře obcí jsou k dispozici pouze při cenzálním šetření.

Hrubá míra úmrtnosti (hmú)

$$\text{hmú} = \frac{M}{S} * 1000$$

M – počet zemřelých

S – střední stav obyvatelstva

V rámci kapitoly o úmrtnosti obyvatelstva byl vypočítán také kvocient kojenecké úmrtnosti, který vyjadřuje počet zemřelých do jednoho roku života na 1000 živě narozených dětí v daném roce. Jeho výpočet je následující:

Kvocient kojenecké úmrtnosti (kú)

$$\text{kú} = \frac{D_0}{N_z} * 1000$$

D₀ – počet zemřelých do jednoho roku života ve sledovaném období

N_z – počet živě narozených dětí

Další část kapitoly Přirozený pohyb obyvatelstva představuje přirozený přírůstek či úbytek obyvatelstva, který získáme jako rozdíl hrubé míry porodnosti a hrubé míry úmrtnosti. Vyjadřuje tedy, zda-li sledovaná oblast zaznamenává přírůstek či úbytek obyvatel na základě vztahu porodnosti a úmrtnosti.

Všechny výše uvedené vzorce slouží k výpočtům ukazatel, jež se uvádějí v promile. Jednotlivé ukazatele byly navíc získány jako průměr za sledovaná období, neboť pokud bychom uváděli pouze data za jednotlivé roky, mohly by být výsledky značně zkresleny (př. v jednom roce se narodí více dětí v dalším o několik méně, ale celkově se v oblasti v určitém období rodí dětí více). Stejně řešení bylo využito i u ostatních následujících výpočtů hrubých měř.

Následují podkapitoly zabývající se sňatečností a rozvodovostí. Bezespору se jedná o ukazatele, které přirozený pohyb obyvatelstva do jisté míry ovlivňují. Tyto

ukazatele jsou opět vyjádřeny pomocí hrubých měr uváděných v promile. Vzorce pro jednotlivé výpočty jsou následující:

Hrubá míra sňatečnosti (hms)

$$\text{hms} = \frac{S_n}{S} * 1000$$

S_n – počet uzavřených sňatků v dané populaci

S – střední stav obyvatelstva

Hrubá míra rozvodovosti (hmro)

$$\text{hmro} = \frac{R}{S} * 1000$$

R – počet rozvodů v dané populaci

S – střední stav obyvatelstva

V rámci rozvodovosti byl využit také výpočet pro tzv. index rozvodovosti, který je přesnějším ukazatelem řešené problematiky, neboť se neváže na celou populaci a vystihuje, jaké procento manželství se v průměru rozvede (tedy je udáváno v procentech).

Výpočet pro index rozvodovosti vychází ze vztahu:

Index rozvodovosti (I_R)

$$I_R = \frac{R}{S_n} * 100$$

R – počet rozvodů v dané populaci

S_n – počet uzavřených sňatků v dané populaci

Dynamiku obyvatelstva představuje také jejich mechanický pohyb reprezentován především imigrací a emigrací (přistěhovalectví a vystěhovalectví). Pro analýzu v této oblasti jsou opět stěžejní hrubé míry:

Hrubá míra emigrace (hme)

$$\text{hme} = \frac{E}{S} * 1000$$

E – počet emigrantů z regionu

S – střední stav obyvatelstva

Hrubá míra imigrace (hmi)

$$\text{hmi} = \frac{I}{S} * 1000$$

I – počet imigrantů do regionu

S – střední stav obyvatelstva

Rozdílem hrubé míry emigrace a hrubé míry imigrace získáme tzv. migrační saldo, které udává, zda-li je daná oblast z hlediska stěhovavého pohybu obyvatelstva ztrátová či naopak.

U všech získaných ukazatelů v části mechanického pohyb byly opět uváděny hodnoty jako průměry sledovaného období (2010-2013).

Poslední část spadající do kapitoly Dynamika obyvatelstva nese název Celkový pohyb obyvatelstva. Jedná se o vyjádření celkového přírůstku či úbytku obyvatelstva, který získáme součtem přirozeného přírůstku a migračního salda daného území v určitém čase. Lze jej vyjádřit v promile vztahem:

Celkový přírůstek (cp)

$$cp = \frac{N - M + I - E}{\bar{S}} * 1000$$

N – počet narozených

M – počet zemřelých

I – počet imigrantů do regionu

E – počet emigrantů z regionu

S – střední stav obyvatelstva

V tomto případě byli do čitatele dosazeni živě narození. Nejedná se o žádné pochybení, neboť rozdíl narozených a živě narozených je minimální a výpočet tohoto ukazatele to nikterak výrazně neovlivní.

Celkový pohyb obyvatelstva se dá velice dobře vyjádřit graficky, a to prostřednictvím Webbova diagramu, který byl vytvořen na základě výsledků migračního salda (průměr 2010-2014), které představovalo hodnoty na ose x, a s využitím výsledků přirozeného přírůstku, které posloužily jak hodnoty na osu y (v obou případech jako průměr 2010-2014).

Nejprve byl Webbův diagram vytvořen pro všechny obce okresu Vsetín za výše uvedené období. Zde je potřeba zdůraznit, že k 1. 1. 2013 se v okrese Vsetín osamostatnily dvě obce Krhová a Poličná (obě byly původně součástí města Valašské Meziříčí, proto je potřeba při výpočtech týkající se dynamiky obyvatelstva za toto město brát v úvahu odchylku způsobenou právě odtržením výše zmíněných obcí). Data za tyto obce však nebyly dostačující k tomu, aby mohla být vytvořena stejná analýza dynamiky obyvatelstva v těchto jednotkách, tak aby bylo jejich srovnávání korektní, proto v žádné z části práce nefigurují. Ve veškerých mapových výstupech jsou již tyto obce viditelně odděleny, neboť byl využit mapový podklad ArcČR 500, avšak nejsou zařazeny do žádné z kategorií dané tematiky.

Následovně byl vytvořen také Webbův diagram pro okres Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku, tentokrát již jako průměr za dvě období, aby bylo možné zachytit jejich vývoj v rámci celkového pohybu.

Při jednotlivých výpočtech se ve většině případů využívá tzv. středního stavu obyvatelstva, který je obvykle získáván jako průměr počátečního a koncového stavu obyvatelstva v daném roce.

Poslední kapitolu uzavírající celou diplomovou práci tvoří Prognóza stavu obyvatelstva, která byla zpracovávána na základě projekčních studií Českého statistického úřadu jako Projekce 2013 pro ČR a jednotlivé kraje ČR, jež navazují na data získaná z posledního Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Za práh projekce ČSÚ stanovil rok 2012 a horizont projekce pro kraje ČR představuje rok 2050 a pro celou ČR rok 2100. V některých případech, z důvodu srovnatelnosti se Zlínským krajem, byly využity data za Českou republiku pouze do roku 2050.

Pro možnost porovnání předpokládaných počtů obyvatel v České republice a Zlínském kraji byl vytvořen bazický index, kde počáteční stav roku 2012 vychází z reálných čísel, které představují 100 % bazického indexu. U ostatních predikovaných stavů obyvatelstva byla v rámci České republiky využita data ve střední variantě v průměru za jednotlivá období (tedy nejpravděpodobnější variantě).

Výsledky výpočtů předpokládaného pohybu obyvatelstva je potřeba brát se značnou rezervou, neboť abychom mezi sebou mohli porovnat výsledky pohybu obyvatelstva Zlínského kraje a ČR, museli jsme hodnoty přepočítat na promile, avšak byly zde použity předpokládané počty obyvatelstva k 1. 1. daného roku, nikoli střední stavy, které se běžně pro výpočty používají. Musíme brát též v úvahu, že se jedná o projekci, nikoli o jednoznačná fakta. Především u migrace obyvatelstva je predikce velice obtížně předvídatelná, a to zejména z důvodu její silné vnější podmíněnosti (legislativní opatření, ekonomická situace v ČR, v potenciálních zdrojových zemích, současná uprchlická situace, kvóty na přerozdělení migrantů).

V celé práci bylo potřeba pracovat s relativními údaji, nikoliv s absolutními hodnotami, neboť práce má geografický rozměr, kdy dochází k porovnávání geografických jednotek o různé velikosti, tudíž prostřednictvím absolutních údajů by tyto celky byly neporovnatelné.

Diplomová práce byla vytvořena v prostředí Microsoft Word. Pro zpracování veškerých výsledků (výpočty, grafy) bylo využito programu Microsoft Excel. Jednotlivé mapové vstupy, které jsou součástí textu, byly vytvořeny v programu ArcGIS 10.1.

3. Základní charakteristika okresu Vsetín

Okres Vsetín patří k oblastem, které se bezesporu podílejí na celkovém charakteru Valašska. Okres Vsetín je jedním ze 4 okresů, které dohromady tvoří vyšší územní správní celek, a tím je Zlínský kraj, který leží v jihovýchodní části České republiky. Jeho vznik je datován k 1. 1. 2000, a to na základě ústavního zákona Parlamentu ČR č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků jako jeden ze čtrnácti krajů České republiky.⁶ Okres Vsetín se v rámci Zlínského kraje nachází v jeho severovýchodní části a sousedí tak s okresem Zlín a z menší části i s okresem Kroměříž. Zbylé hranice v severní části sdílí s Olomouckým a Moravskoslezským krajem a jihovýchodně hraničí se Slovenskem.

Od 1. 1. 2003 byly vytvořeny územní celky za účelem přenesení určité části působnosti samosprávy. Jedná se o obce s rozšířenou působností, které se na území vsetínského okresu vyskytují 3, a to Vsetín, Valašské Meziříčí a Rožnov pod Radhoštěm, anebo obce s pověřeným obecním úřadem, kterých má okres Vsetín 5. Jedná se o Vsetín, Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Horní Lideč a Karolinka.

Se svou rozlohou 1143 km² tvoří 29 % rozlohy Zlínského kraje a je tak jeho největším okresem. Vsetínský okres současné podoby vznikl územní reorganizací v roce 1960 spojením dřívějších samostatných okresů Vsetín a Valašské Meziříčí a připojením Hornolidečska ze zaniklého okresu Valašské Klobouky.⁷

3.1. Přírodní poměry⁸

Území okresu Vsetín se řadí do provincie Západních Karpat a dále do subprovincie Vnější Západní Karpaty. V rámci této subprovincie rozlišujeme na území okresu tři oblasti, které se dále člení na geomorfologické celky. Jedná se o oblast Západobeskydské podhůří, z níž v okrese nalezneme pouze celek Podbeskydská pahorkatina. Další oblast na vybraném území nese název Západní Beskydy s celky Moravskoslezské Beskydy, Rožnovská brázda, Hostýnsko-vsetínská hornatina, a poslední oblastí, která zasahuje do území okresu, jsou Slovensko-moravské Karpaty s celky Javorníky, Vizovická vrchovina a Bílé Karpaty.

⁶ Český statistický úřad, ČSÚ, c2014

⁷ Stodůlková, V., 2007, s. 16

⁸ Pavelka, J., Trezner, J. a kol, 2001, s. 13-75

Pro reliéf okresu Vsetín je typická výrazná členitost a kontrastnost. Převažuje zde erozně-denudační reliéf. Vyznačuje se pestrou škálou různých tvarů, od mohutných horských hřbetů, přes hluboká údolí, kotliny a brázdy až po plochý nízký pahorkatinný reliéf v severozápadní části okresu.

Ráz klimatu okresu ovlivňuje především nadmořská výška, která se pohybuje v rozmezí od 262 m n. m. do 1206 m n. m. Do okresu zasahují dvě klimatické oblasti, a to chladná a mírně teplá. Oblast mírně teplá zde má zastoupení v podoblasti s označením MT 2, do které náleží Hostýnské vrchy společně s ostatními údolními a rovinnými částmi okresu. Výše položené horské části patří do oblasti chladné, kterou zde reprezentuje podoblast s označením CH 7, která charakterizuje klima Vizovických vrchů, Bílých Karpat, Moravskoslezských Beskyd a Veřovských vrchů, Vsetínských vrchů a Javorníků, a podoblast CH 6 nacházející se na vrcholcích Vsetínských vrchů a Javorníků.⁹ Průměrná roční teplota okresu je opět silně ovlivněna hornatým reliéfem. V nižších oblastech průměrná roční teplota dosahuje hodnoty 8°C, zatímco v nejvyšších oblastech tyto hodnoty klesají ke 4°C. Pro převážnou část území je typická průměrná roční teplota okolo 7°C.¹⁰ Kromě průměrné teploty je oblast také rozmanitá na úhrn srážek. Průměrný úhrn srážek opět ovlivňuje nadmořská výška jednotlivých oblastí. Pro největší část okresu platí průměrný úhrn srážek od 700 mm do 1000 mm. Opravdu jen v nejvyšších místech se průměrný úhrn srážek vyšplhá na více než 1200 mm.¹¹

Celé území okresu Vsetín spadá do povodí řeky Bečvy a do úmoří Černého moře. Povrchové vody okresu jsou odváděny řekou Bečvou, která je nejvýznamnějším vodním tokem okresu. Jedná se o největší levostranný přítok řeky Moravy, která se vlévá do Dunaje a ten pak dále do Černého moře. Celková délka řeky Bečvy činí 120,2 km, které zaujímají plochu 1627 km². Okresem prochází řeka v délce 70 km. Řeka Bečva se na území okresu vyskytuje v podobě Vsetínské a Rožnovské Bečvy, které se stékají v okolí Valašského Meziříčí, a až poté zájmovým územím protéká jako řeka Bečva. Na základě povrchového odtoku patří okres Vsetín k nejvodnatějším oblastem. Stojaté vody v okrese zabírají relativně malou plochu. Jedná se o pouhých 180 ha, z čehož největší část zaujímá vodní nádrž Stanovnice u Karolinky, která slouží jako rezervoár pitné vody nejenom pro obyvatelstvo okresu Vsetín, ale také pro okres Zlín. Podzemní vody zde přílišné

⁹ Voženílek, V., Květoň, V., 2011

¹⁰ Nekuda, V., 2002

¹¹ Nekuda, V., 2002

zastoupení nemají především v důsledku malé propustnosti hornin karpatského flyše, které tak vytvářejí nepříznivé podmínky pro výskyt a cirkulaci podzemních vod.

Z pedologického hlediska lze zemědělské půdy okresu charakterizovat jako oblasti s převažujícím výskytem hnědých půd (kambizemě) typických a kyselých, které se vyskytují v širokém spektru nadmořských výšek od 400 m – 1000 m. Mezi další půdní typy, které zde nalezneme, patří hnědozemě, ilimerizované půdy a oglejené půdy. Ve vyšších polohách, které jsou z velké části zalesněny, se vyskytují hnědé půdy kyselé, silně kyselé, podzolované a podzoly. Nivní půdy nalezneme především v blízkosti Vsetínské a Rožnovské Bečvy a jejich přítocích. Rozsáhlou část zájmového území pokrývají lesy. Jedná se o lesní pokryv na více než 50% povrchu, čímž se oblast řadí mezi nejlesnatější okresy v České republice.

Okres Vsetín se vyznačuje rozmanitostí bioty, a proto je důležitá ochrana krajiny, ve které se nachází. K tomu dochází především prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Na základě tohoto zákona byla vymezena tzv. zvláště chráněná území. Na území okresu se vyskytují všechny kategorie zvláště chráněných území s výjimkou národního parku. Na téměř polovině rozlohy okresu se vyskytuje Chráněná krajinná oblast Beskydy, která patří do kategorie velkoplošných ZCHÚ. Do skupiny maloplošných ZCHÚ v rámci okresu patří 44 lokalit, jedná se o 35 přírodních památek, 5 přírodních rezervací, 3 národní přírodní rezervace a 1 národní přírodní památka. Významnou roli v ochraně krajiny hraje tzv. ÚSES – územní systém ekologické stability, díky kterému by měl být zachován a reprodukován přirozený ráz krajiny. V rámci ÚSES se rozlišují dva prvky – biocentrum a biokoridor. Okres Vsetín má několik set biocenter a biokoridorů lokálního významu. Jednotlivá biocentra jsou propojena biokoridory. Biocenter regionálního významu zde nalezneme 15 a biocentra nadregionálního významu se v oblasti vyskytují 2.

4. Historie osídlení a vývoj počtu obyvatel

4.1. Historie osídlení

Okres Vsetín má velice členitý a hornatý terén, jehož historické osídlení bylo negativně ovlivněno vlivem velmi těžké prostupnosti zalesněným terénem. Přesto se obyvatelstvu s nepříznivými podmínkami podařilo vyrovnat, což vedlo k postupnému osídlování okresu Vsetín vedoucím až do vyšších horských poloh.

První nejstarší dochované poznatky o osídlení území okresu Vsetín spadají až do pravěku, což dokazuje stáří nalezených pazourkových úlomků. V této době však byly osídlovány především jen mírně zvlněné části okresu, ke kterým patří především oblast v okolí dnešního Kelče.¹² V tomto období sem pronikalo rolnické obyvatelstvo z tehdejšího Podunají, které již dokázalo pěstovat širokou škálu plodin známých až v pozdějším období. Jednalo se zejména o ječmen, pšenici, proso a další. Mezi ostatní místa osídlovaná v neolitickém období patří například Jarcová, Krásno nad Bečvou, Poličná a další.¹³

V následujícím období se lid zaměřil na odlesňování nížinných oblastí za účelem tvorby pastvin a polí, a také postupně docházelo k odlesňování ve výše položených pahorkatinách. Odlesňování v tomto období však mělo spíše lokální charakter, který nikterak radikálně nezměnil ráz zdejší krajiny.

Důležitým faktorem, který výrazně přispěl ke zdejšímu osídlení, byla dálková komunikace vedoucí z Podunají na sever Baltu, též známá jako Jantarová cesta.¹⁴

Prvního souvislejšího a trvalého osídlení se krajina okresu Vsetín dočkala až za vlády Přemyslovců, tj. od konce 11. století. Silná vlna osídlení zasáhla území okresu především v období 13. a 14. století, které je označováno jako období tzv. velké kolonizace.¹⁵ V tomto čase vznikla většina dnes existujících vesnic a také měst. V oblasti okresu Vsetín byly vesnice zakládány převážně podél vodních toků, ale nikoli podél Vsetínské a Rožnovské Bečvy, jak by se dalo čekat, ale v okolí jejich přítoků. Města vznikala plánovitě tzv. „na zeleném drnu“. Jednalo se o města Valašské Meziříčí, Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm a tzv. Nové Město Kelč.¹⁶ Osídlovací proces pokračoval i v následujících stoletích, kdy vznikaly další a další obce okresu a ráz krajiny se postupně

¹² Baletka, L., Paštiková, J., 2007, s. 9

¹³ Pavelka, J., Trezner, J a kol., 2001, s. 80

¹⁴ Nekuda, V., 2002

¹⁵ Pavelka, J., Trezner, J a kol., 2001, s. 80

¹⁶ Baletka, L., Paštiková, J., 2007, s. 1

začal měnit. V nížinných oblastech se hustota obyvatelstva zvyšovala, a tak lid začal směřovat i do podhorských a horských oblastí. Pro obyvatelstvo všech společenských vrstev se tak stala klíčová přeměna lesní půdy na půdu ornou, a to vytvářením tzv. pasek, což výrazně ovlivnilo krajinný ráz okresu Vsetín. Tento proces nese označení pasekářská kolonizace, během které kromě orné půdy vznikala i nová sídla jako například Dolní, Horní a Prostřední Bečva, Malá Bystřice, Oznice, Mikulůvka a mnohé další. Nejpozději byla osídlena východní část okresu, kde se dnes vyskytuje obec Velké Karlovice. Na území okresu Vsetín, jen o něco málo později než kolonizace pasekářská, probíhal také proces nazývaný jako valašská kolonizace, jehož podstatou ale nebyla přeměna na půdu ornou, ale využití lesů a vrcholků hor k salašnickému chovu dobytka.¹⁷ Od 18. století nové vesnice v podstatě nevznikaly. Jednalo se spíše o jejich rozdělení. Sídlení struktura se stabilizovala a nastala urbanizace, která byla urychlena v 60. letech 20. století v souvislosti s industrializací, s rozsáhlou výstavbou panelových domů a s kolektivizací v zemědělství.¹⁸

4.2. Vývoj počtu obyvatel

Historie sčítání obyvatelstva sahá již do dávné minulosti a je možné jej považovat za nejstarší statistický druh. S rozvojem společnosti se účely sčítání lidu měnily a společně s ním i rozsah zjišťovaných dat, metodika a zpracování.

Za první moderní sčítání lidu je považováno sčítání z roku 1869, kde také začíná časová linie dat, která byla použita k charakteristice vývoje počtu obyvatel v zájmovém území okresu Vsetín a jeho okolí. Pro srovnání byla zpracována také data za celou Českou republiku. Pro zachycení co největšího časového úseku byla použita data až do roku 2011, kdy bylo provedeno prozatím poslední Sčítání lidu, domů a bytů.

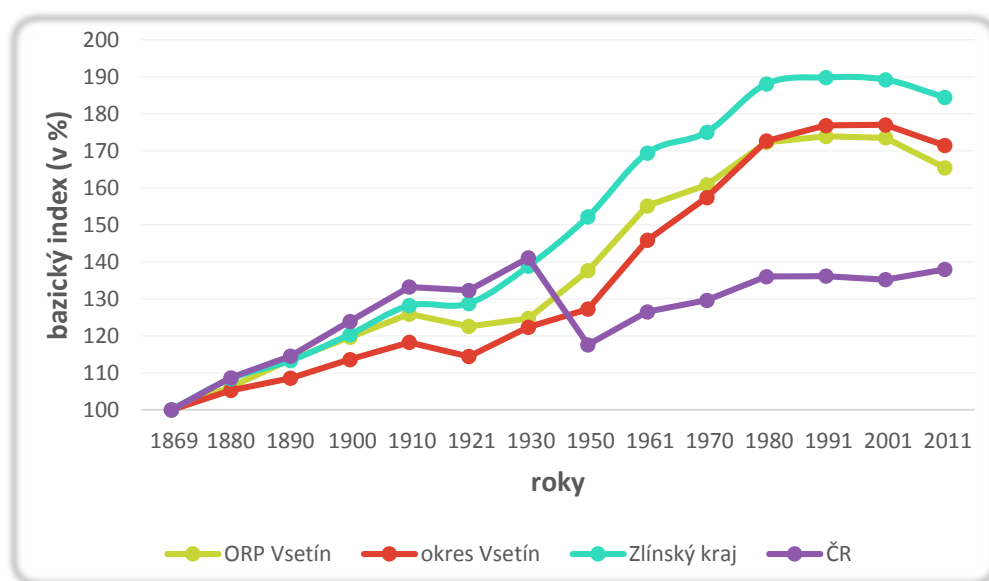
¹⁷ Pavelka, J., Trezner, J a kol., 2001, s. 81

¹⁸ Baletka, L., Paštiková, J., 2007, s. 13

Tab. 1: Absolutní počty obyvatel v letech 1869-2011 za jednotlivé územní celky

rok	SO ORP Vsetín	okres Vsetín	Zlínský kraj	ČR
1869	39 582	83 073	314 475	7 565 463
1880	42 050	87 465	341 037	8 223 227
1890	44 956	90 193	356 315	8 666 456
1900	47 354	94 394	378 564	9 374 028
1910	49 840	98 228	403 122	10 076 727
1921	48 518	95 071	404 985	10 009 480
1930	49 374	101 633	436 599	10 674 240
1950	54 476	105 693	478 466	8 896 086
1961	61 411	121 144	532 676	9 571 531
1970	63 645	130 748	550 465	9 807 697
1980	68 198	143 428	591 334	10 291 927
1991	68 831	146 898	596 903	10 302 215
2001	68 680	147 064	595 010	10 230 060
2011	65 487	142 420	579 944	10 436 560

Zdroj dat: Český statistický úřad, ČSÚ, 2006
SLDB 2011, ČSÚ, 2011

Obr. 1: Vývoj počtu obyvatel podle jednotlivých cenů za jednotlivé územní celky v letech 1869-2011

Zdroj dat: Historický lexikon obcí ČR 1869-2005, ČSÚ, 2006
SLDB 2011, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Z obrázku 1 je patrný vývoj počtu obyvatel za SO ORP Vsetín, který je jedním ze tří SO ORP, jež se v okrese Vsetín vyskytují, dále vývoj za okres Vsetín, Zlínský kraj a následně i za celou Českou republiku. Od počátečního roku 1869 je patrný nárůst počtu obyvatel ve všech zkoumaných úrovních územního celku. Nejpomaleji však rostla populace právě v rámci okresu Vsetín, zatímco SO ORP Vsetín si až do roku 1910 držela

stejnou dynamiku růstu jako celý Zlínský kraj. Nejrychlejší tempo růstu si držela Česká republika jako celek, a to až do roku 1910. Jedná se o poslední sčítání lidu před prvním důležitým historickým mezníkem ovlivňujícím mimo jiné právě i populační vývoj. Tímto mezníkem je 1. světová válka probíhající v letech 1914 - 1918, která zapříčinila první zaznamenaný pokles při sčítání obyvatelstva v roce 1921, a to ve všech sledovaných úrovních územního celku s výjimkou Zlínského kraje, kde obyvatelstvo zaznamenalo přírůstek přesahující 1800 obyvatel. V rámci okresu došlo k poklesu o více než 3 procentní body (dále jen p. b.), což reprezentuje nejvýraznější pokles. Nižší územní celek okresu Vsetín, tedy SO ORP Vsetín registroval druhou nejvyšší zjištěnou hodnotu poklesu dosahující téměř ke 3 p.b.. Snížení stavu obyvatel poznamenalo i celou Českou republiku, kdy se však jedná o rozdíl necelého 1 p. b., avšak i to v absolutních hodnotách představuje více než 60 000 obyvatel. Následující období do sčítání lidu v roce 1930 se neslo v duchu nárůstu počtu obyvatel. Sčítání obyvatel v roce 1930 bylo posledním ziskem statistického souboru informací o struktuře a vývoji obyvatelstva v českých zemích před vypuknutím 2. světové války. Sčítání lidu, které se podle doporučení mělo provádět každých 10 let, bylo v roce 1940 znemožněno nastolenou politickou situací. Od října roku 1938 byla demografická statistika omezena na území tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Po válce 1939 - 1945 byly údaje rekonstruovány na celé území Česka.¹⁹

V následujícím cenzu, který proběhl až v roce 1950, jsou z grafu 1 jednoznačně viditelné dopady 2. světové války. Zatímco v rámci okresu Vsetín, SO ORP Vsetín a Zlínského kraje počet obyvatel zaznamenával vzestup, tak Česká republika se potýkala s rapidním poklesem počtu obyvatel. Tento populační propad zapříčinil především celkový dopad války, odsun německé části obyvatelstva a také pokles obyvatelstva v důsledku tzv. ilegální emigrace po únoru roku 1948.

Zatímco dynamika růstu v letech 1950 - 1970 v celém Zlínském kraji, tak i v okrese a SO ORP Vsetín nabírala na síle, tak přírůstek obyvatel v celé České republice zaostával a tempo růstu zpomalilo, což vedlo stranické a státní orgány, které měly v programu aktivní populační politiku, k přijetí řady populačních opatření (systém přídavků a zvýhodnění, jistota zaměstnání a rozsáhlá bytová výstavba), čímž došlo k revitalizaci obyvatelstva.²⁰

Rychle stoupající přírůstek však s rokem 1980 začal zpomalovat, a to ve všech sledovaných úrovních územního celku. Dá se říci, že populačního vrcholu bylo dosaženo

¹⁹ Srb, V., 2004, s. 29

²⁰ Srb, V., 2004, s. 31

na úrovni SO ORP Vsetín a Zlínského kraje prakticky shodně při sčítání v roce 1991. Okres Vsetín zaznamenal ještě nepatrný nárůst obyvatel i při dalším cenzu v roce 2001. Česká republika sice v období 1991 - 2001 registrovala populační úbytek, avšak v posledním konaném sčítání lidu se počet obyvatel opět zvýšil na rozdíl od Zlínského kraje, okresu a SO ORP Vsetín, kde nastupuje výraznější propad.

Příčin jednotlivých vzestupů a poklesů počtu obyvatel je několik. Období v letech 1980 - 1989 bylo demograficky velmi nepříznivé vzhledem k ekonomické, sociální a morální situaci společnosti. Dalším negativním vlivem bylo výrazné zdražení potřebného spotřebního zboží. Veškeré tyto faktory vedly ke snížení porodnosti v Česku.²¹ Vyústěním této celkově nepříznivé a nepříjemné situace byla tzv. Sametová revoluce. Ta ač vedla k nastolení demokracie a svobodě lidu, tak z demografického hlediska s sebou přinesla i různá úskalí. Lidé začali svobodně cestovat, což u některých následně vedlo k jejich stěhování se za prací. Tuto situaci umocnil také vstup ČR do Evropské unie a tudíž i do Schengenského prostoru v roce 2004, který umožňuje volný pohyb obyvatel členských zemí bez nutnosti hraniční kontroly. Ženy s rostoucími požadavky na život začaly odkládat mateřství a upřednostnění pracovní kariéry se stalo běžným.

U jednotlivých dat je však potřeba zohlednit také fakt, že se metodiky jednotlivých cenzálních šetření v zachyceném časovém období měnily, proto je při jejich srovnání potřeba počítat s určitou odchylkou.

²¹ Srb, V., 2004, s. 31

5. Struktura obyvatelstva

Lidé na určitém území mají své charakteristické vlastnosti, na jejichž základě je možné obyvatelstvo jako celek dále členit a strukturovat. Mezi ně řadíme především pohlaví, věk, národnost, náboženskou příslušnost, etnicitu, vzdělání či ekonomickou aktivitu. Tyto charakteristiky významně ovlivňují výsledné demografické chování obyvatel. Strukturu obyvatelstva lze tedy chápat jako složení populace na základě mnoha různých charakteristik. Struktura obyvatelstva se řadí mezi nejvýznamnější charakteristiky demografické statistiky. Přestože se při hodnocení struktury obyvatelstva používají tzv. „okamžikové veličiny“ je třeba veškeré charakteristiky struktury chápat a interpretovat jak dynamicky, tak i historicky, neboť statické veličiny jsou výsledkem předcházejícího populačního vývoje.²² To například znamená, že současná věková struktura určité populace je ovlivněna vývojem populačních procesů za posledních několik desítek let a současně můžeme říci, že současná struktura obyvatelstva určité jednotky do značné míry ovlivňuje i budoucí demografické procesy.²³

Ke studiu struktury obyvatelstva se v současnosti používá široké spektrum různých znaků a řada analytických a interpretačních technik. Rozhodující znaky a kritéria, podle nichž se struktura obyvatelstva sleduje, se nejčastěji rozděluje do 3 skupin:

1. Biologické znaky, které tvoří skladbu obyvatelstva zejména podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, lidské rasy apod.
2. Socio-ekonomické znaky, které zahrnují zejména skladbu dle ekonomické aktivity obyvatelstva, příslušnost k odvětví národního hospodářství, podle povolání a mnohé další
3. Kulturní znaky, kde se struktura tvoří především na základě stupně vzdělání, podle národnosti, náboženské příslušnosti aj.²⁴

V následujících podkapitolách se budeme na základě biologických znaků zabývat především charakteristikou struktury obyvatelstva okresu Vsetín podle věku a pohlaví. Ze socio-ekonomických znaků nám strukturu populace zájmové oblasti přiblíží zejména ekonomické složení obyvatelstva a z poslední skupiny kulturních znaků obyvatelstvo okresu Vsetín přiblížíme pomocí náboženské příslušnosti a dosaženého vzdělání.

²² Mládek, J., 1992, s. 162

²³ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 28

²⁴ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 28

5.1. Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku

Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku je považována za nejzákladnější strukturu populace, která se tak stala základním kamenem mnoha dalších demografických analýz. Přestože lze struktury na základě těchto vybraných znaků uvádět odděleně, často se setkáváme spíše s interpretací kombinované struktury obyvatelstva dle věku a pohlaví.

Pohlaví lze vyjádřit jako charakteristiku, která je s každým jedincem pevně spjata již od narození tedy biologicky. Proto se jedná o jednu ze základních demografických charakteristik. Rozlišení na muže a ženu se používá ve všech statistikách obyvatelstva.

Věk je další a zároveň poslední základní charakteristikou každého člověka. I tato charakteristika je s jedincem spojena biologicky, a to prostřednictvím procesu individuálního stárnutí.²⁵

5.1.1. Věková pyramida

Nejčastěji se pro specifikaci demografické struktury používá tzv. věková pyramida, která udává, kolik se do dané věkové kategorie řadí procent žen a mužů. Věkové pyramidy nabývají mnoha tvarů. Proto existují tři základní tvary, k nimž se výsledné pyramidy přirovnávají.

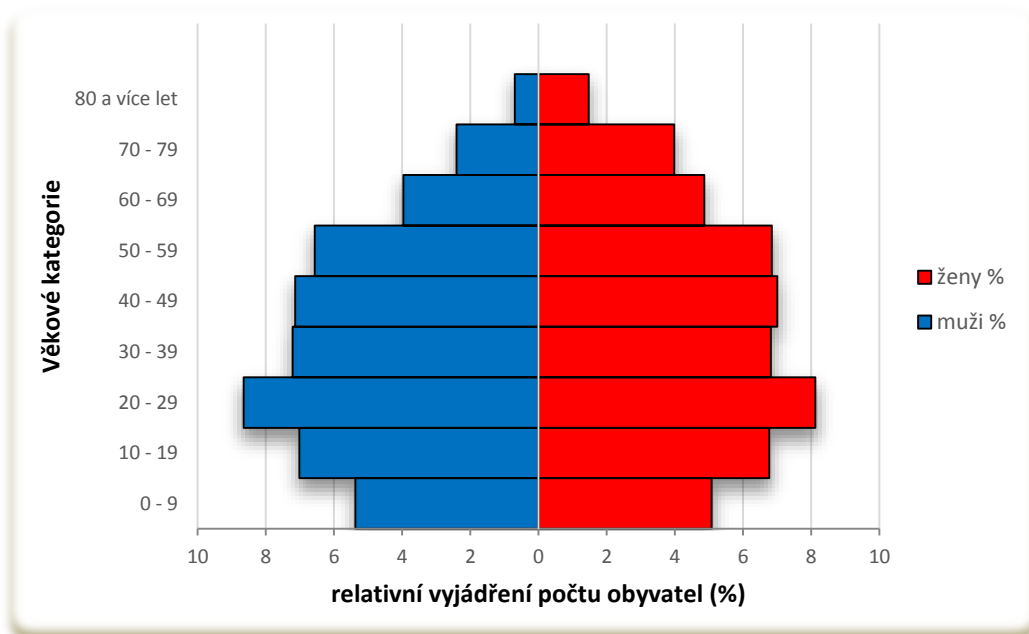
Tyto tři základní typy představují:²⁶

- **Typ progresivní:** s převahou dětské složky obyvatelstva (0 - 14 let). Jedná se o populace, kde počet narozených roste.
- **Typ stacionární:** dětská složka společně se složkou poprodukční (50 a více let) jsou prakticky vyrovnané, což znamená, že vyrovnané jsou téměř i počty narozených a zemřelých
- **Typ regresivní:** poprodukční složka převažuje nad dětskou složkou a počet zemřelých je vyšší než počet narozených dětí. Tento typ vede ke stárnutí populace nebo též k demografickému stárnutí.

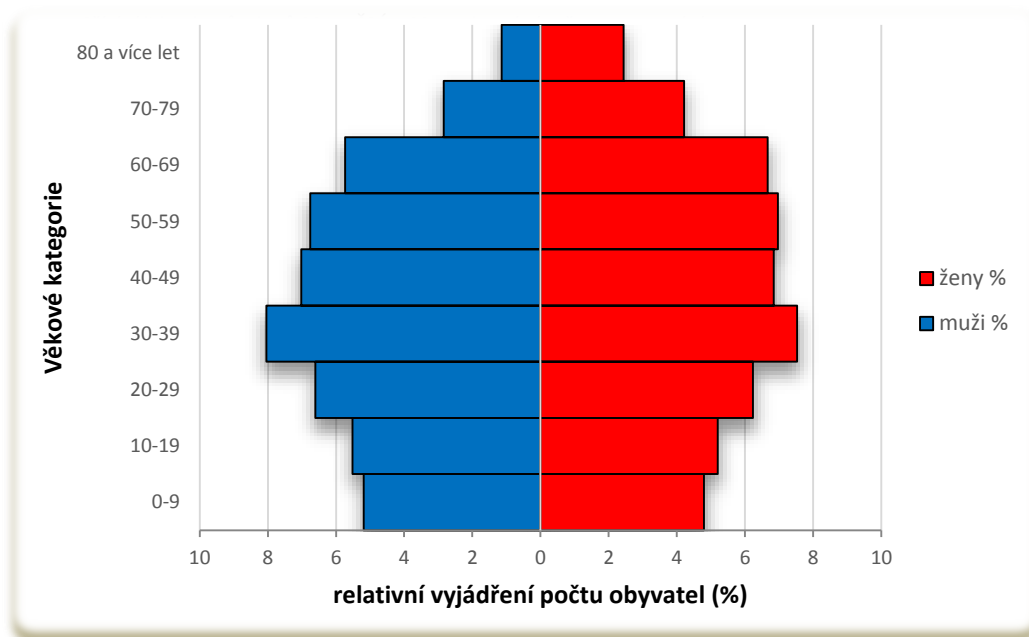
V rámci okresu Vsetín byla tedy sestavena věková pyramida pro rok 2001 a 2011, která je zachycena na obrázku č. 2 a č. 3. Z geografického hlediska věkovou pyramidu okresu srovnáváme pouze s Českou republikou za roky 2001 a 2011 (obr. č. 4, č. 5), neboť z grafického pohledu jsou rozdíly minimální, a tak porovnání s ostatními regionálními jednotkami není v tomto případě potřeba.

²⁵ Demografie, c2004-2014

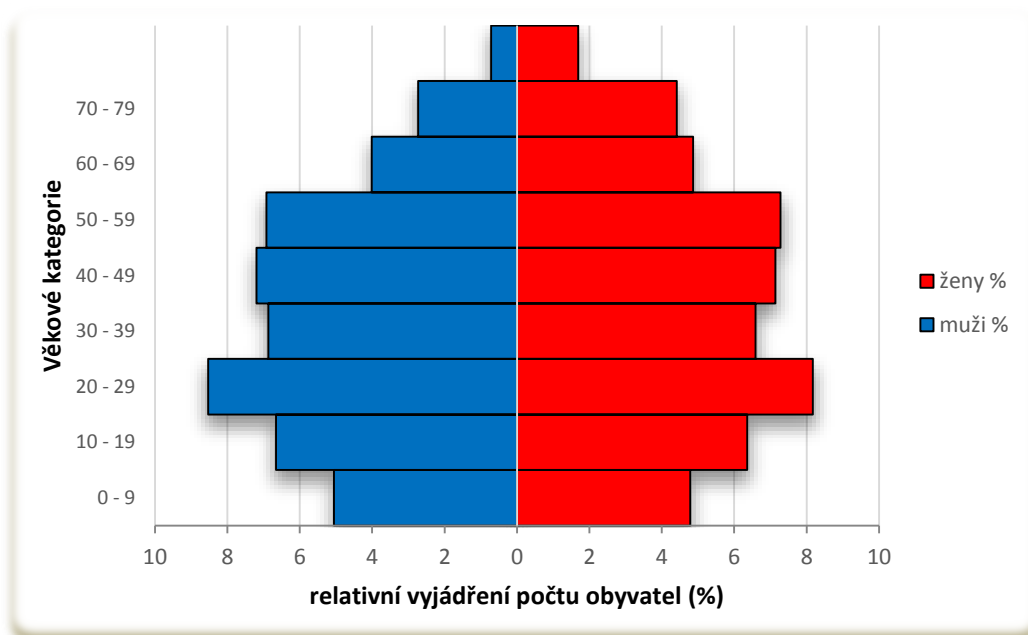
²⁶ Halás, M., Brychtová, Š., Fňukal, M., 2013, s. 48

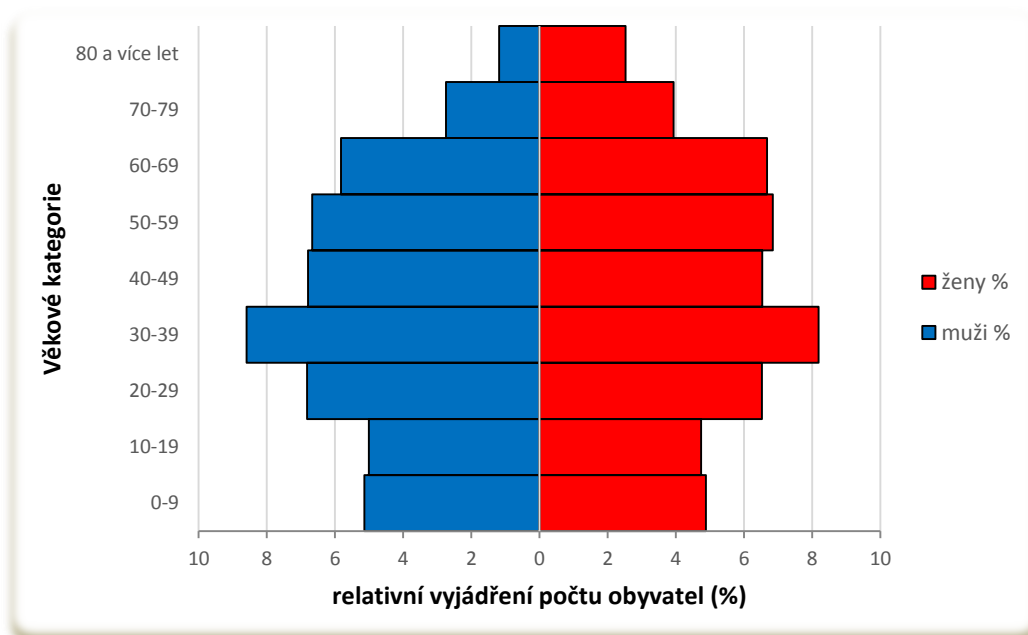
Obr. 2: Věková pyramida okresu Vsetín za rok 2001
 Zdroj dat: SLDB 2001, ČSÚ, 2003, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 3: Věková pyramida okresu Vsetín za rok 2011
 Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 4: Věková pyramida České republiky za rok 2001
Zdroj dat: SLDB 2001, ČSÚ, 2003, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 5: Věková pyramida České republiky za rok 2011
Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování

V první řadě je potřeba zdůraznit, že dle získaných výsledků promítnutých do věkových pyramid, a to jak v rámci okresu, tak i celé České republiky, patří naše populace bezesporu k typu regresivnímu, což ve výsledku neznámá nic jiného než celkové stárnutí populace. K tomuto stavu samozřejmě do značné míry přispívá neustále se zvyšující úroveň zdravotnictví, která tak nabízí kvalitní péči vedoucí k prodloužení délky života. Stávající stav však také výrazně umocňuje moderní způsob života mladých párů

spočívající v širokém spektru možností jejich realizace, jako je například řada možností studia na vysoké škole, ve srovnání s minulostí snadnější podmínky pro budování kariéry především pro ženskou část populace, možnosti cestování, vyšší nároky na životní úroveň a mnohé další, což však v závěru vede k odkladu založení rodiny až do pozdějšího věku.

Když se na jednotlivé věkové pyramidy podíváme detailněji, tak v rámci okresu Vsetín zjistíme, že první znatelný úbytek mezi roky 2001 a 2011 představující téměř 1,6 procentního bodu (dále jen p.b.) zaznamenala věková kategorie 10 - 19 let, kde došlo k poklesu u obou pohlaví. Většího úbytku se v této kategorii dočkalo ženské pohlaví (1,6 p.b.), což však koresponduje s faktem, že se obecně rodí méně žen než mužů. Klesající trend má i následující kategorie u obou pohlaví, kdy věková skupina 20 - 29 let vykazuje nejrazantnější úbytek v celé věkové pyramidě. Tato skutečnost se pro budoucí potřebu zvyšování porodnosti jeví velice negativně. Následující věková kategorie 30 - 39 let v průběhu posledního desetiletí zaznamenala u obou pohlaví mírný nárůst v podobě 0,7 – 0,8 p.b.. Skupina obyvatel ve věku 40 - 49 let je sice v případě mužů i žen v záporných číslech (při srovnání 2001x2011), avšak úbytek v této kategorii je sotva zaznamatelný, neboť činí rozdíl pouhého 0,15 p.b.. Nyní se dostáváme do části věkové pyramidy, kde se již vyskytuje pouze populace v poreprodukčním období, tedy obyvatelstvo ve věku 50 a více let. U všech zbývajících kategorií okresu Vsetín nastal nárůst počtu obyvatel obojího pohlaví, a to v řádu 0,1 – 1,8 p.b.. Nejvyšší rostoucí hodnota se týká ženské populace ve věku 60 - 69 let.

Ať se na výsledky této analýzy podíváme z jakéhokoliv úhlu, dojdeme opět ke stejnému závěru, kterým je již výše zmiňované stárnutí populace, což je z hlediska kvality života starší populace vnímáno příznivě, avšak pro populaci jako celek se jedná o riziko, které vede k postupnému vymírání obyvatelstva, které nelze brát jako problém pouze na úrovni okresu Vsetín.

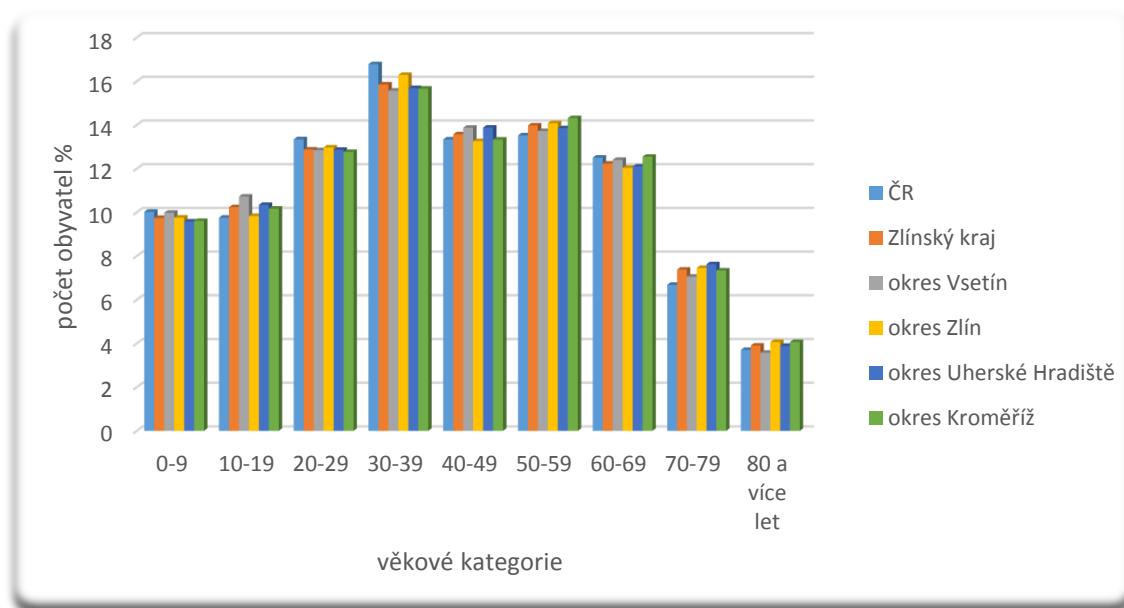
Česká republika se svými výsledky od okresu Vsetín příliš neliší. Je potřeba zmínit, že Českou republiku je nutno vnímat jako součást globálnějšího prostoru jakým je Evropa, kde je chování a charakter obyvatelstva z hlediska demografické struktury velice podobný. Regresivní typ věkové pyramidy je totiž typický právě pro vyspělé státy, mezi které se státy Evropy bezpochyby řadí.

Konkrétní výsledky za celou Českou republiku zachycují nejrazantnější pokles populace u obou pohlaví ve věku 20 – 29 let. K úbytku mezi roky 2001 a 2011 došlo také v kategoriích 10 - 19 let, 40 - 49 let a 50 - 59 let, což je společně s kategorií 0 - 9 let, kategorie, která se tak u žen i mužů liší od kladných vzestupných výsledků v rámci okresu

Vsetín. Další a poslední rozdíl získaných dat v rámci ČR se týká mužské části populace ve věku 70 - 79 let, ve které došlo ke snížení stavu o 0,5 p.b., zatímco okres ve stejné kategorii vykazuje nárůst o 0,2 p.b..

Při srovnání okresu Vsetín s celou Českou republikou se setkáváme opravdu jen s nepatrnými rozdíly, což způsobuje především to, že okres je nutno brát jako součást (kulturně celistvého celku) republiky, která má relativně malou rozlohu, budeme-li ji tentokrát vnímat v globálním měřítku celého světa, tudíž velké odchylky nelze očekávat. Jedná se také o geograficky celistvou oblast z hlediska kulturních znaků, což do jisté míry ovlivňuje strukturu věkovou. Výraznější rozdíly v této demografické struktuře by pravděpodobně byly znatelné při srovnání s oblastmi jiných geografických poloh (např. rozvojové země), kde se do této struktury promítnou také odlišné kulturní či náboženské znaky.

Pro širší geografické porovnání okresu Vsetín byla stejná data zpracována pro rok 2011 také pro Zlínský kraj a ostatní okresy kraje, tzn. okres Zlín, okres Kroměříž a okres Uherské Hradiště. Výsledky jsou však opět velice podobné. Stejně jako tomu bylo v případě porovnání samotného okresu Vsetín a celé České republiky. Rozdíly ve všech věkových kategoriích se pohybují pouze v rámci několika desetin procentního bodu. Pro ucelený přehled jsou všechna data uvedena v příloze č. 1 a obrázek č. 6 nám zachycuje rozložení celkové populace daného geografického celku dle jednotlivých věkových kategorií.

Obr. 6: Rozložení celkové populace v jednotlivých věkových kategoriích za okresy Zlínského kraje, kraj a ČR v roce 2011

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování

Ačkoliv obrázek č. 6 nezachycuje strukturu obyvatelstva dle pohlaví, potvrzuje již výše zmíněný fakt, že výsledky všech zachycených geografických celků nezaznamenávají radikálnější odlišnosti ani v jedné z věkových kategorií. Jediný výraznější rozdíl můžeme pozorovat ve věkové kategorii 30 - 39 let, kde pouze Zlínský kraj a celá ČR překročili hranici 16 % obyvatel z celku.

5.1.2. Index maskulinity a index feminity

Přestože nám věkové pyramidy představují kombinovanou strukturu obyvatelstva dle věku a pohlaví, v komentáři jsme se zaměřili především na zastoupení obyvatel v jednotlivých věkových kategoriích. V následující části se tedy budeme věnovat spíše tomu, které pohlaví se v dané věkové skupině vyskytuje s převahou. K tomu nám posloužil tzv. indexu maskulinity a indexu feminity, jehož výpočet je podrobněji popsán v metodice této práce. V případě indexu feminity a indexu maskulinity budeme porovnávat výsledky okresu Vsetín s celou Českou republikou a Zlínským krajem. Pro představu však uvedeme také srovnání s ostatními okresy Zlínského kraje.

V prvé řadě je potřeba uvést, že převaha jednoho pohlaví nad druhým je u všech věkových kategorií sledovaných geografických jednotek shodná. První kategorii tvoří populace ve věku 0 - 9 let, kde má převahu mužské pohlaví. Potvrzuje se tím všeobecně známý fakt, že se rodí více chlapců než dívek. Nejvyšší hodnota indexu maskulinity se objevuje právě u okresu Vsetín a činí 1081,71. Nejmenší převahu mužské populace zaznamenáváme v okrese Uherské hradiště s hodnotou indexu maskulinity 1031,85. Česká republika se Zlínským krajem si v tomto případě udržuje průměrné hodnoty okolo 1055.

Následuje skupina obyvatel ve věku 10 - 19 let, kde se okres Vsetín stal oblastí s druhou nejvyšší převahou mužů na 1000 žen, a to s výsledkem 1060,44. Česká republika v této skupině překročila hodnotu 1055, avšak nejvyšší index maskulinity zaznamenal okres Kroměříž, jehož hodnoty přesahují 1067.

Průměrná hodnota indexu maskulinity v kategorii 20 - 29 let činí 1066,63 a jedná se tak o nejvyšší průměrnou hodnotu převahy počtu mužů nad ženami. Nejnižší hodnoty v tomto případě připadají České republice (1044,05), zatímco Zlínský kraj a okres Vsetín si udržují spíše podprůměrné hodnoty indexu maskulinity. Největší převahu mužů ve věku 20 - 29 let má okres Kroměříž s hodnotou 1089,15.

Obyvatelstvo ve věku 30 - 39 se opětovně skládá z více mužů než žen, avšak tento trend již začíná klesat. Tentokrát se nejvyšší hodnota 1067,79 týká okresu Vsetín. Jedná

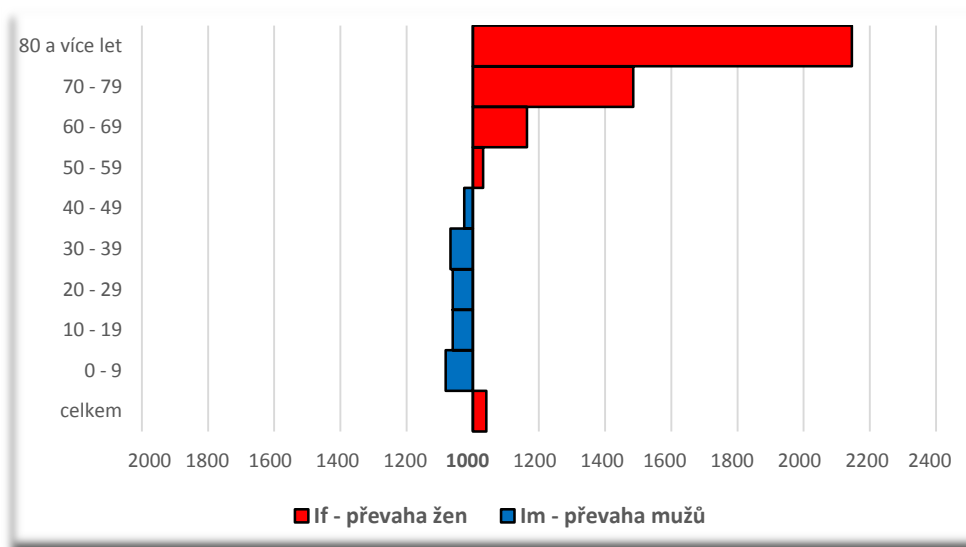
se o výsledek, který výrazně převažuje nad všemi ostatními srovnávanými geografickými celky, jejichž hodnoty se jen těsně přibližují k 1050 mužům na 1000 žen.

Kategorie 40 - 49 let je poslední skupina, kde byl spočítán index maskulinity. Od následujících kategorií se struktura obyvatelstva podle pohlaví začíná razantně měnit ve prospěch ženského pohlaví. Mužská část obyvatelstva v letech 40 - 49 v okrese Vsetín převažuje nad ženami hodnotou 1025,43, čemuž se nejvíce přibližuje Zlínský kraj s hodnotou 1026,41. Česká republika se v tomto případě ještě vyšplhala na hodnotu 1038,55. Nejnižší index maskulinity se již přibližuje k rovné 1000 (tzn. vyrovnaný poměr mužů a žen), a to v okrese Kroměříž.

Věková kategorie 50 - 59 let je první skupinou obyvatelstva s převahou ženské populace. Výsledky jsou v podstatě velice podobné datům předchozí kategorie, jen s rozdílem převažujícího pohlaví. Česká republika, Zlínský kraj a okres Vsetín se pohybují v rozmezí hodnot 1020 – 1030. V podstatě vyrovnaný stav pohlaví nastal v případě okresu Uherské Hradiště a nejvyšší hodnotu přes 1040 zaznamenal okres Zlín.

U populace ve věku 60 - 69 let začíná být převažující trend ženské populace výraznější. Všechny hodnoty indexu feminity se vyšplhaly přes 1100 žen na 1000 mužů. Zatímco okres Vsetín a Zlínský kraj opět udržují průměrné hodnoty okolo 1160, tak Česká republika se v poměru mužů a žen pohybuje okolo hodnoty 1150. Ovšem okres Zlín zaznamenal největší převahu žen, a to s hodnotou indexu 1185,94.

V posledních dvou věkových kategoriích má již poměr žen a mužů opravdu zřetelnou převahu ve prospěch ženské části populace, což názorně zachycují graficky zpracované výsledky pro okres Vsetín, a to v obrázku č. 7. Grafy pro ostatní geografické celky jsou uvedeny v příloze č. 2.

Obr. 7: Index feminity a maskulinity pro okres Vsetín v roce 2011
Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování

Průměrná hodnota indexu feminity se u věkové kategorie 70 - 79 let vyšplhala až na 1506. Jako jediní se pod úrovní 1500 ocitli okres Vsetín a Česká republika s nejnižší hodnotou 1431,93.

Poslední sledovaná věková kategorie 80 a více let zaznamenala nejrazantnější převahu žen nad muži ve všech sledovaných geografických celcích. Všechny výsledky indexu feminity zde překračují hodnotu 2100. U indexu maskulinity jsme se ani v jednom z případů nesetkali s tak výraznou převahou. Touto analýzou se opět pouze potvrzuje fakt, že ženy se dožívají vyššího věku než muži, přestože mužů se rodí více.

5.1.3. Index stáří

Jak jsme se již dříve několikrát zmínili, nejenom okres Vsetín, ale celá Česká republika potažmo všechny státy s výskytem regresivního typu věkové pyramidy se potýkají s procesem demografického stárnutí.

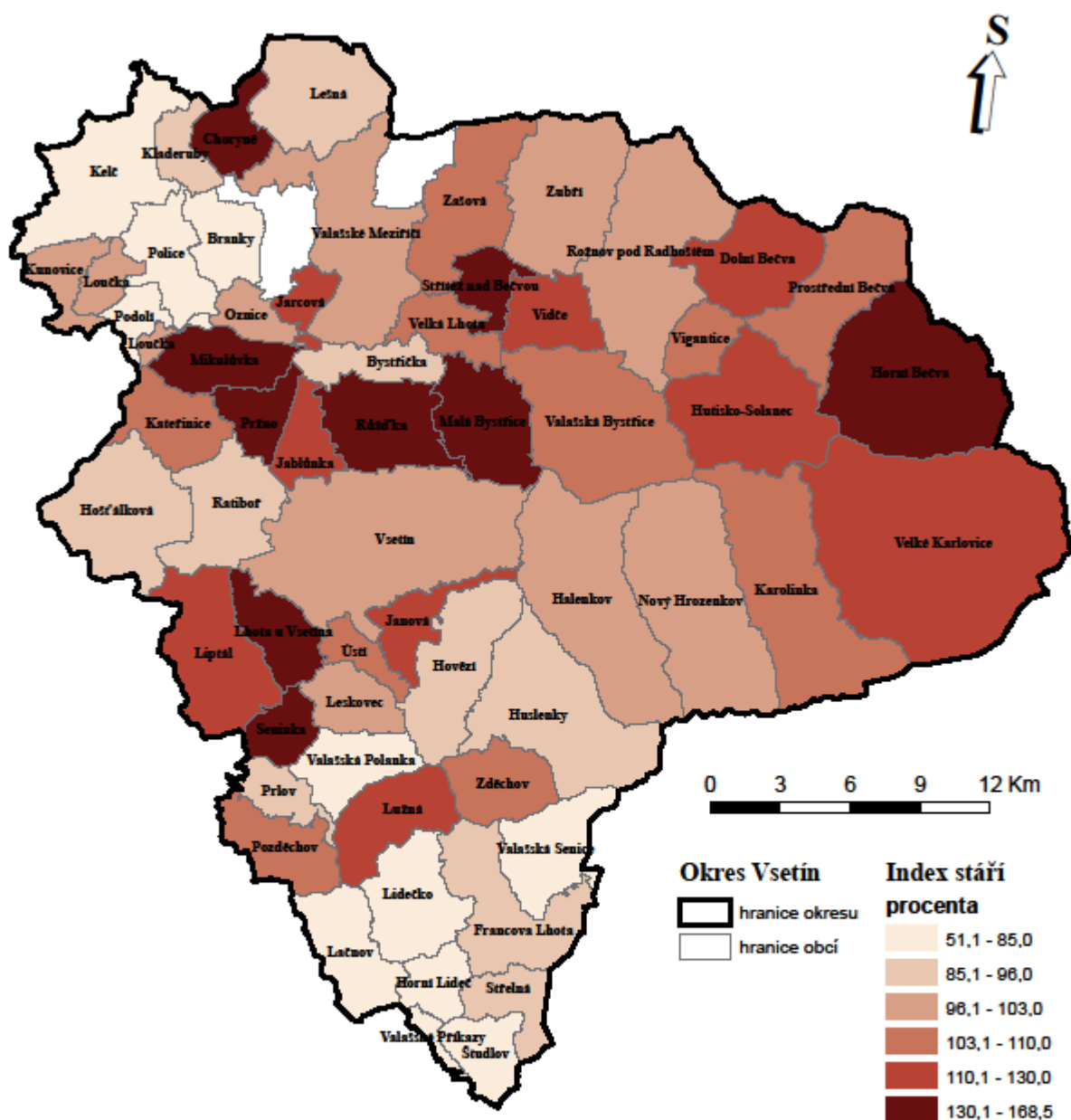
Jedná se o proces, při kterém dochází ke změně věkové struktury obyvatelstva takovým způsobem, že se zvyšuje podíl osob starších 60 let a snižuje se podíl osob mladších 15 let, což znamená, že starší věkové skupiny rostou početně relativně rychleji než populace jako celek.²⁷ K demografickému stárnutí tak dochází v důsledku změn v charakteru demografické reprodukce. Stárnutí populace je tedy způsobeno především dvěma faktory. Jedná se o relativní zpomalení růstu mladších věkových kategorií, které je nutno vnímat jako výsledek poklesu úrovně plodnosti a porodnosti minulých let. V tomto případě se setkáváme s tzv. stárnutím v základně věkové pyramidy. Další faktor je reprezentován naopak zrychleným nárůstem ve skupinách starších obyvatel, které je způsobeno především poklesem úmrtnosti ve vyšším věku, což vede k prodloužení naděje na dožití a tím pádem k dožívání se vyššího věku. Tento faktor tak charakterizuje tzv. stárnutí ve vrcholu věkové pyramidy. S těmito typy stárnutí se setkáváme současně.²⁸

Proces demografického stárnutí lze charakterizovat prostřednictvím několika indexů. Jedná se o index stáří, index závislosti a index ekonomického zatížení. S biologického hlediska nás ale v následující části bude zajímat index stáří. Ostatní dva indexy spadají spíše do charakteristiky obyvatelstva z hlediska ekonomického.

Index stáří byl spočítán až do úrovně obcí pro roky 2001 a 2011, aby byly řádně patrné rozdíly ve všech obcích okresu Vsetín. Názorné grafické zpracování je uvedeno v obrázku č. 8 a obrázku č. 9.

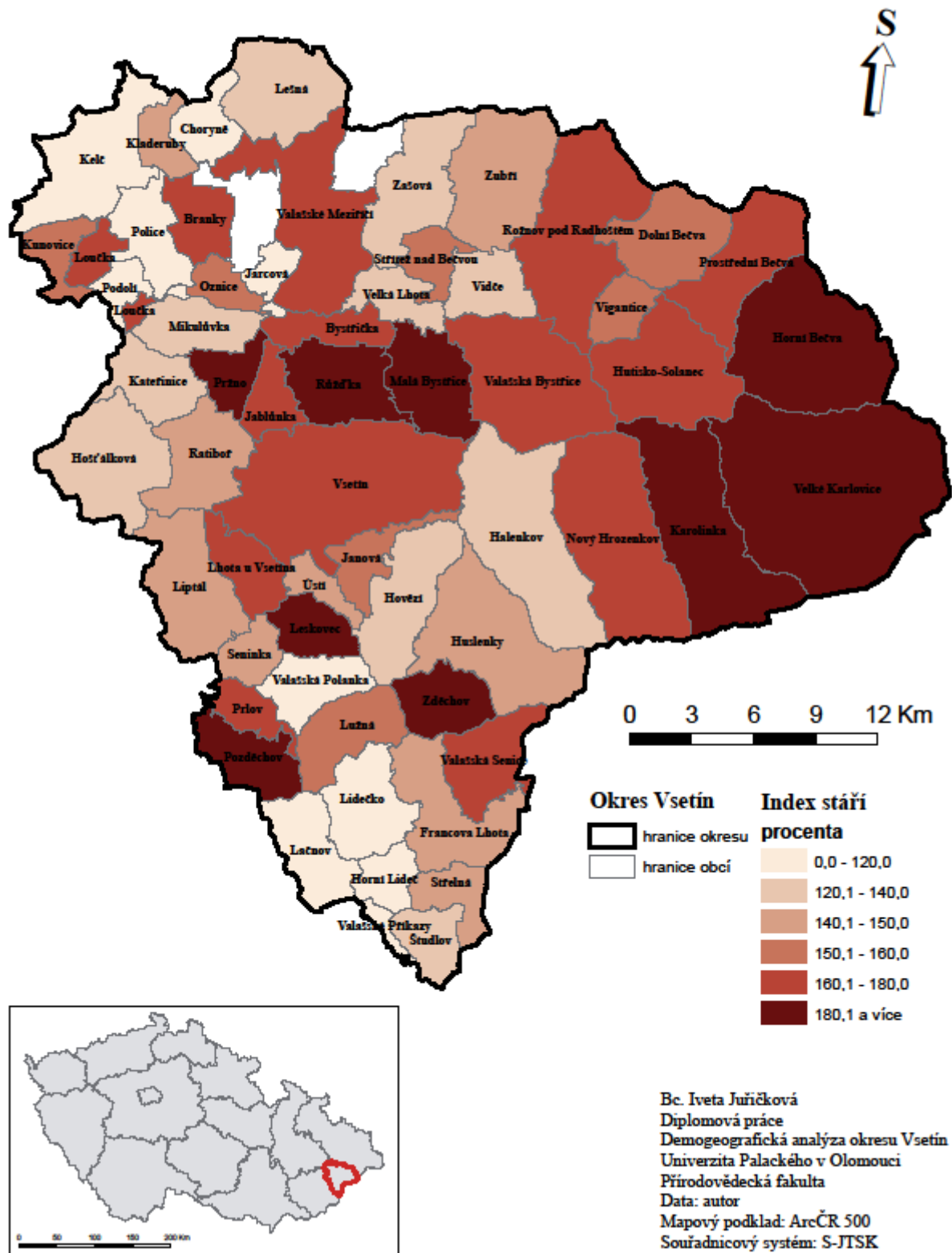
²⁷ Demografie, c2004-2014

²⁸ Demografie, c2004-2014

Bc. Iveta Juříčková
 Diplomová práce
 Demogeografická analýza okresu Vsetín
 Univerzita Palackého v Olomouci
 Přírodovědecká fakulta
 Data: autor
 Mapový podklad: ArcČR 500
 Souřadnicový systém: S-JTSK

Obr. 8: Index stáří v jednotlivých obcích okresu Vsetín v roce 2001
 Zdroj dat: vlastní zpracování

Obr. 9: Index stáří v jednotlivých obcích okresu Vsetín v roce 2011
 Zdroj dat: vlastní zpracování

V prvním sledovaném období (2001) se obcí s nejnižším indexem stáří stala obec Horní Lideč, kde se ve věku 0 - 14 let vyskytovalo 307 dětí, na které připadalo 157 osob přesahujících hranici 60 let věku. Znamená to tedy, že hodnota indexu stáří v tomto případě dosahovala hluboko pod 100 (vyrovnaný poměr obou složek), a to 51,14 %. Jedná se však o ojedinělý případ, se kterým se u dalších výsledků, ani v roce 2011, již nesetkáme. Následující hodnoty indexu přesahují 70% hranici. Do této skupiny obcí spadá Študlov, Valašská Polanka, Police, Lačnov a Lidečko. Z hlediska celkového počtu obyvatel těchto jednotlivých obcí se pohybujeme v rozmezí od 516 – 1825 obyvatel.

Naopak nejvyšších hodnot se dočkala obec Mikulůvka, jejíž index dosahuje 168,48 %, což znamená, že obyvatelstvo ve věku 60 a více let zde výrazněji převažuje nad zdejší populací ve věku 0 - 14 let, a to v poměru 155 ku 92. Z celkového počtu 59 obcí (při SLDB 2001 ani 2011 ještě nebyly obce Krhová a Poličná samostatné) se index stáří přesahující hodnotu 100 % vyskytuje u 31 obcí (již včetně výše zmíněné Mikulůvky). V závěsu za obcí Mikulůvka se na nejvyšších příčkách vyskytují obce Pržno (163,44 %), Malá Bystřice (155,77 %) a Seninka (151,16 %). Nejedná se však o obce s velkým počtem obyvatel (od 317-664), proto i sebemenší nárůst absolutních hodnot ve věkové kategorii nad 60 let může způsobit výraznější nárůst hodnoty indexu stáří. U početně největších obcí respektive měst, kterými jsou Vsetín, Valašské Meziříčí a Rožnov pod Radhoštěm, se hodnota indexu pohybuje okolo 100 %, což nasvědčuje vyrovnanému stavu mladé a starší populace. Jedná se o města s celkovým počtem obyvatel přesahujících hranici 15000, proto i případný nárůst starší populace v řádech několika desítek obyvatel nemůže vývoj indexu ovlivnit nikterak radikálně. Zbývající města Zubří, Karolinka a Kelč se také řadí do kategorií pod hranici 110-ti %.

V porovnání s výsledky indexu stáří pro rok 2001, je evidentní rapidní nárůst téměř u všech obcí okresu Vsetín. Zatímco v roce 2001 činila nejmenší hodnota indexu přes 50 %, tak v roce 2011 se hodnota ani v jednom případě nedostala pod hranici 90 %. Obcí s nejnižším indexem stáří (92,73 %) se pro rok 2011 staly Valašské Příkazy, které v porovnání s rokem 2001 zaznamenaly nárůst o 11,3 p.b.. Valašské Příkazy mají však v absolutních hodnotách téměř vyrovnaný stav porovnávaných věkových složek, a to v poměru 55:51. Pouhé 4 děti způsobily odchylku od 100 %, a to téměř 8 p.b.. V kategorii do hodnoty indexu 100 % se vyskytují již jen pouhé dvě obce, kterými jsou Police a Podolí. Stejně jako ve výsledcích z roku 2001 se obec Police objevila na prvních pozicích s nejnižší hodnotou indexu stáří (96 %). Do hranice 110 % se vlezly ještě 3 další obce,

mezi které patří Horní Lideč, Lačnov a Lidečko, jež při analýze pro rok 2011 obsadily také přední pozice. Přesto Horní Lideč registruje nárůst o 50 p.b..

Na posledních příčkách tabulky, tedy s nejvyšším indexem stáří, se pro rok 2011 umístily obce Malá Bystřice (265,63 %), Růžďka (219,15%), Pozděchov (212,5 %) a Pržno (206,98 %). Zatímco Malá Bystřice, a stejně tak i obec Pržno, se v podobné pozici ocitla již v roce 2001, tak výrazný posun zaregistrovala obec Pozděchov, a to v podobě poklesu z 39. pozice na 57. v roce 2011. Rozdíl v hodnotách indexu stáří této obce činí 104,81 p.b.. Největší rozdíl však zaznamenala již zmiňovaná obec Malá Bystřice, a to ve výši 109,86 p.b.. Výrazně si pohoršily i města Rožnov Pod Radhoštěm, Vsetín a Valašské Meziříčí s rozdíly v rozmezí 67,87 p.b.– 80,61 p.b., což může souviset s procesem suburbanizace, který se stává trendem dnešní doby, kdy mladé rodiny v produktivním věku dávají čím dál častěji při výběru bydlení přednost klidnějším, dobře dostupným obcím s atraktivnějším životním prostředím v blízkosti měst. Tento trend potvrzují také klesající stavy počtu obyvatel jednotlivých měst (Vsetín pokles o 2552 obyvatel, Rožnov pod Radhoštěm – 1117 obyvatel a Valašské Meziříčí – 984 obyvatel) a naopak stoupající počet obyvatel v obcích sousedících s městem jako je například Zašová, Velká Lhota nebo Janová, Vidče či Vigantice.

V rámci celého okresu Vsetín index stáří v roce 2001 činil 100,8 % a v roce 2011 téměř atakoval hranici 160 %. Za tímto nárůstem stojí celkový odliv obyvatel z okresu Vsetín, ale také výrazný pokles dětské složky obyvatelstva a naopak ještě znatelnější nárůst populace ve věku 60 a více let. Příčinou těchto negativních výsledků pro okres Vsetín může být jeho nevýhodná geografická poloha v příhraniční oblasti České republiky, která se z pohledu mladé rodiny zdá neatraktivní především z hlediska pracovní nabídky či nedostatečných bytových možností.

Hodnoty indexu pro okres Vsetín jsou v porovnání s výsledky pro SO ORP Vsetín o několik desetin vyšší, zatímco u Zlínského kraje a celé České republiky jsou již rozdíly výraznější. U Zlínského kraje se setkáváme s nejvyšším indexem stáří v roce 2011, a to 167,38 %. Česká republika v roce 2011 také překročila hranici 160 % s hodnotou 162,85 %. V roce 2001 se výsledky indexu u obou celků pohybovaly v rozmezí 111 % - 114 %. U všech řešených geografických celků došlo v průběhu sledovaného období 2001 – 2011 k poklesu obyvatel ve věku 0-14 a k nárůstu populace ve věkové kategorii 60 a více let. Jediný rozdíl nastal ve výsledcích celkového počtu populace, kdy v rámci okresu, SO ORP a kraje došlo k celkovému úbytku obyvatel, zatímco Česká republika zaregistrovala nárůst o více než 2 % na celkovém stavu obyvatelstva.

Výsledky této analýzy potvrzují probíhající proces celkového stárnutí populace způsobované především výrazně se nezvyšující porodnosti a prodlužující se délkou života spojenou hlavně s rostoucí úrovní zdravotních služeb. Nejedná se však pouze o problém České republiky. Demografické stárnutí je globální problém, se kterým se již dnes potýká většina vyspělých zemí.

5.2. Struktura obyvatelstva podle religiozity

Náboženství a víra je již od pradávna velice důležitou součástí lidského života. Vzhledem k tomu, že náboženství má především na Moravě velmi silné kořeny, do struktury obyvatelstva byla zahrnuta i religiózní charakteristika zdejšího obyvatelstva.

Tab. 2: Přehled religiozity obyvatelstva v jednotlivých územních celcích v roce 2011

2011	věřící - hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti (%)	věřící - nehlásící se k církvi ani k náboženské společnosti (%)	věřící celkem (%)	bez náboženské víry (%)	neuvedeno (%)
okres Vsetín	28,25	7,23	35,48	20,78	43,71
SO ORP Vsetín	30,39	6,66	37,05	19,85	43,10
Zlínský kraj	29,25	7,79	37,04	22,50	40,45
ČR	14,02	6,76	20,78	34,53	44,67

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování dat

Na začátek uvádíme tabulku č. 2, která zahrnuje přehled věřících, obyvatel bez náboženské víry a obyvatel, kteří informaci o svém postavení k náboženství neuvedli. Při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 byli věřící rozdělení ještě do kategorií podle toho, zda-li je jejich víra spjata s jakoukoliv existující církví či náboženskou společností nebo patří do skupiny věřících, jejichž víra není spjata ani s církví ani s náboženskou společností.

Na první pohled je patrné, že religiozita okresu Vsetín, SO ORP Vsetín a Zlínského kraje není příliš odlišná a pohybuje se rozmezí 35,48 % - 37,05 %. Zatímco podíl věřících na celkovém obyvatelstvu v rámci celé České republiky činí pouze 20,78 %. Na tomto výsledku má do jisté míry podíl venkovský ráz sledovaného území, kde zpravidla bývá spojitost obyvatel s vírou výraznější. Určitou roli zde sehrává i tradice, a to především v případě římskokatolického vyznání.²⁹

Zajímavé jsou výsledky věřících, avšak nehlásících se k církvi ani k náboženské společnosti, kde ve všech sledovaných územních jednotkách dosahují tyto hodnoty v rozmezí 6,66 % - 7,79 %. Je tedy viditelné, že víra v individuální podobě, i když není přímo provázaná s Bohem, má pro obyvatelstvo jistou důležitost.

²⁹ Šerý, M., 2006, s. 28

V kategorii bez náboženské víry se opět výsledky za okres Vsetín, SO ORP Vsetín a Zlínský kraj velice podobají (19,85 % - 22,5 %), avšak celé obyvatelstvo České republiky je v k této kategorii zastoupeno podílem 34,53 %.

Veškeré výše uvedené výsledky však mohou být zkreslené, což dokladují hodnoty kategorie neuvedeno, kde u všech jednotek překračují hranici 40-ti %. Jedná se o obyvatelstvo, které přesně nespecifikovalo své postavení k víře.

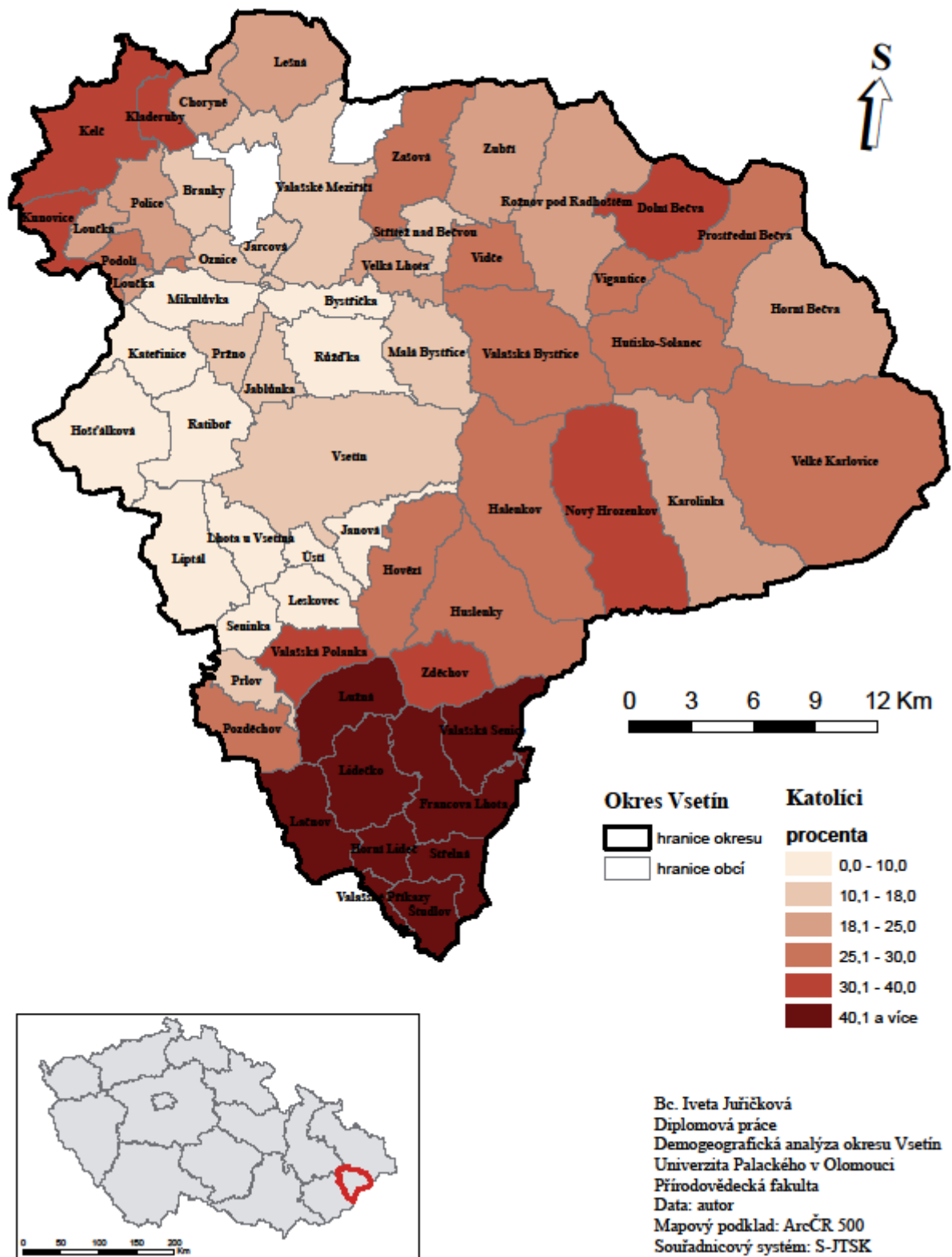
Při důkladnější analýze religiozity v okrese Vsetín jsme se dopracovali k výsledkům, které jsou uvedeny v příloze č. 3.

Jedná se o procentuální zastoupení věřících hlásících se k církvi či jiné náboženské společnosti v jednotlivých obcích okresu. Stejná analýza byla zpracována pro celý okres Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku.

Ze všech získaných dat je zjevné, že nejvíce obyvatel se ve věch sledovaných územních jednotkách hlásí k Církvi římskokatolické (okres Vsetín 20,66 %, SO ORP Vsetín 19,61 %, Zlínský kraj 24,64 % a Česká republika 10,37 %). Druhou nejvíce zastoupenou církví je Českobratrská církev evangelická. Ta v některých obcích okresu zaujala primární pozici. Nejvíce obyvatel se k ní hlásí v rámci SO ORP Vsetín (6,55 %), neboť právě do tohoto územního celku patří téměř všechny obce, kde evangelická církev převládá nad katolictvím. V rámci okresu Vsetín je již podíl věřících evangelíků střídmejší (3,79 %). K ostatním církvím a náboženským společnostem inklinuje jen minimální procento věřících, proto je jejich výčet s procentuálním zastoupením uveden pouze v příloze č. 4, a to pro okres Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku

Jak jsme již výše zmínili, mezi církve, ke kterým se hlásí většina věřících v jednotlivých obcích okresu, patří především Církev římskokatolická a Českobratrská církev evangelická. Obcí s nejvýraznější religiozitou a zároveň s největším podílem věřících v Církvi římskokatolické je Lidečko, jehož celkový podíl věřících činí 65,03 %, z čehož celých 60,28 % věřících vyznává katolictví. Jedná se tak o jedinou obec, jež inklinuje k této církvi s více než 60-ti % všech věřících. Vysoká religiozita se vyskytuje také v okolních obcích Lačnov (podíl všech věřících 61,5 %, katolíci 54,1 %), Študlov (podíl všech věřících 61,4 %, katolíci 53,8 %), Lužná (podíl všech věřících 59,9 %, katolíci 48,6 %), Střelná (podíl všech věřících 58,6 %, katolíci 53,5 %), Horní Lideč (podíl všech věřících 58,5 %, katolíci 48,8 %) a dále například Valašské Příkazy (podíl všech věřících 57,5 %, katolíci 53,1 %). Ve výčtu obcí s podílem všech věřících převažující 50 % a s nejvýraznějším výskytem katolíků bychom mohli pokračovat i dále,

avšak pro přehlednější nástin situace byl zpracován obrázek č. 10, který znázorňuje obce podle podílu věřících v Církvi římskokatolické.

Obr. 10: Podíl katolíků na celkovém věřícím obyvatelstvu v roce 2011
Zdroj dat: vlastní zpracování

Z obrázku je tedy patrné, že celá jižní část okresu patří k římskokatolickým obcím. Důvodem toho je především tradice. Pro jižní Valašsko je výskyt katolictví typické od 2. poloviny 17. stol.³⁰ Dalším důvodem je také geografická poloha těchto obcí v blízkosti hranic se Slovenskem, kde má pro obyvatelstvo náboženství hlubší význam i tradicionalitu. Další oblast s převahou katolického vyznání je severozápadní část okresu v zastoupení obcí Kelč, Kladeruby a Kunovice. Především u města Kelč je důvodem převahy katolického vyznání především silná tradice. Kelečská farnost existovala už od století třináctého, a to sice od roku 1267. Zázemí farnosti je velmi důležitým faktorem při vlivu církve v dané lokalitě. Farní kostel zde byl vystavěn již v roce 1247 a v roce 1775 byl položen základní kámen chrámu, který se zde nachází doposud a který se stal centrem víry i pro okolní obce (Kladeruby, Kunovice).

Českokobratrská církev evangelická získala své prioritní postavení v obcích umístěných z geografického pohledu v centrální části okresu Vsetín. Je však nutné zmínit, že v těchto obcích se i nejvyšší hodnoty evangelické religiozity přibližují pouze polovině nejvyšší hodnoty katolické religiozity. S největším výskytem evangelíků se tedy objevuje obec Seninka, kde se podíl evangelických věřících vyšplhal na 29,2 % a celkový podíl věřících zde činí 46,5 %. K dalším obcím s převahou evangelické církve patří Liptál (26,3 %), Prlov (26,7 %), Hošťálková (26 %), Leskovec (24,2 %), Kateřinice (24,1 %), Pržno (20,5 %) a poslední obcí překračující hranici 20 % je Ratiboř s hodnotou 20,1 %.

Na závěr se zaměříme ještě na srovnání religiozity na vesnici a ve městě. V tomto případě se jedná o 6 měst uvedených od nejmenšího na základě počtu obyvatel – Kelč, Karolinka, Zubří, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Meziříčí a Vsetín.

Tab. 3: Přehled celkové religiozity a podílu obyvatel bez náboženské víry ve městech 2011

obec	obyvatelstvo celkem	bez náboženské víry (%)	celková religiozita (%)	neuvedeno (%)
Kelč	2587	15,62	46,70	37,65
Karolinka	2680	16,34	35,87	51,79
Zubří	5422	17,04	31,83	47,09
Rožnov pod Radhoštěm	16728	24,22	33,03	42,74
Valašské Meziříčí	26584	27,16	28,90	43,92
Vsetín	26638	28,95	27,28	43,76

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování dat

³⁰ Šerý, M., 2006, s. 28

Jak je patrné z tabulky č. 3, Kelč je nejmenším městem okresu co do počtu obyvatel (2587 ob.), avšak městem s nejvyšší religiozitou. Podíl všech věřících zde vystoupal na 46,7 % se znatelnou převahou katolicky zaměřených obyvatel (37,4 %). Přestože pro města bývá typická menší provázanost s náboženstvím, tak právě Kelč je městem s náboženskou tradicí, což je způsobeno již výše zmíněnými důvody. Do jisté míry může tento fakt ovlivňovat také velikost města. Nejedná se o několika desetitisícové město, pro které je odklon od víry typičtější. V tomto případě se tedy o odchylce, která by dokladovala výraznější rozdíl ve vztahu náboženství na vesnici a ve městě, hovořit nedá. Naopak Kelč se se svou religiozitou řadí mezi obce v nejvyšším podílem věřících obyvatel. Podíl obyvatel, kteří uvedli, že jsou bez vyznání, činí 15,62 %.

Karolinka, co do počtu obyvatel, je velice podobná Kelči. Při SLDB 2011 mělo město pouze o 93 obyvatel více. Z hlediska náboženství se zde více prosazuje Církev římskokatolická (19,6 %) a celková religiozita nepřesahuje 32 %, čímž si město zajistilo umístění mezi obcemi s nižší religiozitou, avšak výrazný odklon od hodnot ostatních obcí pozorován není. Co se týká kategorie obyvatel bez náboženského vyznání, tak zde se podíl začíná mírně stupňovat a dosahuje hodnoty 16,34 %.

Zubří je poslední z populačně menších měst. Počet obyvatel zde činí 5422. Celkový podíl věřících dosahuje hodnoty 35,9 %, což naprosto koresponduje s výsledky za okres Vsetín. S tímto podílem se řadí na 40. příčku z celkových 59. Opět tedy není patrný žádný extrémní rozdíl od ostatních venkovských obcí okresu Vsetín.

Rožnov pod Radhoštěm je první město, jehož počet obyvatel přesahuje 15 000. Při SLDB 2011 mělo město 16 728 obyvatel. Zde je již také evidentně znát nárůst složky obyvatelstva bez náboženského vyznání, která dosahuje hodnoty 24,22 %. Celkový podíl věřících obyvatel je zastoupen 33,03 %, což je mírně pod průměrem celého okresu Vsetín a Rožnov tak patří do skupiny obcí s nižší religiozitou.

Město Valašské Meziříčí a město Vsetín jsou si svými výsledky velice podobné. V celkovém počtu obyvatel město Vsetín předběhlo Valašské Meziříčí o pouhých 54 občanů, avšak u obou měst se jedná o sídla ve velikostní skupině nad 25 000 obyvatel. Obyvatelstvo bez náboženské víry je u Valašského Meziříčí zastoupeno podílem 27,16 % a město Vsetín 28,95 %. Od ostatních měst tak zaznamenávají další rostoucí trend. Přesto má nejvyšší podíl obyvatel bez vyznání obec venkovského typu a tím je obec Jablůnka. I v těchto dvou městech je v přesile Církev římskokatolická.

Rozdíl v náboženském vyznání mezi městem a vesnicí tedy opravdu existuje. Jedním z faktorů, na který se může vázat je počet obyvatel. Pro okres Vsetín lze uplatnit

pravdivost vztahu - čím větší město, tím větší podíl lidu bez náboženské víry. Dále lze z těchto výsledků vyvodit, že v každém zdejším městě převládá katolická církev. Vesnice s převahou katolicismu mají větší religiozitu než ty, kde převládá církev evangelická a přestože ve zdejších městech katolická církev převládá, úroveň religiozity je srovnatelná spíše s obcemi s převahou evangelíků. Náboženství pro městské obyvatelstvo nehraje v jejich životech tak důležitou roli jako na vesnici. Hlubší kořeny mělo náboženství vždy ve vesnickém prostředí, kde pro jeho šíření byly odjakživa lepší podmínky. Na vesnici bydlelo chudší obyvatelstvo často sužováno nemocemi a bídou, které mělo potřebu se k víře upínat častěji a více.

V okrese Vsetín se však města sice s religiozitou neřadí na nejvyšší pozice (s výjimkou Kelče), ale i zde má náboženství svůj význam a pro mnoho lidí zůstává důležitou součástí jejich života.

5.3. Struktura obyvatelstva podle vzdělanosti

Vzdělanostní struktura obyvatelstva napomáhá k charakteristice skladby obyvatelstva na základě nejvyššího dosaženého stupně vzdělání. Vzdělání bylo v dřívějších dobách výsadou vyšších sociálních vrstev, které nebyly výrazně početně zastoupeny. Teprve období humanismu přineslo požadavek na vzdělání všech obyvatel, a vzdělání tak začalo být považováno za jedno ze základních lidských práv. V současné době lze vzdělanostní úroveň obyvatelstva poměrně výstižně charakterizovat sociální, kulturní a ekonomickou vyspělost dané populace.³¹ Úroveň vzdělání je faktorem ovlivňujícím hrubý domácí produkt. Rostoucí úroveň vzdělání do jisté míry ovlivňuje růst HDP, což má za následek zvyšování kvality života. Vzdělanostní úroveň obyvatel se výrazně odvíjí od kvality vzdělávacího systému.³²

Analýza vzdělanosti pro okres Vsetín a ostatní geografické jednotky byla sestavena na základě výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v letech 2001 a 2011, abychom mohli zachytit trend vývoje vzdělanosti v jednotlivých oblastech. Důležité je, že tato analýza zahrnuje pouze obyvatelstvo ve věku od 15 let, neboť se jedná o hranici, kdy ve většině případů dochází k ukončení první kategorie vzdělanosti a tím je vzdělání základní.

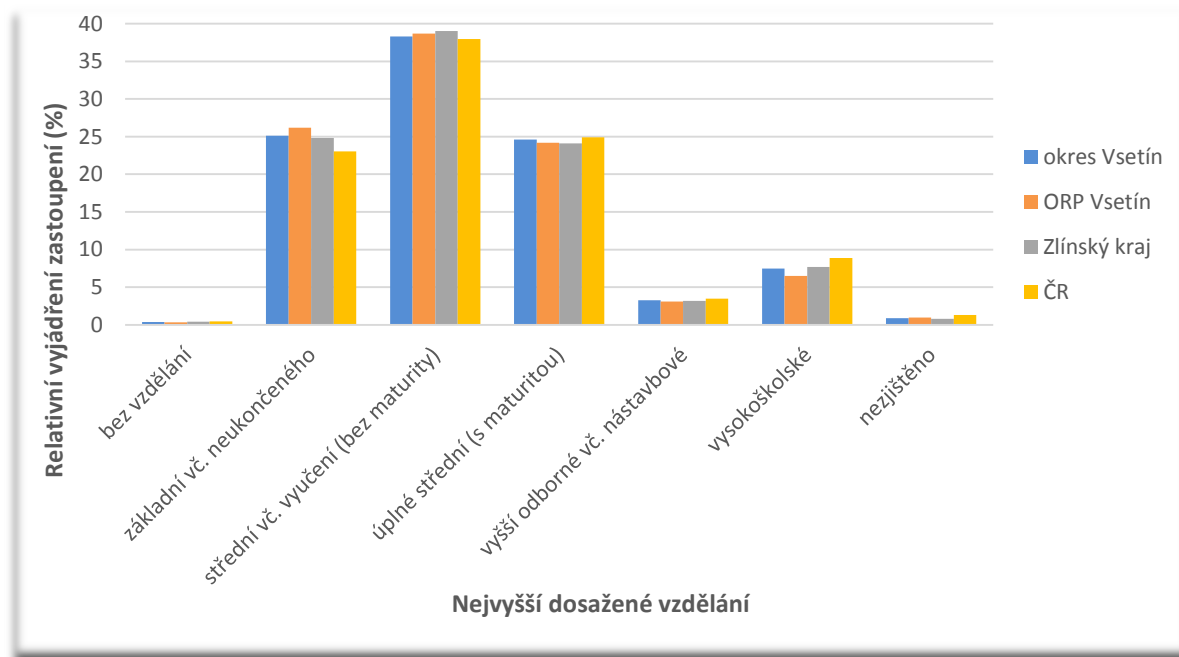
³¹ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 33

³² Műnich, D., Ondko, P., Straka, J., 2012, s. 2

Tab. 4: Struktura obyvatelstva jednotlivých geografických celků podle nejvyššího ukončeného vzdělání v letech 2001 a 2011 vyjádřená v %

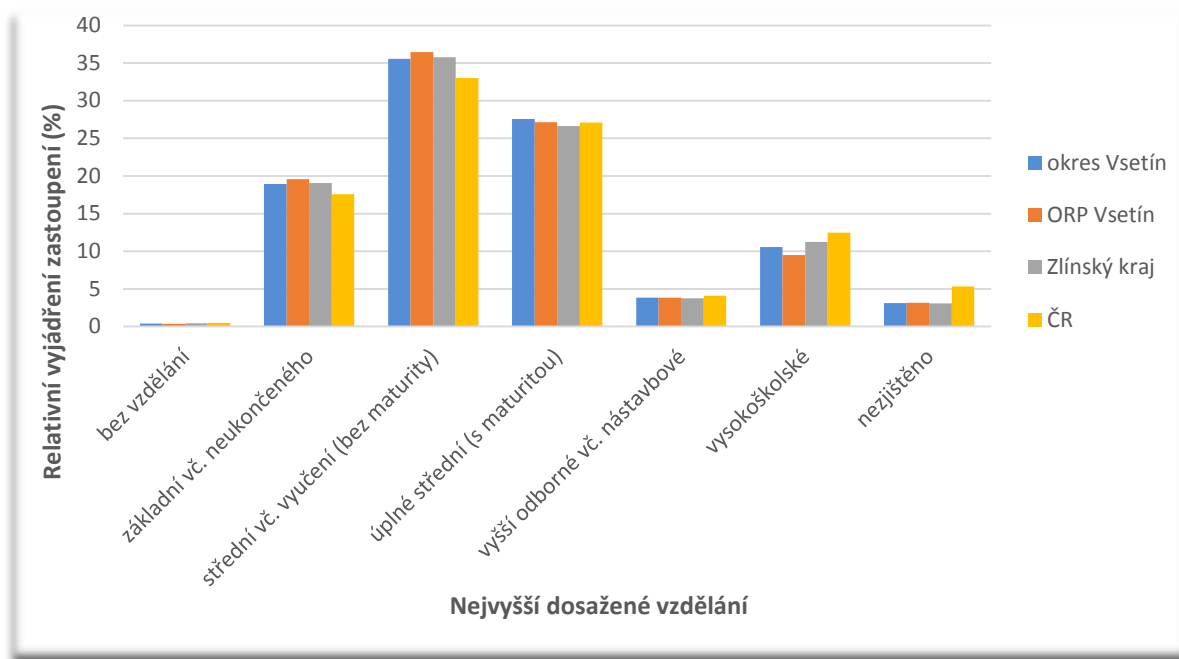
	okres Vsetín		SO ORP Vsetín		Zlínský kraj		ČR	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
bez vzdělání	0,38	0,41	0,35	0,36	0,43	0,44	0,44	0,47
základní vč. neukončeného	25,14	18,94	26,20	19,57	24,81	19,05	23,03	17,56
střední vč. vyučení (bez maturity)	38,31	35,56	38,68	36,44	39,03	35,79	37,96	32,99
úplné střední (s maturitou)	24,60	27,57	24,20	27,13	24,11	26,64	24,90	27,10
vyšší odborné vč. nástavbové	3,24	3,85	3,11	3,83	3,17	3,77	3,45	4,08
vysokoškolské	7,46	10,56	6,50	9,50	7,67	11,25	8,89	12,46
nezjištěno	0,87	3,10	0,96	3,18	0,78	3,07	1,32	5,33

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování dat
SLDB 2001, ČSÚ, c2005, vlastní výpočty a zpracování dat

Obr. 11: Vzdělanostní struktura v roce 2001 uvedena v %

Zdroj dat: : SLDB 2001, ČSÚ, c2005, vlastní zpracování

Obr. 12: Vzdělanostní struktura v roce 2011 uvedena v %
Zdroj dat: : SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 4 obsahuje kategorie podle nejvyššího ukončeného vzdělání ve sledovaných geografických jednotkách v letech 2001 a 2011. Obrázky č. 11 a č. 12 slouží pro přehlednější zhodnocení vývoje situace. První kategorie je zastoupena skupinou obyvatel, kteří při cenzálním šetření uvedli, že jsou bez vzdělání. V okrese Vsetín zde v roce 2001 patřilo 0,38 % obyvatel. Nižší hodnoty zaznamenalo pouze SO ORP Vsetín, jehož obyvatelstvo bez vzdělání tvořilo v roce 2001 0,35 %. Zlínský kraj a Česká republika se přibližují k 0,5 %. Nejedná se o vysoké hodnoty, které by měly být varovným signálem pro vyspělost státu, avšak nepříznivě se jeví trend, kterým se tyto hodnoty ubírají v intercenzálním období. Výsledky následujícího šetření vykazují nárůst ve všech geografických celcích. K největšímu nárůstu došlo v okrese Vsetín a České republice a to v řádu 0,03 p.b.. V rámci celé republiky se tak jedná o nárůst v podobě 4452 obyvatel bez jakéhokoliv ukončeného vzdělání. V globálu není tento nárůst nikterak fatální, avšak ve vyspělých zemích by se vývojový trend kategorie obyvatel bez vzdělání měl ubírat cestou poklesu popřípadě alespoň dlouhodobé stabilizace hodnot.

Skupina obyvatelstva pouze se základním vzděláním prošla v průběhu 10 let nejvýraznější změnou. Zatímco v roce 2001 se podíl obyvatel se základním vzděláním pohyboval ve všech sledovaných jednotkách okolo 25 %, tak v roce 2011 tyto hodnoty ve všech případech klesly pod 20 %, což je velice příznivý stav, neboť lze předpokládat, že se tito lidé během uplynulého období přesunuli do skupiny s vyšším vzděláním.

V rámci okresu došlo v tomto případě k poklesu o 6,19 p.b.. Nejvýraznější pokles zaznamenalo SO ORP Vsetín se snížením o 6,63 p.b..

Následující kategorie obyvatel s nejvyšším ukončeným středním vzděláním bez maturity nebo vyučením představuje nejpočetněji zastoupenou skupinu všech sledovaných geografických úrovních. Podíl populace v této kategorii vždy překračuje 37 %. Tato kategorie však v průběhu desetiletí prodělala pokles opět ve všech sledovaných oblastech. Nejvýraznější ztrátu v této kategorii zaznamenala celá Česká republika, kde podíl klesl o 4,97 p.b.. Úbytek v rámci okresu Vsetín činí pouze 2,75 p.b..

Od následující vzdělanostní kategorie se v intercenzálním období setkáváme vždy s nárůstem podílu obyvatel opětovně ve všech sledovaných celcích. Vzhledem k tomu, že se jedná o kategorie se zvyšující se úrovní vzdělání, považujeme následující výsledky za velmi pozitivní.

Obyvatelstvo s dokončeným úplným středoškolským vzděláním (s maturitou) se v největší míře vyskytuje v okrese Vsetín, a to s podílem 27,57 % v roce 2011. Je nutné vzít na vědomí, že obyvatelstvo v této (a i následující) kategorii může ve studiu pokračovat a v následujícím období se tak přesunout do kategorie s vyšší úrovní dosaženého vzdělání.

Následující skupina obyvatel s dokončeným vyšším odborným vzděláním nebo nástavbou je zastoupena podílem 3,77 % - 4,08 % v roce 2011. Tato kategorie není pro obyvatelstvo, které se přece jen ve vzdělávání rozhodne pokračovat, příliš atraktivní, neboť vyšší odborné vzdělání není na pracovním trhu doceněno tak, jako vzdělání vysokoškolské, které je však velmi podobně časově náročné.

Poslední kategorie zahrnující vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo prošlo za posledních 10 let vzrůstajícím vývojem. V rámci všech zájmových oblastí se podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí zvýšil v průměru o 3,3 p.b.. Okres Vsetín tak zaznamenal vzestup ze 7,46 % na 10,56 %. Je velice pozitivní, že i okres Vsetín drží tempo růstu s Českou republikou a v oblasti vysokoškolského vzdělání výrazně nezaostává.

Pro vyjádření celkové vzdělanosti byl spočítán tzv. schoolyears. Jedná se o souhrnný ukazatel, který vykazuje celkovou vzdělanost obyvatelstva (obyvatelstvo starší 15 let), a to v podobě průměrného počtu let, které jednotlivci strávili vzděláváním.

Výsledky pro jednotlivé geografické celky se příliš neliší. Jak se na základě výše uvedených výsledků dalo předpokládat, největší hodnota schoolyears patří České republice jako celku. V rámci ní navštěvuje jedinec školu v průměru 12,98 let. V případě tohoto ukazatele lze říci, že s klesající územní úrovní jednotky klesá také hodnota, neboť

druhá nejvyšší hodnota schoolyears připadá Zlínskému kraji, kde průměr let strávených ve škole činí 12,85 let. Následuje okres Vsetín s hodnotou 12,83 let, což se od Zlínského kraje příliš neliší. Nejhůře je na tom SO ORP Vsetín, kde hodnota klesla až na 12,75 let.

Tato délka let strávená ve školních lavicích odpovídá středoškolskému vzdělání, ať už s maturitou nebo bez. Lze tedy říci, že ve všech sledovaných jednotkách je celková vzdělanost na středoškolské úrovni.

V České republice se na zvýšení úrovně vzdělání zaměřuje především Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Evropskou unií. Nástrojů pro podporu vzdělání v České republice existuje mnoho. Důležitou roli sehrál například Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost v rámci programového období 2007 – 2013, v jehož rámci bylo možné čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu. Tento operační program se zaměřoval na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách. Hlavním cílem operačního programu byl rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.³³

V současné době již fungují také operační programy v rámci programového období 2014 – 2020, kde v oblasti vzdělávání dominuje Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Tento operační program se zaměřuje na zvýšení kvality vzdělávání, zajištění podmínek pro kvalitní výzkum, propojení vzdělávání a výzkumu s trhem práce a posílení principu rovného přístupu ke vzdělávání. Měl by být také nápomocen při snižování rizika neúspěchu mladých lidí ve vzdělání, což bude mít významný vliv na kvalitu jejich života i na jejich úspěch na trhu práce.³⁴

Projekt směřující ke zkvalitnění především terciárního školství je projekt Reforma terciárního vzdělávání, v jehož rámci probíhá projekt KREDO, který se zaměřuje například na tvorbu strategie rozvoje vysokého školství do roku 2030. Dalšími projekty jsou METODIKA a KVALITA.³⁵

³³ MŠMT, c2000 - 2015

³⁴ MŠMT, c2013 – 2015

³⁵ MŠMT, 2015

5.4. Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Za ekonomicky aktivní obyvatelstvo jsou označovány osoby, které dovršily 15 let a patří do kategorie zaměstnaných nebo nezaměstnaných, dále se nepřipravují na budoucí povolání a v případě nezaměstnanosti jsou schopny nastoupit do zaměstnání nejpozději do 14 dní. Ekonomická aktivita obyvatel je důležitým faktorem ovlivňujícím především trh práce. Z hlediska budoucnosti může úbytek ekonomicky aktivního obyvatelstva znamenat problém v oblasti péče o stárnoucí populaci.

Tab. 5: Struktura obyvatelstva ČR a Zlínského kraje podle ekonomické aktivity v roce 2001 a 2011

2001	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo ČR		Obyvatelstvo celkem	Podíl EAO na celkovém počtu obyvatel
celkem	5253400	100 %	10230060	51,35 %
z toho zaměstnaní	4766463	90,73 %	46,59 %	
z toho nezaměstnaní	486937	9,27 %	4,76 %	
2011				
celkem	5080573	100 %	10436560	48,68 %
z toho zaměstnaní	4580714	90,16 %	43,89 %	
z toho nezaměstnaní	499859	9,84 %	4,79 %	

2001	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo Zlínského kraje		Obyvatelstvo celkem	Podíl EAO na celkovém počtu obyvatel
celkem	298616	100 %	595010	50,19 %
z toho zaměstnaní	272340	91,2 %	45,77 %	
z toho nezaměstnaní	26276	8,8 %	4,42 %	
2011				
celkem	281576	100 %	579944	48,55 %
z toho zaměstnaní	252815	89,79 %	43,6 %	
z toho nezaměstnaní	28761	10,21 %	4,96 %	

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní zpracování dat
SLDB 2001, ČSÚ, c2005, vlastní zpracování dat

Tab. 6: Struktura obyvatelstva okresu Vsetín a SO ORP Vsetín podle ekonomické aktivity v roce 2001 a 2011

2001	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo okresu Vsetín		Obyvatelstvo celkem	Podíl EAO na celkovém počtu obyvatel
celkem	73991	100 %	147064	50,32 %
z toho zaměstnaní	66408	89,75 %	45,16 %	
z toho nezaměstnaní	7583	10,25 %	5,16 %	
2011				
celkem	68669	100 %	142420	48,22 %
z toho zaměstnaní	60832	88,59 %	42,71 %	
z toho nezaměstnaní	7837	11,41 %	5,5 %	

2001	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo SO ORP Vsetín		Obyvatelstvo celkem	Podíl EAO na celkovém počtu obyvatel
celkem	34409	100 %	68680	50,1 %
z toho zaměstnaní	30433	88,44 %	44,31 %	
z toho nezaměstnaní	3976	11,56 %	5,79 %	
2011				
celkem	31659	100 %	65487	48,34 %
z toho zaměstnaní	27732	87,6 %	42,35 %	
z toho nezaměstnaní	3927	12,4 %	5,99 %	

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní zpracování dat
SLDB 2001, ČSÚ, c2005, vlastní zpracování dat

Tabulky č. 5 a č. 6 nabízejí přehled ekonomicky aktivního obyvatelstva v celé České republice, Zlínském kraji, okrese Vsetín a v SO ORP Vsetín v letech 2001 a 2011. Základní rozdělení ekonomicky aktivního obyvatelstva spočívá v odlišení zaměstnaných a nezaměstnaných. Z uvedených dat je patrné, že vývoj počtu ekonomicky aktivních obyvatel má klesající charakter ve všech sledovaných jednotkách. Jednou z příčin, která se na tomto výsledku podílí, je celkový úbytek obyvatelstva týkající se okresu Vsetín, SO ORP Vsetín a Zlínského kraje. Česká republika jako jediná zaznamenala v uplynulých 10 letech nárůst počtu obyvatel. Dalším důvodem úbytku EAO je fakt, že populace se potýká s celkovým stárnutím obyvatelstva, což znamená, že část obyvatelstva, která v roce 2001 patřila do EAO se postupně přesunula do ekonomicky neaktivní části populace a naopak do ekonomicky aktivního obyvatelstva byly zařazeny mladší ročníky, které jsou však početně slabší.

Z analýzy ekonomické aktivity obyvatelstva je patrné, že v roce 2001 byl podíl zaměstnaných osob na EAO ve všech zájmových geografických jednotkách vyšší než v roce 2011, což je bezesporu následek celosvětové hospodářské krize, která započala

v roce 2008 a její negativní vliv lze mimo jiné pozorovat právě na výsledcích zaměstnanosti a nezaměstnanosti. V roce 2001 Zlínský kraj eviduje nejvyšší podíl zaměstnaných (91,2 %) a nejnižší podíl nezaměstnaných (8,8 %). Následuje Česká republika s 90,73 % zaměstnaných a 9,27 % nezaměstnaných na EAO. U okresu Vsetín z celkového počtu EAO, který činil 73991, bylo 89,75 % zaměstnaných a 10,25 % nezaměstnaných. Nejhuře na tom bylo SO ORP Vsetín, kde již v roce 2001 překročil podíl nezaměstnanosti na EAO 11 %.

Výsledky SLDB 2011 zaznamenaly u všech sledovaných ukazatelů negativní vývoj, jak již bylo zmíněno způsobený především hospodářskou krizí. U okresu Vsetín byl evidován nárůst podílu nezaměstnaných osob na EAO o 1,16 p.b. a pokles o tu samou hodnotu v případě zaměstnaných. Nejstabilnější výsledky s nejmenšími výkyvy (0,6 p.b.) si udržela Česká republika v případě zaměstnaných i nezaměstnaných.

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel klesl pod 50 % opět ve všech případech. V tomto směru zaznamenala největší úbytek Česká republika, jejíž pokles činí 2,67 p.b. mezi roky 2001 a 2011. Tento jev je způsoben jednak úbytkem EAO a zároveň zesílen nárůstem celkového počtu obyvatel. Naopak u ostatních sledovaných jednotek nastala záporná bilance počtu obyvatel, proto není pokles podílu EAO na celkovém počtu obyvatel tolik znatelný. Úbytek EAO na celkovém počtu obyvatel v rámci okresu Vsetín činí 2,1 p.b., čímž se řadí na druhou pozici hned za ČR.

Ze základní analýzy obyvatelstva podle ekonomické aktivity je evidentní, že okres Vsetín má pro kladný hospodářský vývoj méně výhodné podmínky a prozatím je potřeba na něj nahlížet jako na okres hospodářsky podprůměrný.

Vzhledem k tomu, že ekonomicky aktivní zaměstnané obyvatelstvo zahrnuje také matky na mateřské dovolené a pracující důchodce, je uvedena tabulka č. 7, která vyjadřuje jejich podíl ve výše uvedené skupině obyvatel v rámci okresu Vsetín a ostatních geografických celků sloužících především k porovnání výsledků. Součástí EAO – zaměstnaných jsou také pracující studenti a učni. Z důvodu nejednotnosti metodiky při cenžálním šetření v roce 2001 a 2011 není tato skupina vyčleněna.

Tab. 7: Podíl žen na MD a pracujících důchodců na EAO zaměstnaném v roce 2001 a 2011

EAO zaměstnaní	SO ORP Vsetín 2001		EAO zaměstnaní	SO ORP Vsetín 2011	
30433			27732		
z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>	z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>
abs. údaje	607	772	abs. údaje	565	930
%	1,99	2,54	%	2,04	3,35

EAO zaměstnaní	okres Vsetín 2001		EAO zaměstnaní	okres Vsetín 2011	
66408			60832		
z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>	z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>
abs. údaje	1255	1857	abs. údaje	1313	2208
%	1,89	2,80	%	2,16	3,63

EAO zaměstnaní	Zlínský kraj 2001		EAO zaměstnaní	Zlínský kraj 2011	
272340			252815		
z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>	z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>
abs. údaje	4999	8280	abs. údaje	5142	9781
%	1,84	3,04	%	2,03	3,87

EAO zaměstnaní	Česká republika 2001		EAO zaměstnaní	Česká republika 2011	
4766463			4580714		
z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>	z toho:	<i>ženy na MD</i>	<i>pracující důchodci</i>
abs. údaje	81666	180146	abs. údaje	95709	227956
%	1,71	3,78	%	2,09	4,98

Zdroj dat: SLDB 2011, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování dat
SLDB 2001, ČSÚ, c2005, vlastní výpočty a zpracování dat

Na základě zpracovaných dat v tabulce č. 7 lze tedy konkrétně vyjádřit stav podílu žen na MD a pracujících důchodců na celkovém počtu zaměstnaných osob v rámci ekonomicky aktivního obyvatelstva. Pro rok 2001 jsou bilance žen na MD velmi vyrovnané v rámci všech porovnávaných jednotek. Jejich podíl se pohybuje v rozmezí 1,71 % - 1,99 %. Nejvyšší hodnota 1,99 % patří SO ORP Vsetín a pouze o 0,10 p.b. je podíl žen na MD v rámci okresu Vsetín nižší. Nejmenší podíl žen na MD v roce 2001 zaregistrovala Česká republika. Všechny geografické celky zaznamenaly v letech 2001 až 2011 nárůst podílu žen na MD na zaměstnaném EAO, avšak v absolutních hodnotách lze pozorovat v rámci SO ORP Vsetín pokles počtu žen na MD. Pro rok 2011 nejvyšší hodnota připadá okresu Vsetín (2,16 %), avšak výraznější nárůst v porovnání s rokem 2001 zaznamenala Česká republika, kde se podíl žen na MD zvýšil o 0,38 p.b. na 2,09 %. Přestože podíl žen na MD má rostoucí charakter, není tento vzestup natolik výrazný, aby se dalo hovořit o pozitivním vývoji v oblasti porodnosti a zeslabení procesu stárnutí

populace. Důvodem evidovaného růstu je také celkový úbytek pracujících, což je v rámci rostoucí celkové populace ČR vnímáno velice negativně.

Další skupinu zastoupenou v EAO zaměstnaných tvoří pracující důchodci. Jejich podíl ve skupině zaměstnaných má rostoucí charakter opět ve všech sledovaných jednotkách. V rámci okresu Vsetín se podíl mezi lety 2001 a 2011 zvýšil o 0,83 p.b z počátečního stavu 2,8 %. Se shodným výsledkem růstu se setkává také Zlínský kraj a v podstatě i SO ORP Vsetín se zvýšením o 0,82 p.b.. Nejvýraznější nárůst v intercenzálním období patří České republice, jejíž podíl se zvýšil z původních 3,78 % na 4,98 % pracujících důchodců.

Pracující důchodci mají pro trh práce určitou důležitost. V některých odvětvích dokonce tvoří podstatnou součást aktivních pracovních zdrojů. Jejich následné působení v rámci pracovního trhu je do jisté míry ovlivněno dosaženým vzděláním. Dle analýzy uskutečněné Českým statistickým úřadem osoby se základním vzděláním pokračovaly v pracovní činnosti po nástupu do starobního důchodu v případě každé desáté osoby. Ve skupině vyučených dosahuje podíl pracujících starobních důchodců 5 % a ve skupině osob se středním vzděláním s maturitou je podíl vyšší než 8 % z celkového počtu respondentů s tímto stupněm vzdělání. Razantně roste podíl pracujících starobních důchodců ve skupině s vysokoškolským vzděláním, kde pracoval dokonce každý pátý starobní důchodce (19 %).³⁶ Vzhledem k tomu, že Česká republika podporuje růst vysokoškolsky vzdělaných lidí, dá se v návaznosti na uvedenou analýzu předpokládat pokračující vzestup počtu pracujících důchodců.

Rozhodujícím faktorem v pracovní aktivitě důchodců je také změna životního stylu dnešních obyvatel důchodového věku, kteří se snaží co nejdéle žít plnohodnotný aktivní život, k čemuž jim právě práce zajisté dopomáhá.

³⁶ MPSV, 2010

6. Dynamika obyvatelstva

Obyvatelstvo nelze vnímat jako statistický prvek, naopak se vyznačuje silnou dynamikou změn. Obyvatelstvo se tedy vyznačuje neustálou změnou počtu, struktury, prostorového rozložení aj.. Velké množství forem demografické dynamiky lze rozdělit do tří základních kategorií pohybu, kterými jsou:³⁷

- **Přirozený pohyb obyvatelstva** – vztah mezi rozením a umíráním obyvatelstva, jejichž výsledek rozhoduje zda-li se jedná o přirozený úbytek či přírůstek obyvatel
- **Mechanický pohyb obyvatelstva** – zahrnuje veškeré prostorové přesuny obyvatelstva bez ohledu na vzdálenost
- **Sociálně-ekonomický pohyb** – zahrnuje přesuny obyvatelstva mezi jednotlivými sociálními skupinami. Výsledkem tohoto pohybu jsou změny ve struktuře obyvatelstva

Zatímco struktuře obyvatelstva byla věnována předchozí kapitola, v následující části bude pozornost směřována na přirozený pohyb obyvatelstva

6.1. Přirozený pohyb obyvatelstva

Přirozený pohyb reprezentují demografické procesy, které souvisejí s rozmnožováním populace a jejich umíráním. Mezi tyto procesy patří především porodnost (natalita) a úmrtnost (mortalita). Jedná se o procesy, které přímo ovlivňují biologické, historické i socioekonomické faktory.

Dále se v souvislosti s přirozeným pohybem setkáváme s populačními procesy v podobě sňatečnosti a rozvodovosti, které sice do bilance přirozeného pohybu přímo nevstupují, ale mají na oba hlavní procesy přirozeného pohybu značný vliv (především na porodnost).³⁸

6.1.1. Porodnost a plodnost

Populace se liší schopnostmi svých členů. Populace se v tomto případě liší vlastností, která souvisí se schopností člověka rozmnožovat se. Jedná se o širokou

³⁷ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 68-69

³⁸ Halás, M., Brychtová, Š., Fňukal, M., 2013, s. 30

vlastnost, která se projevuje tím, že v některých populacích se rodí děti častěji mladším v jiných zase starším, v některých se rodí děti menší a jinde naopak větší.³⁹

Z hlediska rozmnožování obyvatelstva patří největší pozornost počtu narozených dětí, které významně figurují při základních výpočtech vypovídajících o porodnosti a plodnosti vybraného území.

Z hlediska základní charakteristiky porodnosti nás zajímá především hrubá míra porodnosti, která byla vytvořena až do úrovně obcí okresu Vsetín, aby byly patrné i prostorové diference. Pro širší geografické srovnání budou i nadále sloužit údaje za SO ORP Vsetín, Zlínský kraj a celou Českou republiku.

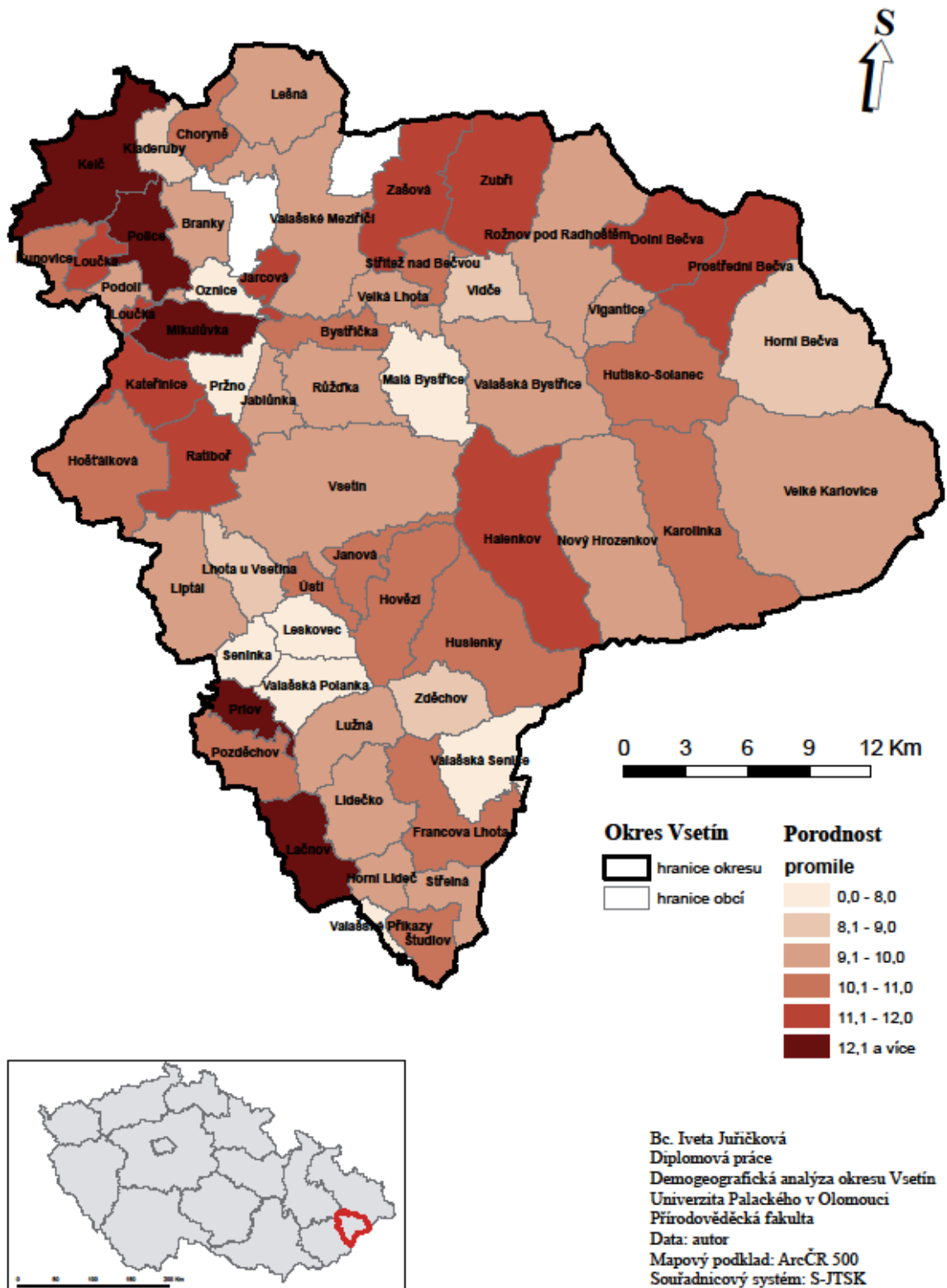
Hrubá míra porodnosti se ve sledovaném období v jednotlivých obcích okresu Vsetín pohybuje v rozmezí od 5,5 ‰ do 14,1 ‰, což je výrazný rozdíl mezi obcí s nejnižší hrubou mírou porodnosti (Malá Bystřice) a obcí s nejvyšší hodnotou (Mikulůvka). Mezi další obce s nižší hrubou mírou porodnosti patří Seninka (6,2 ‰), Valašská Senice (6,8 ‰) a Pržno (6,9 ‰). Naopak více dětí na 1000 obyvatel středního stavu se za sledované období narodilo v obcích Police (12,7 ‰), Lačnov (12,6 ‰), Kelč (12,1 ‰) a Prlov (12,0 ‰).

Pokud však porovnáme výsledky pouze mezi většími geografickými celky, tak se hodnoty jeví (oproti jednotlivým obcím) jako relativně vyrovnané ve vztahu k výsledkům jednotlivých obcí (SO ORP Vsetín – 9,9 ‰, okres Vsetín – 9,9 ‰, Zlínský kraj – 9,7 ‰ a ČR – 10,5 ‰). Pokud však hodnoty budeme hodnotit z pohledu celorepublikového, tak je patrné, že hrubá míra porodnosti je ve východní příhraniční části republiky nižší, což může být ovlivněno různými socioekonomickými faktory, geografickou polohou aj.

Hrubá míra porodnosti („hmp“) byla vytvořena jako průměrná hodnota hmp za období 2010 – 2013. Přestože počty živě narozených dětí ve větších geografických celcích nejsou za všechny sledované roky shodné, tak v podílu s výrazně vyšším (vzhledem k obcím) středním stavem obyvatel nejsou výkyvy hrubé míry porodnosti tak znatelné, jako je tomu v případě jednotlivých obcí, které mají mnohem nižší střední stav obyvatel. Proto meziroční úbytek v podobě 1 či 2 živě narozených dětí může u dané obce způsobit propad hmp v řádu i několika promile. Do značné míry jsou hodnoty hmp ovlivněny také věkovou strukturou dané populace, avšak ta nezpůsobuje náhlé výkyvy, neboť střední stav obyvatel je ve vybraném období relativně stabilní. Veškeré konkrétní hodnoty hrubé míry porodnosti, a to až do úrovně obcí jsou uvedeny v příloze č. 5, na

³⁹ Koschin, F., 2005, s. 12

jejichž základě byl vytvořen i následující obrázek č. 13, který přehledněji zaznamenává hrubou míru porodnosti ve všech obcích okresu Vsetín.

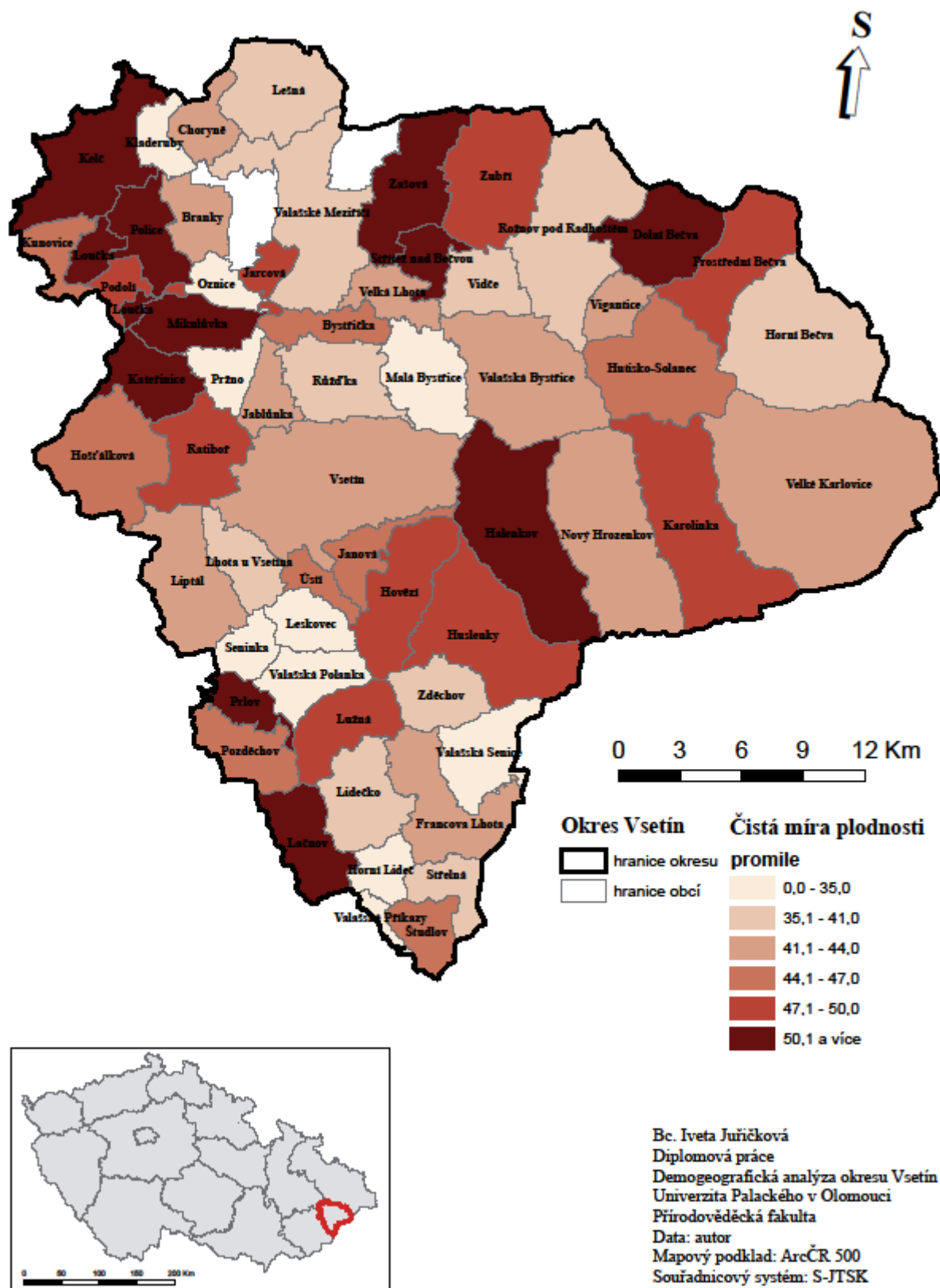

Obr. 13: Hrubá míra porodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
 Zdroj dat: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že hrubá míra porodnosti je velice obecným ukazatelem reprodukce dané populace, neboť se vztahuje k celému obyvatelstvu (střednímu stavu) bez ohledu na to, zda-li jedinec může či nemůže mít děti, jeho vypovídající schopnost klesá a nezohledňuje vnitřní diferenciaci souboru (věková struktura, struktura dle pohlaví, vliv migrací)⁴⁰, tak uvádíme další ukazatel v podobě čisté míry plodnosti, který se již zaměřuje na počet živě narozených dětí vzhledem k ženám v reprodukčním období (15-49 let).

Ukazatel čisté míry plodnosti je opětovně zpracován pro všechny obce okresu Vsetín, pro okres Vsetín jako celek a následně také pro SO ORP Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku především za účelem zachycení prostorových odlišností. Veškeré zpracované údaje jsou uvedeny v podobě tabulky, a to v příloze č. 6, které jsou podkladem pro obrázek č. 14.

⁴⁰ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 70-71

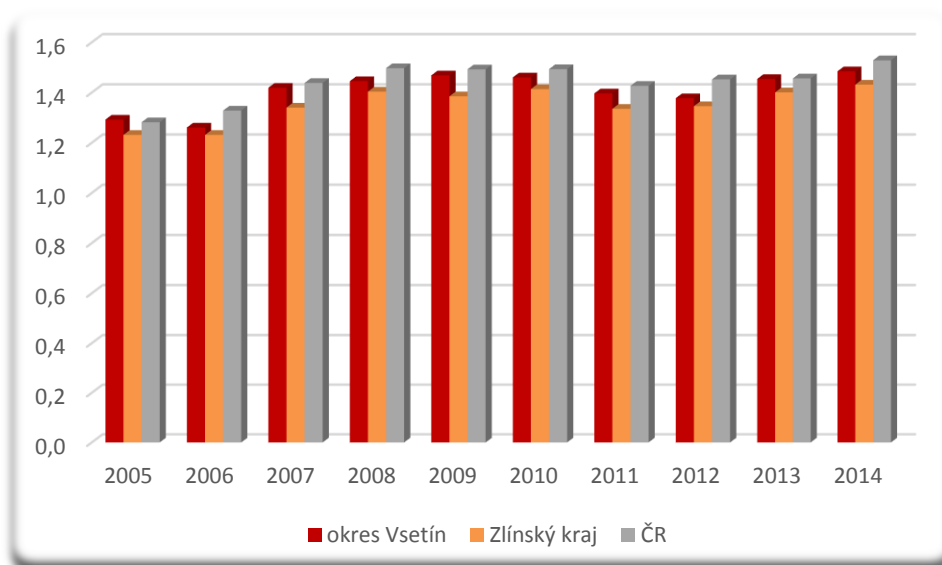
Obr. 14: Čistá míra plodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
 Zdroj dat: vlastní zpracování

Přestože se jedná o ukazatel, který hlouběji dokresluje analýzu reprodukce vybrané oblasti, tak na pozici s nejnižší čistou mírou plodnosti je tatáž obec, která zaujímala místo s nejnižší hrubou mírou porodnosti. Jedná se tedy o obec Malá Bystřice, ve které se v průměru za období 2010 – 2013 narodilo 24 živých dětí na 1000 žen ve věku 15-49 let. Čistá míra plodnosti zde přesněji činí 24,3 ‰. Následující obce s nejnižší čistou mírou plodnosti jsou opět shodné s těmi, které reprezentovaly pozice s nejnižší hrubou mírou porodnosti pouze v mírně pozměněném pořadí. Druhá nejnižší hodnota čisté míry plodnosti tak patří obci Valašská Senice s hodnotou 26,0 ‰ a následuje Seninka s 29,9 ‰. Poslední obcí, jejíž čistá míra plodnosti nepřekročila hranici 30 ‰, je Valašská Polanka také s 29,9 ‰.

K nejvíce kladnému výsledku v rámci čisté míry plodnosti okresu Vsetín ve vybraném období přispěla obec Mikulůvka, která jako jediná atakovala hodnotu 65,4 ‰. Druhá nejvyšší hodnota patří obci Police (55,8 ‰), avšak mezi první a druhou pozicí je již rozdíl téměř 10 ‰. Hranici 50 ‰ překročilo dalších 9 obcí, mezi které v sestupném pořadí patří Prlov, Dolní Bečva, Halenkov, Kelč, Střítež nad Bečvou, Zašová, Loučka, Kateřinice a Lačnov.

V rámci celého okresu Vsetín se čistá míra plodnosti vyšplhala na 41,9 ‰. SO ORP Vsetín dosáhlo hodnoty 42,1 ‰. Se Zlínským krajem je okres Vsetín z hlediska čisté míry plodnosti také téměř vyrovnaný, neboť Zlínskému kraji v tomto případě připadá hodnota 41,2 ‰. Všechny tyto územní celky jsou v porovnání s výsledky čisté míry plodnosti České republiky (44,31 ‰) mírně podprůměrné. Důvody jsou obdobné jako u hrubé míry porodnosti.

Dalším zajímavým ukazatel v oblasti reprodukce obyvatelstva je úhrnná plodnost, jejíž vývoj za posledních 10 let pro okres Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku je zachycen na obrázku č. 15.

Obr. 15: Vývoj úhrnné plodnosti v letech 2005-2014 v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR
Zdroj dat: : Demografická ročenka krajů 2005-2014, ČSÚ, 2015, vlastní zpracování

Přestože vývoj úhrnné plodnosti za všechny sledované celky má v posledních letech mírně vzestupnou tendenci, pro udržení minimálně konstantní populace je i tento nárůst nedostačující. Úhrnná plodnost, která by udržení stavu populace zajistila, je stanovena na 2,1, což znamená, že každé ženě by se během jejího reprodukčního období měly narodit více než 2 děti (v průměru 2,1).

Z obrázku č. 15 je zřejmé, že v současné době se úhrnná plodnost dostala nad hranici 1,4 ve všech vybraných územních celcích. Nejvyšších hodnot dosahuje v rámci celé České republiky. Okres Vsetín zaostává jen mírně, avšak v rámci celého Zlínského kraje je úhrnná plodnost nejnižší. Toto pořadí se opakovalo ve všech sledovaných letech s výjimkou roku 2005, kdy okres Vsetín s hodnotou 1,29 na první pozici vystřídal Českou republiku, jejíž úhrnná plodnost činila 1,28.

Prozatím je úhrnná plodnost 2,1, potřebná pro udržení počtu obyvatel v České republice, v nedohlednu u všech sledovaných oblastí. Hodnota potřebné úhrnné plodnosti by však mohla být i vyšší, ovšem vzhledem k vyspělosti státu a dobré životní úrovni, odrážející se také na kvalitně poskytované lékařské péči, dochází k neustálému prodlužování průměrné délky života, díky čemuž je tato hodnota úhrnné plodnosti stanovena pro zachování počtu obyvatel dostačující.

6.1.2. Úmrtnost

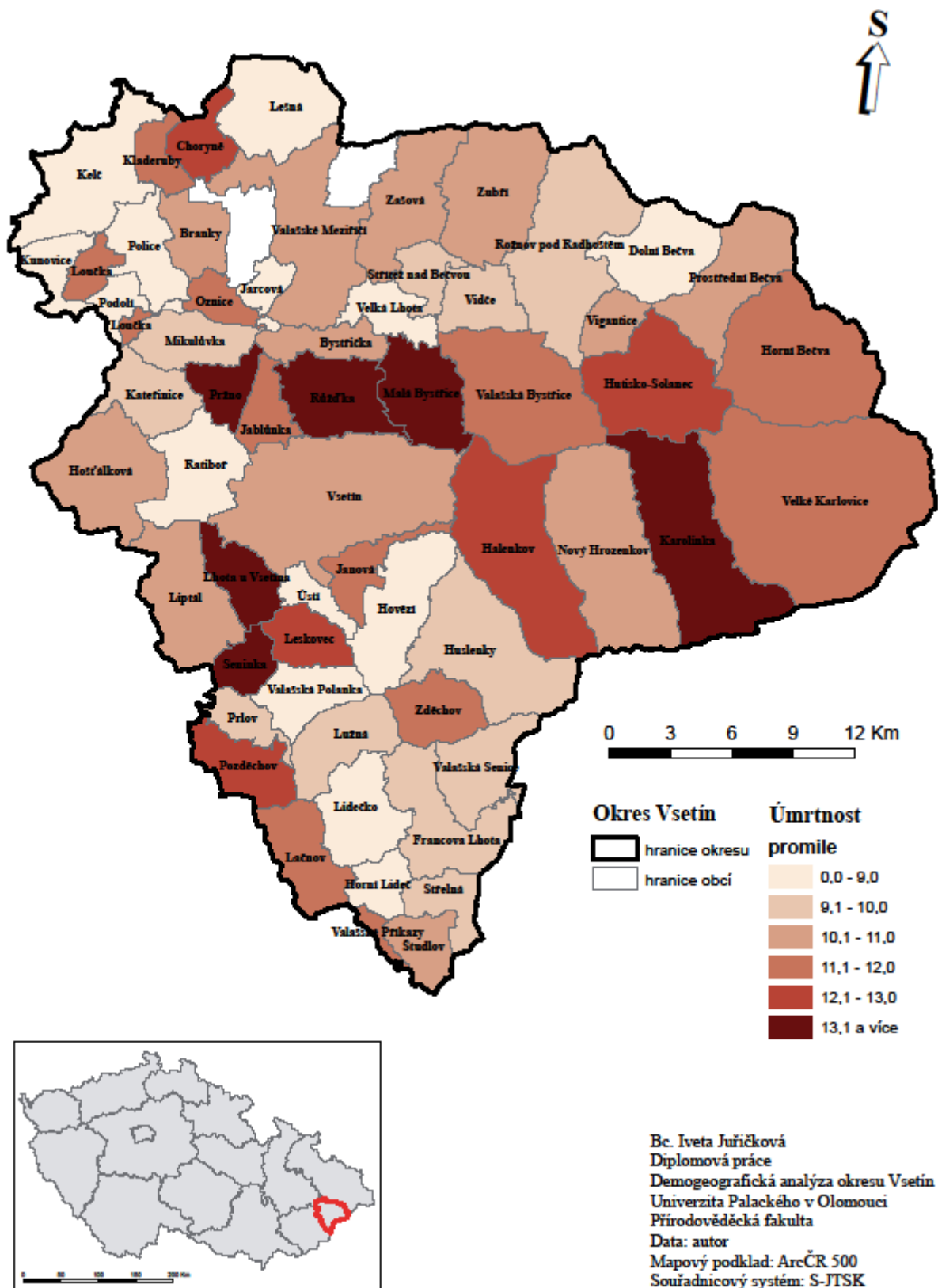
Úmrtnost je společně s porodností druhou základní složkou demografické reprodukce populace, tedy jejího přirozeného pohybu. I úmrtnost je potřeba vnímat jako přirozenou a nutnou součást života, která umožňuje střídání generací a usnadňuje adaptaci druhu na měnící se životní podmínky.⁴¹ Analýza úmrtnosti a její samotný pojem má v demografii dlouholetou tradici. Počátky studia úmrtnosti jsou spojovány se jménem J. Graunt, jež je současně označován za zakladatele demografie. Úroveň a vývoj úmrtnosti jsou do jisté míry odrazem vývoje nemocnosti, kvality životních podmínek, životního prostředí a způsobu života.⁴²

Základním ukazatelem úmrtnosti je tzv. hrubá míra úmrtnosti, která nám udává, kolik lidí zemřelo na 1000 obyvatel středního stavu. Tento ukazatel nám charakterizuje všeobecnou míru úmrtnosti bez ohledu na vnitřní diferenciaci souboru.

Hrubá míra úmrtnosti je graficky zachycena v obrázku č.16, a to do úrovně obcí okresu Vsetín.

⁴¹ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 73

⁴² Kalibová, K., 2001, s. 21

Obr. 16: Hrubá míra úmrtnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
Zdroj dat: vlastní zpracování

V jednotlivých obcích tento ukazatel nabývá hodnot v rozmezí 6,1 ‰ – 18,9 ‰. Jedná se o výrazný rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hrubou měrou úmrtnosti, je však nutné si uvědomit, že tento ukazatel je výrazně ovlivněn věkovou strukturou obyvatel jednotlivých obcí. Pokud bude v dané obci převažovat starší složka populace, je jasné, že úmrtnost zde bude větší než v obci, kde je větší podíl obyvatel ve věkových kategoriích s nižším věkem.

Obcí s nejnižší hrubou mírou úmrtnosti se v období 2010 - 2013 stala obec Podolí (6,1 ‰). Pod hranicí 7 ‰ se vyskytuje ještě obec Kunovice (6,8 ‰). Mezi obce, kde hrubá míra nepřekročila 9 ‰, tedy 9 úmrtí na 1000 obyvatel středního stavu, patří Valašská Polanka, Hovězí, Velká Lhota, Horní Lideč, Kelč, Ratiboř, Dolní Bečva, Jarcová, Lešná, Ústí, Lidečko a Police. Naopak nejvyšší hodnota hrubé míry úmrtnosti patří obci Malá Bystřice (18,9 ‰), která byla zároveň obcí s nejnižší hrubou mírou porodnosti. Lze tedy předpokládat, že se jedná o konkrétní příklad ovlivnění věkovou strukturou zdejší populace. Následuje obec Pržno s hodnotou 18,3 ‰, Seninka 17,0 ‰ a Lhota u Vsetína 15,2 ‰, které se také v hrubé míře porodnosti vyskytovaly na pozicích s nejnižší hrubou mírou porodnosti.

Hodnoty za jednotlivé obce nelze porovnávat z hlediska prostorové diferenciaci s většími územními jednotkami, a to právě z důvodu, že zde není zohledněna věková struktura obyvatel jednotlivých obcí.

Veškeré konkrétní data, která sloužila jako podklad pro grafické zpracování hrubé míry úmrtnosti za obce okresu Vsetín, jsou uvedeny v tabulce, která je k dispozici v příloze č. 7.

V případě větších geografických celků jsou věkové struktury velice podobné (viz obrázek č. 6), což se také odráží na podobnosti jejich hodnot hrubé míry úmrtnosti, které jsou uvedeny v tabulce č. 8.

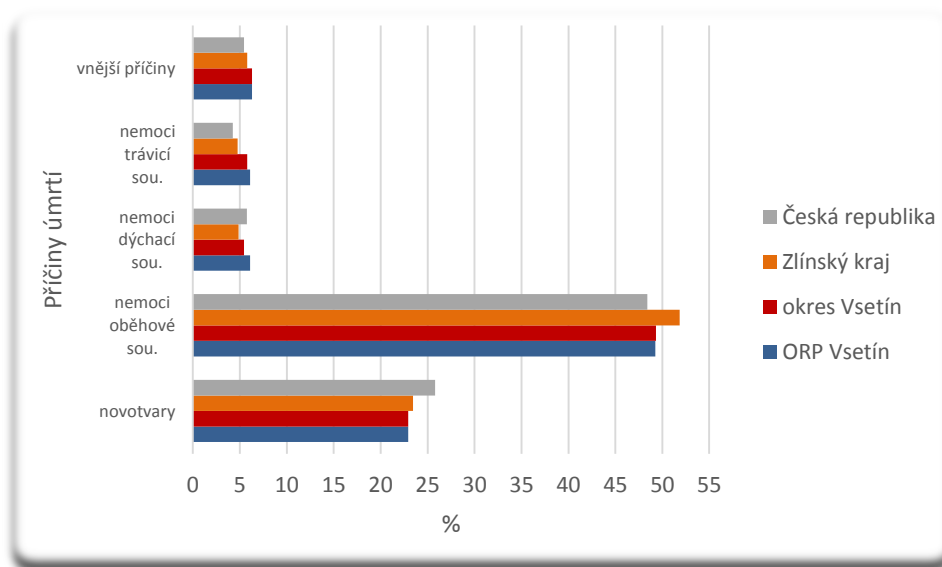
**Tab. 8: Hrubá míra úmrtnosti v průměru
za období 2010 - 2013**

Hrubá míra úmrtnosti	
2010-2013	‰
SO ORP Vsetín	10,6
okres Vsetín	10,3
Zlínský kraj	10,5
ČR	10,3

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015,
vlastní výpočty a zpracování

Na první pohled je zřejmé, že nejnižší hrubá míra úmrtnosti 10,3 ‰ patří České republice, které se však vyrovnává okres Vsetín jako celek. Zlínskému kraji patří hodnota 10,5 ‰, který se od průměru ČR liší o 0,2 ‰, a nejvyšší hodnota hrubé míry úmrtnosti 10,6 ‰ patří SO ORP Vsetín, přesto se však nejedná o výrazné diference a lze tedy říci, že úmrtnost v rámci okresu Vsetín a ostatních územních úrovní se od úmrtnosti v České republice téměř neliší.

Z hlediska úmrtnostních statistik je zajímavé také sledování hlavních příčin jednotlivých úmrtí, mezi které patří především nemoci oběhové soustavy, novotvary, nemoci dýchací soustavy, nemoci trávicí soustavy a také vnější příčiny (dopravní nehody, náhodná poranění, napadení, sebepoškození aj.)⁴³ Samozřejmě se jedná o výčet nejčastějších příčin úmrtí. Podrobnější statistiky poskytují údaje i o ostatních méně častých příčinách úmrtí. Následující obrázek č. 17 však poskytuje přehled jednotlivých podílů v kategoriích hlavních příčin úmrtí v okrese Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínském kraji a celé České republice jako průměr za období 2010 - 2014.

Obr. 17: Průměrný podíl jednotlivých úmrtí dle hlavních příčin za období 2010-2014
Zdroj dat: Zemřelí, ČSÚ, 2015, vlastní zpracování

Z obrázku č. 17 je patrné, že ve všech sledovaných územních celcích jsou hlavní příčinou úmrtí nemoci oběhové soustavy. Největší podíl (51,8 %) úmrtí z důvodu těchto onemocnění připadá Zlínskému kraji. V okrese Vsetín se do této kategorie řadí 49,3 % zemřelých a výsledky za SO ORP Vsetín jsou v tomto případě téměř shodné. Nejméně

⁴³ WHO/ÚZIS ČR, 2013

populace na následky onemocnění oběhové soustavy zemře v rámci celé České republiky, a to podílem 48,4 %.

Druhá kategorie nejčastějších příčin úmrtí je reprezentována tzv. novotvary, a to zejména zhoubných forem. V rámci České republiky se jedná o příčinu, která způsobuje více než 25,8 % úmrtí, tedy nevíce ze všech sledovaných geografických jednotek. U Zlínského kraje se setkáváme s podílem 23,5 % a okres Vsetín a SO ORP Vsetín mají opět téměř shodný výsledek v podobě podílu 22,9 %.

Výrazně nižší podíly úmrtí se vyskytují u příčin, jako jsou nemoci dýchacích cest, nemoci trávicí soustavy a vnější příčiny. Jedná se o podíly v řádech 4 % - 7 %. Přesto patří do kategorie hlavních příčin úmrtí.

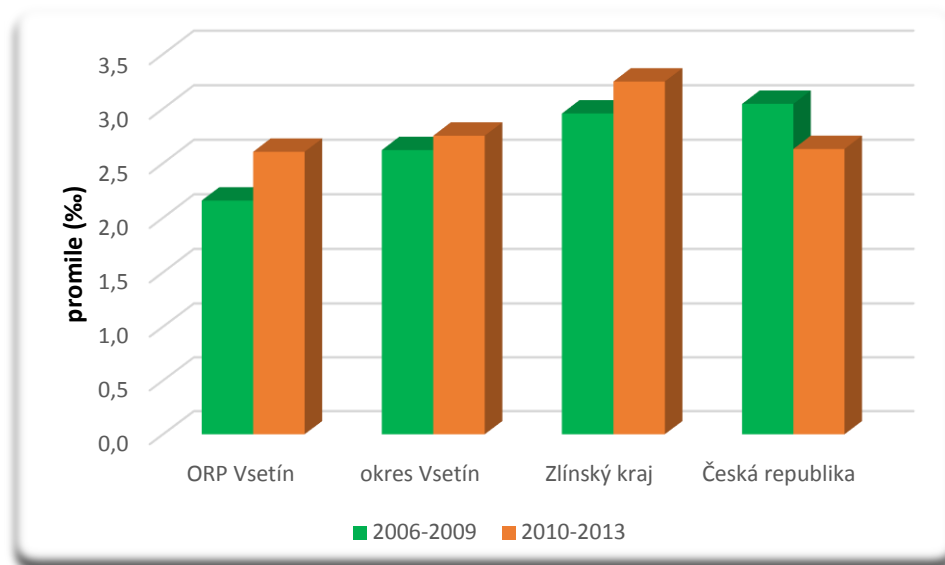
Vnější příčiny úmrtí převládají v okrese Vsetín, a to podílem 6,3 % zemřelých, s čímž opětovně téměř koresponduje SO ORP Vsetín. Ve Zlínském kraji se podíl zemřelých z těchto důvodů ve srovnání se samotným okresem o něco snížil, a to na 5,8 % a Česká republika je na tom ještě o něco lépe se zastoupením v podobě 5,4 %, což je od okresu Vsetín rozdíl téměř 1 p.b..

U nemocí dýchacích cest patří nejvýraznější podíl SO ORP Vsetín se zastoupením 6,1 % zemřelých. Nejméně obyvatel zemře na následky onemocnění dýchacích cest v rámci Zlínského kraje (4,9 %). Česká republika se podílí 5,7 % zemřelých a okres Vsetín je na tom o něco s lépe s 5,4 %.

U poslední kategorie hlavní příčiny úmrtí – nemoci trávicí soustavy má podíl zastoupení zemřelých sestupný charakter v pořadí od nejmenší sledované územní úrovně SO ORP Vsetín až po celou Českou republiku, a to v rozmezí od 6,1 % po 4,2 %. Z těchto výsledků je možné pozorovat, že obyvatelstvo SO ORP Vsetín a okresu Vsetín si na zásady zdravého životního stylu nepotrpí tolik jako obyvatelstvo ve zbylé části republiky.

V poslední části kapitoly o úmrtnosti se budeme zabývat úmrtností kojeneckou, tedy úmrtností populace do 1 roku života. Tato úmrtnost je do jisté míry odrazem životní úrovně a s ní spojené úrovně lékařské péče. Ve vyspělých státech, mezi které se Česká republika bezesporu řadí, má kojenecká úmrtnost vesměs trend klesající. V následujícím obrázku č. 18 je zachyceno srovnání vývoje průměru za období let 2006 - 2009 a let 2010 - 2013 kvocientu kojenecké úmrtnosti v SO ORP Vsetín, v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v celé České republice.

Kvocient kojenecké úmrtnosti má charakter pravděpodobnosti, což v podstatě vystihuje jaká je pravděpodobnost, že kojenec zemře během prvního roku jeho života.⁴⁴

Obr. 18: Srovnání průměrů kvocientu kojenecké úmrtnosti za období 2006-2009 a 2010-2013 za SO ORP Vsetín, okres Vsetín, Zlínský kraj a ČR
Zdroj dat: Demografické ročenky okresů, krajů a SO ORP, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Obrázek č. 18 tedy názorně zachycuje situaci v oblasti kojenecké úmrtnosti. Na první pohled je evidentní, že kvocient kojenecké úmrtnosti v posledních letech relativně vzrostl jak v rámci SO ORP Vsetín (z 2,2 ‰ na 2,6 ‰), tak i v rámci Zlínského kraje (z 3,0 ‰ na 3,3 ‰). Nárůst zaznamenal také okres Vsetín, avšak o něco mírnější než předcházející zmíněné geografické celky (z 2,6 ‰ na 2,8 ‰). V jediném případě došlo ve vývoji kvocientu kojenecké úmrtnosti k poklesu z 3,0 ‰ na 2,6 ‰, a to v rámci celé České republiky, což je velice pozitivní výsledek.

Za nárůstem v rámci ostatních geografických celků včetně okresu Vsetín stojí zřejmě neustále se zvyšující věk matky, který s sebou nese výrazně větší rizika zdravotních komplikací jak u matky, tak u dítěte již v prenatálním období, a to zejména v podobě vrozených vad (nejčastěji v podobě vad oběhové soustavy) a deformací.

Další příčinou, která má do jisté míry vliv na těchto negativních výsledcích, může být nízký počet lékařských specializovaných zařízení v dané lokalitě především pro předčasně narozená miminka, pro která jsou rozhodující první hodiny života, a počet takto narozených dětí každoročně stoupá.

⁴⁴ Koschin, F., 2005, s. 26

6.1.3. Přirozený přírůstek/úbytek obyvatelstva

Přirozený pohyb obyvatelstva nabývá hodnot kladných i záporných. Nastane-li situace, kdy je přirozený pohyb v kladných hodnotách hovoříme o tzv. přirozeném přírůstku. Naopak, pokud je přirozený pohyb reprezentován zápornými hodnotami, setkáváme se s přirozeným úbytkem obyvatelstva. Tento výsledný stav je důležitý i pro následné zhodnocení oblastí z hlediska celkového pohybu obyvatelstva, kterým se budeme zabývat v některé z následujících kapitol.

Průměrný přirozený přírůstek nastal ve sledovaném období 2010 - 2013 celkem ve 29 obcích, avšak ani v jednom z případů nenabývá výrazných hodnot. Největší přirozený přírůstek zaznamenala obec Mikulůvka s hodnotou 4,2 ‰, což znamená, že v dané obci přirozeným pohybem přibyli 4 obyvatelé na 1000 obyvatel středního stavu. S druhým největším přírůstkem se setkala obec Police, kde se v průměru více obyvatel narodilo, než zemřelo, což vyjadřuje hodnota přirozeného přírůstku ve výši 4,0 ‰. Nad hodnotu 3 ‰ se zařadily ještě obce Kelč (3,7 ‰), Kunovice (3,5 ‰), Ratiboř (3,3 ‰), Podolí a Dolní Bečva (3,1 ‰). Z celkového počtu obcí, jež zaznamenaly přirozený přírůstek obyvatel, se 9 obcí pohybuje pod hranicí 1 ‰, což znamená, že zdejší přírůstek je téměř minimální a hrubé míry porodnosti a úmrtnosti jsou v relativním souladu.

Naopak obcí s přirozeným úbytkem je 30. Na první pohled by se mohlo zdát, že stav je relativně vyrovnaný, avšak výsledky spadající do záporné roviny nabývají výraznějších hodnot. Obcí s nejvyšším úbytkem obyvatelstva je Malá Bystřice, která ve sledovaném období přišla o 13 obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu. Přirozený úbytek je v tomto případě reprezentován hodnotou -13,4 ‰. Nad hranicí -10 ‰ přirozeného úbytku patří ještě obce Pržno a Seninka. Veškerá data pro jednotlivé obce jsou uvedena v příloze č. 8.

Za celý okres Vsetín se přirozený pohyb ve výsledku zařadil k celkům, které postihuje přirozený úbytek obyvatelstva, avšak s hodnotou -0,4 ‰ se nejedná o nikterak výrazný stav poklesu obyvatelstva. Ke geografickým celkům s přirozeným úbytkem patří také SO ORP Vsetín (-0,7 ‰) a celý Zlínský kraj (-0,8 ‰). Ani v jednom z případů se však nejedná o úbytek, který by představoval pokles o 1 obyvatele na 1000 obyvatel středního stavu. V kladných hodnotách je pouze Česká republika (0,2 ‰).

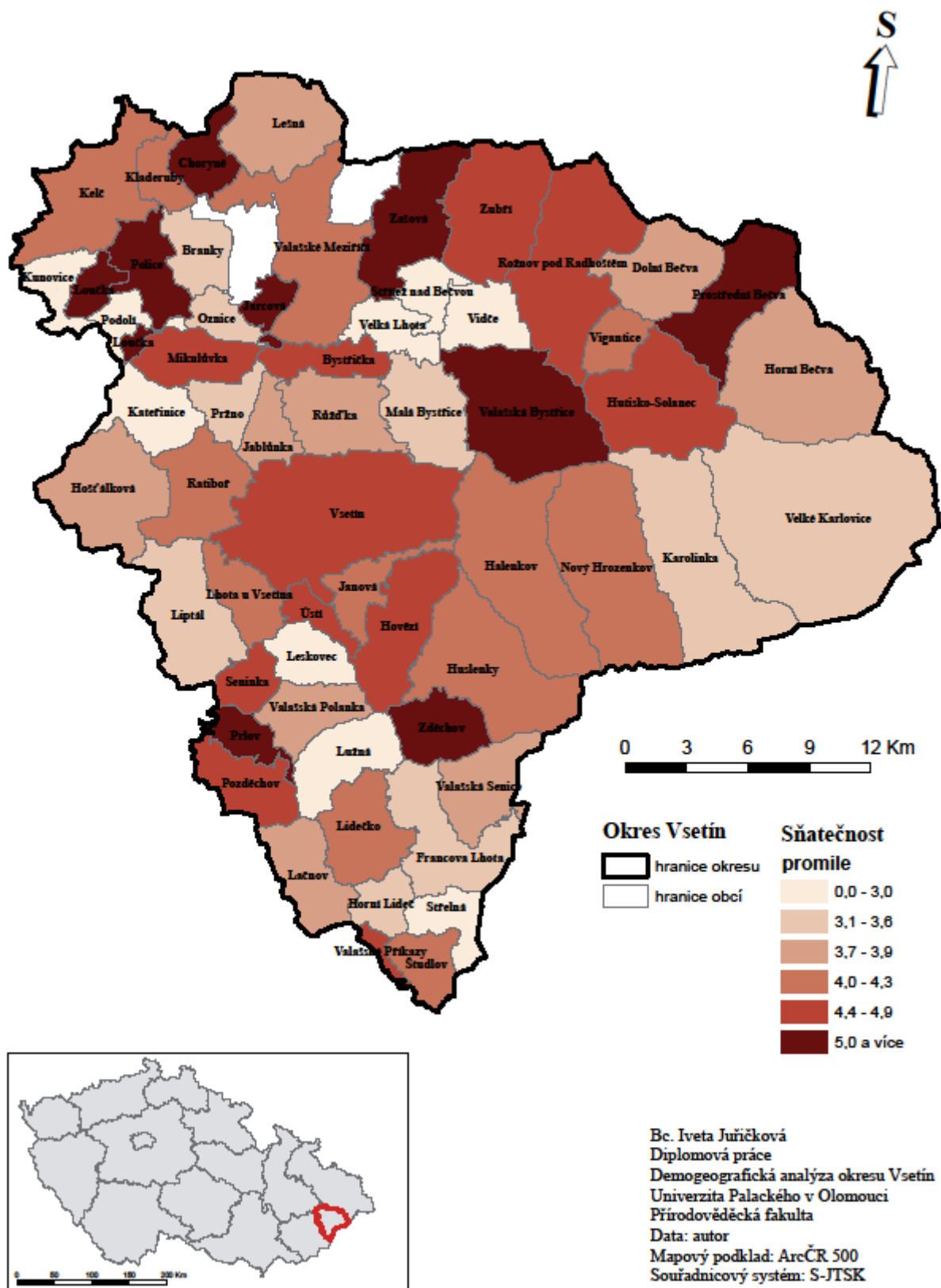
6.1.4. Sňatečnost

Sňatek je chápán jako demografická událost opakovatelného charakteru, která však nemusí nastat u všech příslušníků zkoumané populace. Zatímco narození a úmrtí je součástí života každého z nás. Sňatečností se rozumí proces formování, tj. uzavírání sňatků na základě zákonem daných podmínek. Intenzita sňatečnosti je ovlivněna populační politikou, politickou a hospodářskou situací v zemi a přijímaným systémem hodnot⁴⁵

V následující části se tedy budeme věnovat charakteristice sňatečnosti v okrese Vsetín, a to prostřednictvím základního a zároveň nejjednoduššího ukazatele sňatečnosti, kterým je tzv. hrubá míra sňatečnosti, jež vyjadřuje počet sňatků uzavřených na 1000 obyvatel středního stavu.

Vzhledem k tomu, že názorné zachycení situace je prostřednictvím grafického znázornění především přehlednější, je uveden obrázek č. 19. Podkladem pro tento mapový výstup jsou data uvedená v příloze č. 9.

⁴⁵ Kalibová, K., 2001, s. 30-31

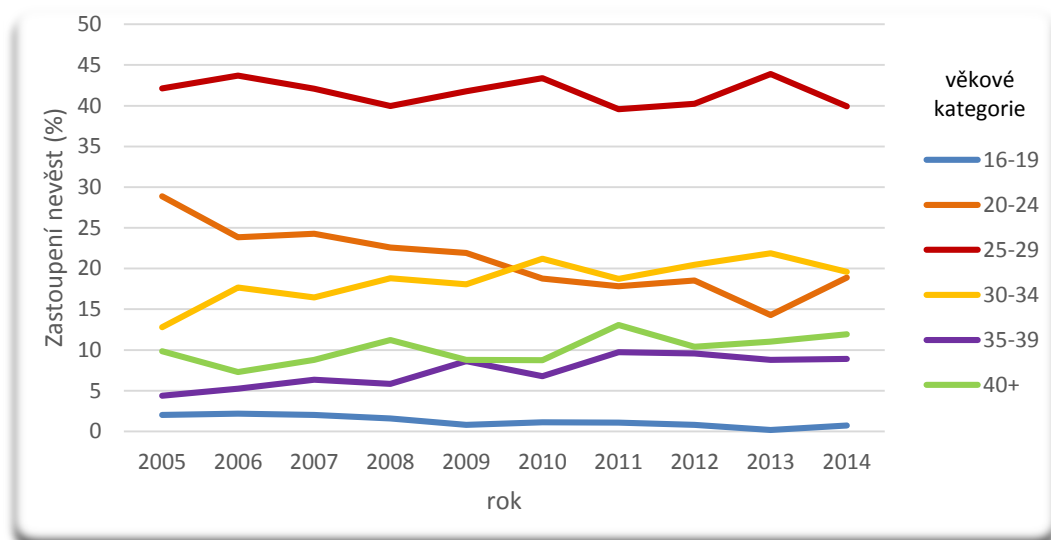

Obr. 19: Hrubá míra sňatečnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
Zdroj dat: vlastní zpracování

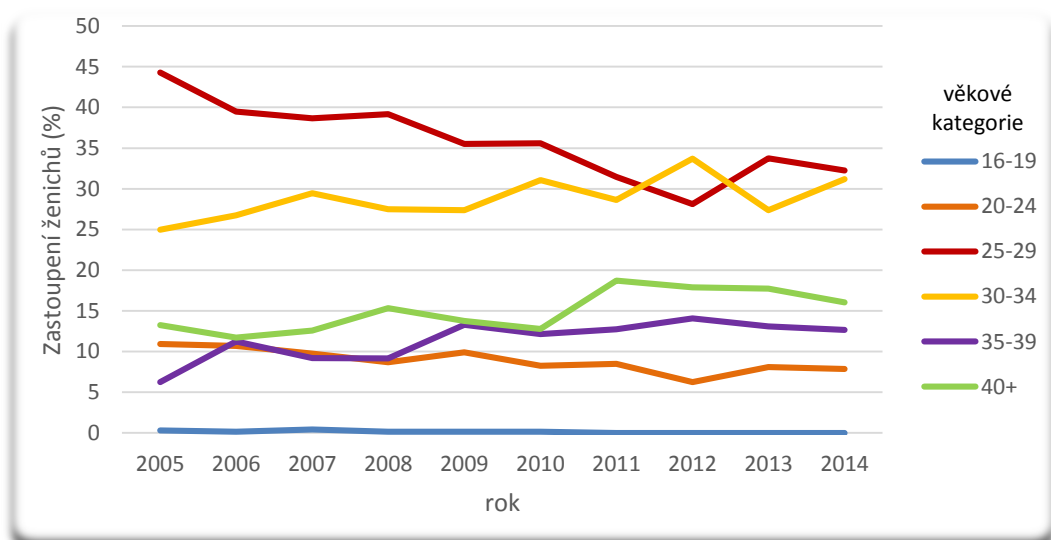
Hodnoty hrubé míry sňatečnosti jsou do jisté míry ovlivněny věkovou strukturou sledované populace a rodinným stavem (sňatek mohou zavřít pouze osoby svobodné, rozvedené či ovdovělé). Hrubá míra sňatečnosti za období 2010 - 2013 se v obcích okresu Vsetín pohybuje v rozmezí od 1,0 ‰ do 9,2 ‰. Nejméně sňatků se tak v přepočtu na 1000 obyvatel středního stavu uskutečnilo v obci Podolí, jejíž hodnota hrubé míry sňatečnosti za sledované období činí pouhé 1 ‰. Následují obce, jež nabývají hodnot od 2,0 ‰ do 2,9 ‰, mezi které patří Kunovice, Střelná, Velká Lhota, Kateřinice, Leskovec, Lužná a Vidče. Naopak nejvíce sňatků bylo uzavřeno z hlediska hrubé míry sňatečnosti v obci Zděchov, kde na 1000 obyvatel středního stavu připadá více než 9 sňatků. Obcí s druhou nejvyšší hrubou mírou sňatečnosti s hodnotou 6,8 ‰ se stala Choryně. V sestupném pořadí až do hodnoty 5 ‰ následují obce Police, Prlov, Valašská Bystřice, Jarcová, Loučka, Zašová a Prostřední Bečva.

V okrese Vsetín hrubá míra sňatečnosti představovala 4,1 ‰ ve sledovaném období, s čímž korespondují také výsledky za Zlínský kraj i za SO ORP Vsetín (4,1 ‰). Ve srovnání s celorepublikovým průměrem, který činí 4,3 ‰ hrubé míry sňatečnosti, se jedná o mírný podprůměr. Z hlediska absolutních čísel však počet sňatků v rámci republiky meziročně (2012/2013) poklesl o téměř 1500 uzavřených manželství, přestože střední stav obyvatel ve stejném období o skoro stejnou hodnotu narostl, za čímž stojí především změny životního stylu mladších generací, kdy pro mladé páry již dávno není prioritou uzavření manželství a následné založení rodiny. Především změny na politické scéně po roce 1989 otevřely lidem cestu nejen k demokracii, ale i k novým individuálním možnostem a cílům. Došlo ke změně společenských poměrů a i vlivem nově nastoleného tržně-ekonomického rámce docházelo k postupnému oslabování všeobecné podpory rodin. Úroveň sňatečnosti do jisté míry ovlivnilo i zrušení výhodných novomanželských půjček.⁴⁶ Veškerá uvedená problematika rozhodně ke zvyšování sňatečnosti nenasvědčuje. Tento stav potvrzuje také neustále se zvyšující věk žen a mužů, kteří se pro uzavření manželství rozhodli. Pro představu jsou uvedeny obrázky č. 20 a č. 21, které zachycují podíl žen a mužů dle jednotlivých věkových kategorií na uzavření manželství v okrese Vsetín.

⁴⁶ Pavlík, Z., Kučera, M., 2002, s. 23

Obr. 20: Podíl žen uzavírající manželství dle jednotlivých věkových kategorií v okrese Vsetín 2005-2014
Zdroj dat: Demografická ročenka okresů 2005-2014, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 21: Podíl mužů uzavírající manželství dle jednotlivých věkových kategorií v okrese Vsetín 2005-2014
Zdroj dat: Demografická ročenka okresů 2005-2014, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Na první pohled je evidentní, že největší podíl žen vstupuje do manželství ve věku 25 - 29 let. Podíl žen na uzavření sňatku v tomto věku má jen mírně klesající charakter a ve sledovaném období se pohybuje v rozmezí 40 % - 45 %, zatímco v případě mužů křivka výrazně padá, a to až pod hranici 30-ti % v roce 2012. V následujících dvou letech se křivka dostává zpět nad 30 %, přesto se s podílem žen ve stejném věku jedná o rozdíl téměř 15 p.b.

Podíl žen ve věkové kategorii 20 - 24 let prošel od roku 2005 také výrazným poklesem. Zatímco v roce 2005, do manželství v daném věku vstoupilo téměř 30 % žen,

na konci sledovaného období hodnoty klesly až pod úroveň 20-ti %. Četnost uzavřených manželství u mužů stejného věku je obecně mnohem nižší již od počátku sledovaného období, kde podíl na sňatečnosti činil pouhých 11 %. Na konci vývojové křivky hodnoty podílu klesly na úroveň necelých 8 %.

Poslední věková kategorie, která zaznamenala v průběhu 10-ti let pokles je věková kategorie 16 - 19 let, a to u obou pohlaví. Opět však platí, že v tomto věku uzavírá manželství více žen než mužů. Nejedná se však o natolik markantní změny jako u předcházejících, neboť tato věková kategorie zahrnuje také osoby, které nedosáhly minimálního sňatkového věku, jež je v České republice spojován s věkem dosažení plnoletosti tj. dovršení 18-ti let. Výjimka pro dřívější uzavření manželství je možná pouze na základě rozhodnutí soudu, a to pokud je to v souladu se společenským účelem manželství (založení rodiny aj.) a nezletilému je nejméně 16 let.

Podíl žen a mužů ve zbylých věkových kategoriích (tj. 30 – 34 let, 35 – 39 let, 40 a více let) s každým rokem v rámci okresu Vsetín narůstá, což pouze potvrzuje fakt, že v současnosti mladé páry uzavření manželství odkládají do pozdějších let.

Obdobný vývoj ve všech věkových kategoriích platí také pro ostatní sledované geografické celky, jejichž graficky zachycené podíly na sňatečnosti dle věku jsou součástí přílohy č. 10. Zajímavostí je v tomto případě to, že s rostoucí územní úrovní se meziroční výkyvy minimalizují a vývojová křivka se stává plynulá (viz. příloha č. 9 – SO ORP Vsetín x ČR).

6.1.5. Rozvodovost

Rozvod je obecné označení pro zákonný způsob zániku manželství. K zániku manželství však může dojít také úmrtím jednoho či obou partnerů. Rozvod zasahuje nejenom do životů samotného manželského páru, ale též do životů jejich dětí. Jedná se o etický a společenský problém, který je ovlivněn celou řadou společenských a sociálních faktorů (tradice, náboženství, hodnotová orientace aj.) a také samotnou legislativou.⁴⁷ Nejednotnost legislativního vymezení způsobuje problémy při mezinárodním srovnávání rozvodovosti.

Nejenom že rozvody mají negativní vliv na samotnou výchovu dětí, ale také se negativně odrážejí na reprodukci obyvatelstva, čímž dochází k ovlivnění právě jejich přirozeného pohybu.⁴⁸

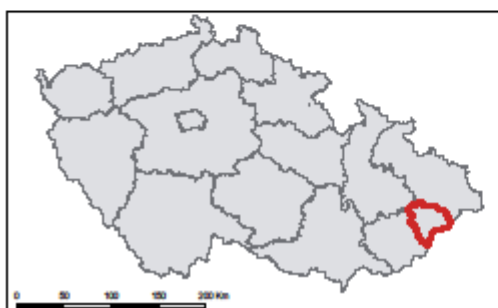
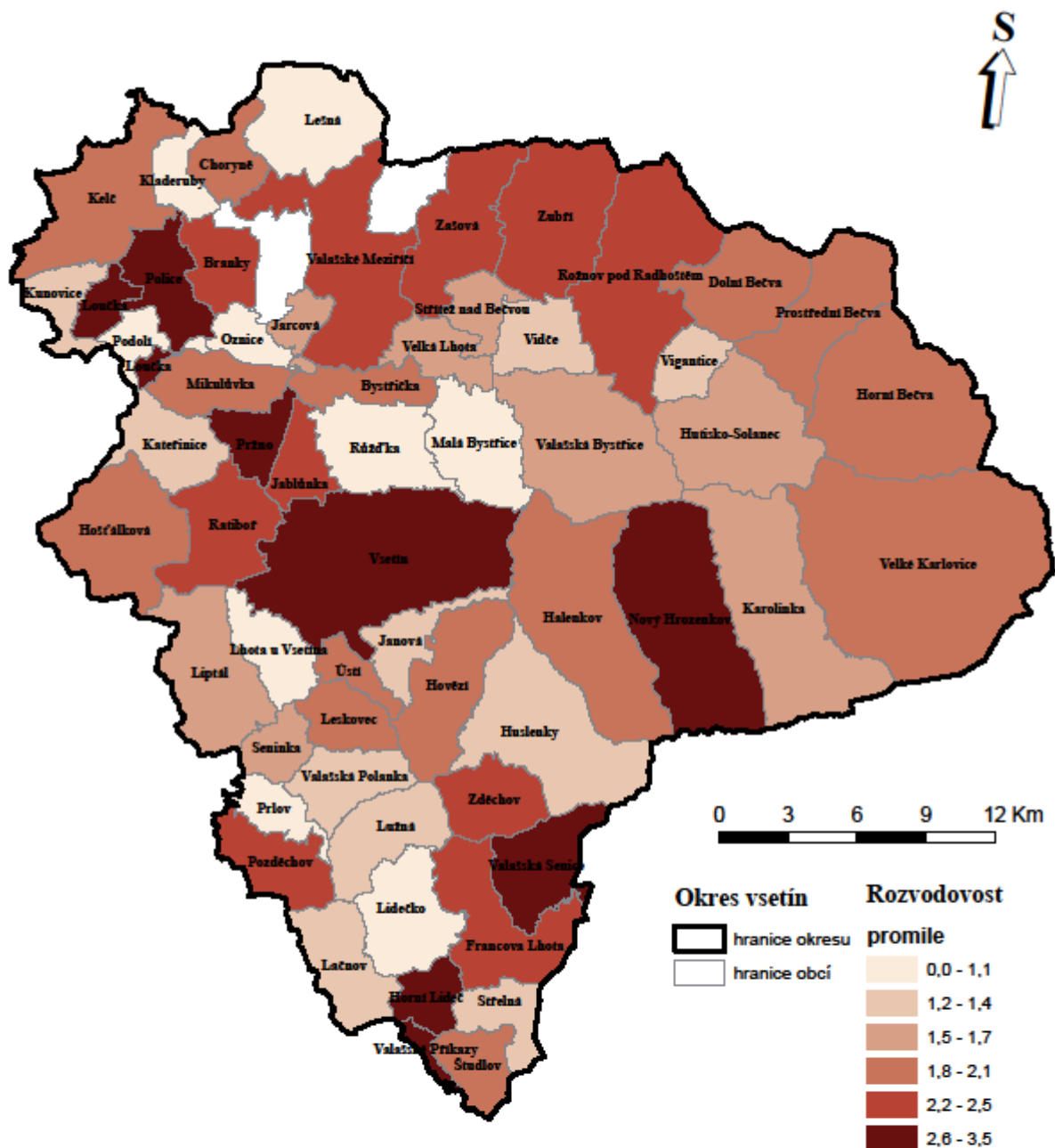
⁴⁷ Kalibová, K., 2001, s. 32

⁴⁸ Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol., 2008, s. 82

Základním ukazatelem rozvodovosti je tzv. hrubá míra rozvodovosti, která však zahrnuje široké spektrum obyvatelstva, které do rozvodovosti z určitých důvodů nezasahuje, proto je zapotřebí jej vnímat jako hrubý ukazatel.

Hrubá míra rozvodovosti byla vytvořena pro jednotlivé obce okresu Vsetín, pro okres Vsetín jako celek a za účelem jeho následného srovnání také pro SO ORP Vsetín, Zlínský kraj a celou Českou republiku.

Z důvodu velkého množství dat je zvolený způsob zobrazení výsledků této analýzy opět grafický, a to prostřednictvím obrázku č. 22. Stejně jako v ostatních případech jsou podkladová data dostupná v příloze č. 11.

Bc. Iveta Juříčková
 Diplomová práce
 Demogeografická analýza okresu Vsetín
 Univerzita Palackého v Olomouci
 Přírodovědecká fakulta
 Data: autor
 Mapový podklad: ArcČR 500
 Souřadnicový systém: S-JTSK

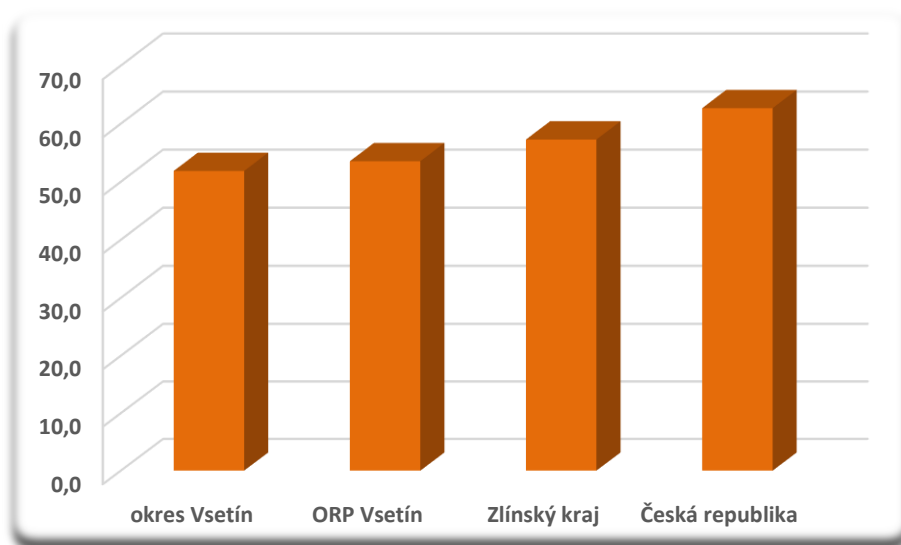
Obr. 22: Hrubá míra rozvodovosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
 Zdroj dat: vlastní zpracování

Hrubá míra rozvodovosti dosáhla nejnižší úrovně v obci Kladeruby a Oznice, kde za analyzované období neproběhl ani jeden rozvod, tudíž je hodnota hrubé míry nulová. Hrubá míra rozvodovosti tak nabírá hodnoty až v obci Lhota u Vsetína, kde činí 0,7 ‰, což za celkové období představuje 2 rozvody. Následují obce Růžďka, Lidečko a Malá Bystřice, a to s mírou rozvodovosti 0,8 ‰. U obce Lidečka lze na základě předcházejících výsledků konstatovat, že je relativně nízká rozvodovost do jisté míry ovlivněna tamější silnou historicky zakořeněnou religiozitou. Do hodnoty 1 ‰ patří ještě obce Prlov a Lešná.

Naopak největší hrubá míra rozvodovosti se za období 2010 - 2013 objevila v obci Horní Lideč, kde její hodnota činí 3,5 ‰. Hranici 3 ‰ překročila hrubá míra rozvodovosti ještě v obci Loučka, pak už následují obce, jejichž rozvodovost reprezentují hodnoty do 2,5 ‰. V sestupném pořadí se řadí obce Nový Hrozenkov, Pržno, Vsetín, Police, Valašská Senice, Valašské Příkazy a Jablůnka.

Tento ukazatel rozvodovosti v rámci okresu Vsetín nabývá ve sledovaném období hodnoty 2,1 ‰, což je ve srovnání s ostatními srovnávanými celky nejméně. Druhý geografický celek s nejmenší úrovní hrubé míry rozvodovosti je SO ORP Vsetín, a to s hodnotou 2,2 ‰. Výsledky v rámci Zlínského kraje (2,4 ‰) se již více přibližují průměrným hodnotám celé České republiky, které činí 2,7 ‰. Hrubá míra rozvodovosti v okrese Vsetín je mírně pod celorepublikovým průměrem.

Pro dokreslení situace v oblasti rozvodovosti, především v okrese Vsetín, ale také v SO ORP Vsetín, Zlínském kraji a v celé České republice, je uveden obrázek č. 23, který zachycuje index rozvodovosti v těchto geografických jednotkách.

Obr. 23: Průměrný index rozvodovosti okresu Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínského kraje a ČR za období 2010-2013

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Z obrázku č. 23 je patrné, že okres Vsetín se opravdu řadí na pozici s nejnižší rozvodovostí. Index rozvodovosti zde vystoupal na 51,8 %, což znamená, že z uzavřených sňatků v období 2010 - 2013 skončilo rozvodem v průměru přes 50 % z nich. V případě SO ORP Vsetín činí tento podíl 53,5 %. Ve Zlínském kraji došlo k zániku manželství rozvodem v průměru v 57,3 % případů. Nejhorší stav registrujeme v rámci celé České republiky, jejíž index rozvodovosti dosahuje hodnot 62,7 %, což je v porovnání s okresem Vsetín o 10,9 p.b. více. V tomto případě se situace, vedle výsledků České republiky, z pohledu okresu jeví pozitivněji, avšak rozpad více než 50 % manželství nelze považovat za kladný vývoj v oblasti manželského soužití, a to především z hlediska podpory a rozvoje rodinného života.

Do jisté míry je tato situace odrazem charakteru a stylu života soudobé společnosti, ve které je dnes matka samoživitelka či emancipovaná žena upřednostňující kariéru před rodinným životem téměř běžným jevem.

6.2. Mechanický pohyb obyvatelstva

V případě mechanického pohybu obyvatelstva je nutné si pod označením „pohyb“ představit určitou změnu v zařazení jedince v daném systému určitých jednotek. Tyto jednotky mohou být sociálního charakteru, tedy skupiny podle vzdělání, povolání, kulturní skupiny aj., avšak v našem případě je prioritní rozlišení jednotek do podoby prostorových útvarů. Obě skupiny jednotek se navzájem ovlivňují. Změna sociální struktury vyvolává prostorové pohyby obyvatelstva.

Mechanický pohyb zahrnuje všechny typy přemístování obyvatelstva. Jedná se tak o velmi široké spektrum variant prostorových změn obyvatelstva, které jsou známé například jako dojíždka do zaměstnání, do škol, migrační pohyby, cestování za účelem rekreace aj.. Tyto jednotlivé pohyby jsou děleny také na základě vzdálenosti, délky trvání, směru aj., na základě čehož vznikne rozsáhlá škála typů geografické mobility obyvatelstva. Pro jejich snadnější a komplexnější charakteristiku rozlišujeme čtyři typy prostorových pohybů obyvatelstva:⁴⁹

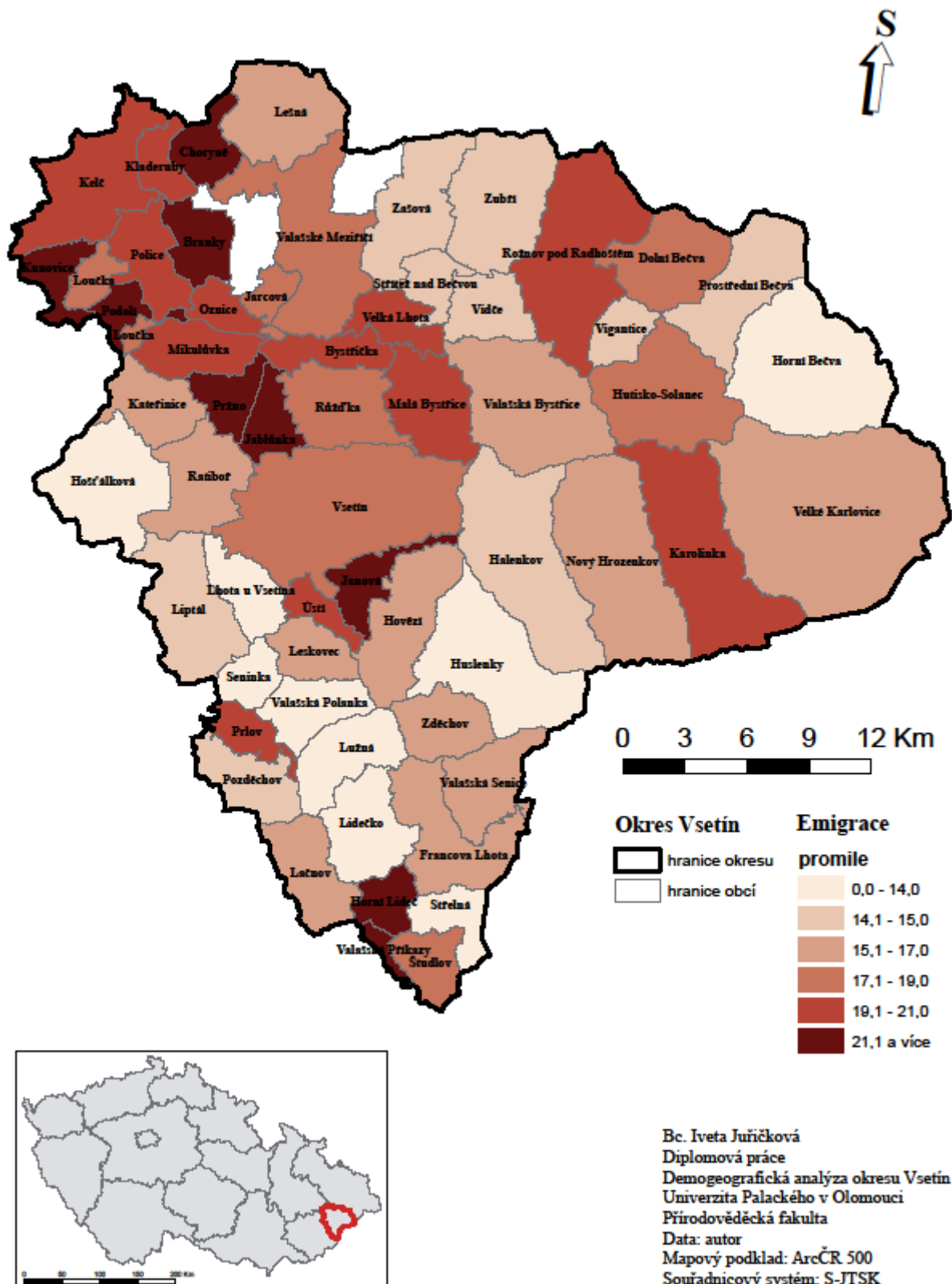
⁴⁹ Mládek, J., 1992, s. 135-137

1. Migrace obyvatelstva – jedná se o pohyb, který se váže na změnu trvalého bydliště jedince bez ohledu na to, zda-li se jedná o stěhování v rámci sídelní jednotky, mezi oblastmi nebo se jedná o mezistátní stěhování
2. Dočasná změna pobytu – v tomto případě se setkáváme se změnou pobytu na dobu určitou a nedochází ke změně trvalého bydliště
3. Dojížděka do zaměstnání – pohyb ekonomicky aktivních obyvatel, jehož příčinou je odlišné místo trvalého pobytu a výkonu práce. Z formálního hlediska se jedná o relativní pravidelnost pohybu (oscilace)
4. Nepravidelné dočasné pohyby obyvatelstva (turbulence) – konají se za účelem cestovního ruchu, rekreace aj.

V následující kapitole nás nejvíce zajímá samotná migrace obyvatelstva, která představuje především emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování), jejichž vzájemným vztahem získáme migrační saldo.

Veškeré ukazatele v rámci migrace byly zpracovány pro okres Vsetín, a to až do úrovně obcí, a pro porovnání také pro vyšší (nižší) úrovně geografických celků. Hlavní ukazatele, kteří byli v rámci této kapitoly zpracováni, jsou hrubá míra emigrace a hrubá míra imigrace. S ohledem na objemný rozsah získaných číselných výsledků, které jsou uvedeny v přílohách č. 12 (hme) a č. 13 (hmi), uvádíme pouze grafické výstupy obou ukazatelů, a to v podobě obrázků č. 24 (hme) a obrázku č. 25 (hmi).

6.2.1. Emigrace

Obr. 24: Hrubá míra emigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013
Zdroj dat: vlastní zpracování

Jak je tedy z obrázku č. 24 patrné průměrná hrubá míra emigrace za roky 2010 až 2013 v rámci obcí okresu Vsetín nabývá hodnot v rozmezí 5,4 ‰ – 25,3 ‰. Nejmenší odliv obyvatel (z hlediska závislosti na středním stavu obyvatelstva) ve sledovaném období zaznamenala právě obec Seninka. Následující hodnoty hrubé míry emigrace již přesahují 10 ‰. V pořadí s druhou nejnižší hrubou mírou emigrace, jež činí 10,4 ‰, je obec Hošťálková. Pod hranici 11 ‰ se dostaly ještě obce Lidečko a Huslenky. Z těchto obcí se tedy v daném období vystěhovalo okolo 11 obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu.

Naopak v letech 2010 - 2013 se nejvýraznější hodnoty hrubé míry emigrace dotkly obcí Pržno (25,3 ‰), Horní Lideč (24,8 ‰), Kunovice (24,3 ‰), Podolí (23,6 ‰), Valašské Příkazy (23,4 ‰) a Janová (23,1 ‰). Ostatní obce se s hrubou mírou emigrace dostaly pod hranici 23 ‰.

Příčiny výraznější hrubé míry emigrace u některých obcí mohou být rozmanité (politické důvody, nevýhodná geografická poloha, nedostatečná nabídka na trhu práce, nezaměstnanost, nedostačující možnosti bydlení, nedostačující občanské vybavení aj.)

Co se týká hrubé míry emigrace u městských sídel okresu Vsetín, tak ta se všechna umístila v polovině obcí s vyššími hodnotami (nad 17 ‰), kromě Zubří, jehož výsledek hrubé míry emigrace činil méně než 15 ‰.

Hrubá míra emigrace byla v rámci okresu Vsetín v průměru za období let 2010 až 2013 naměřena v hodnotě 7,5 ‰, což znamená, že v tomto období celkově opustilo okres 7,5 obyvatel na 1000 obyvatel středního věku. Zatímco v porovnání s SO ORP Vsetín, kde hrubá míra emigrace představovala výsledek o 0,9 ‰ vyšší, tak ve Zlínském kraji činil tento ukazatel o 1,4 ‰ méně. Nejvýraznější odchylku zaznamenala celá Česká republika, jejíž hrubou mírou emigrace reprezentuje hodnota 1,7 ‰.

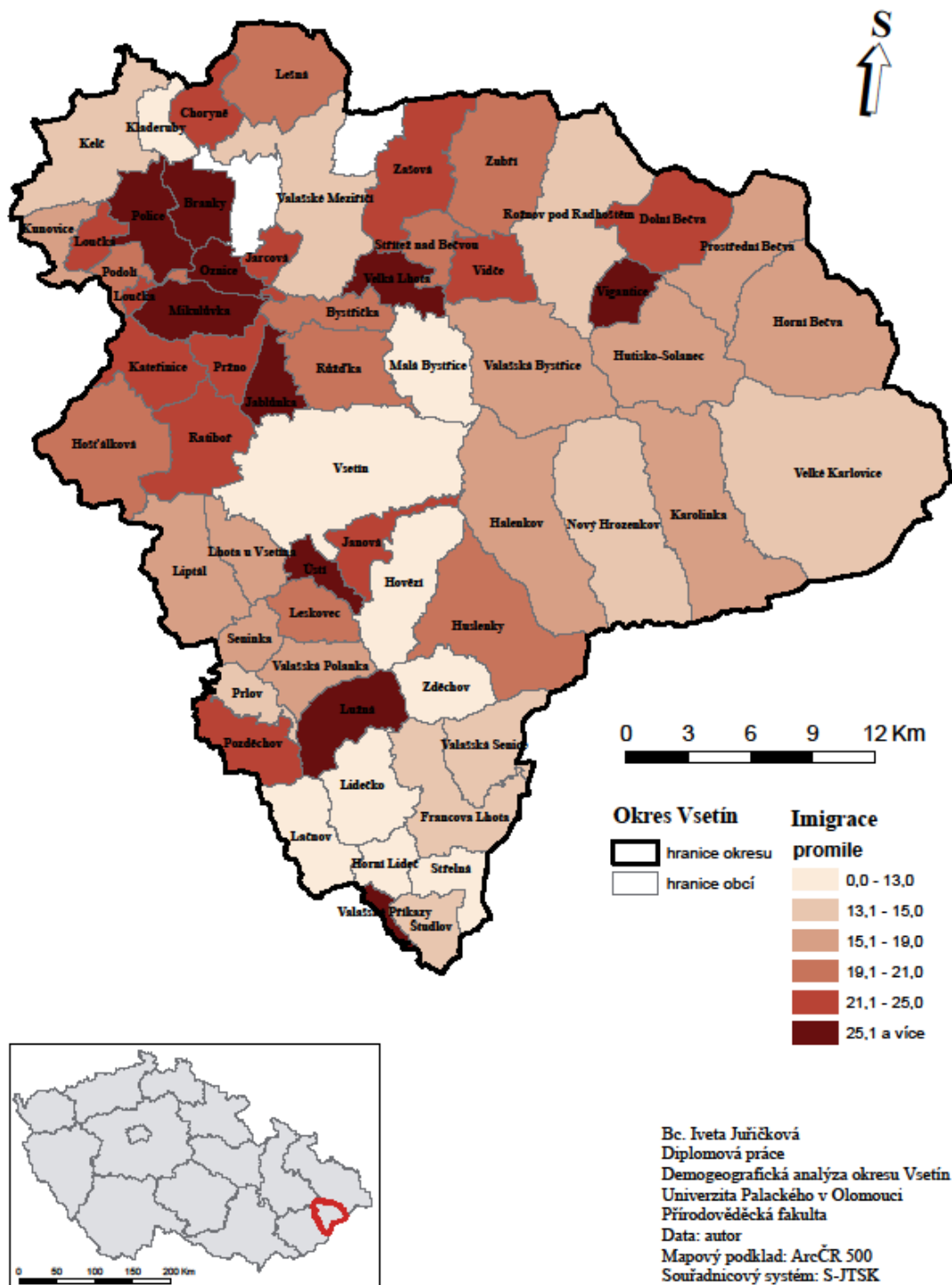
Je nesporné, že rozdíly mezi výsledky jednotlivých geografických celků (SO ORP Vsetín, okres Vsetín, Zlínský kraj) jsou patrné, nejvíce však v porovnání s Českou republikou. V tomto případě je však potřeba si uvědomit, že při výpočtu tohoto ukazatele není uvažována vnitřní migrace obyvatelstva (tedy tok, který se uskutečňuje pouze uvnitř řešeného celku), z čehož vyplývá, že s rostoucí úrovní územní jednotky je jasné, že hodnoty daného ukazatele se snižují.

V praxi to tedy znamená, že pokud řešíme emigraci v rámci okresu, uvažujeme pouze obyvatelstvo, které se vystěhuje za hranice okresu, nikoli obyvatelstvo, které se stěhuje z jedné obce okresu do jiné obce stejného okresu. Na základě těchto faktů je nutné brát porovnání výsledků mezi SO ORP, okresem, krajem a ČR pouze orientačně. V tomto

případě jsou zajímavé spíše výsledky pro jednotlivé obce okresu Vsetín, které zachycuje právě obrázek č. 24.

6.2.2. Imigrace

Opačným pohybem emigrace je tedy tzv. imigrace, tedy pohyb obyvatelstva do určité sídelní jednotky. Tato část obyvatelstva se označuje jako přistěhovalí. Základním ukazatelem je opět hrubá míra, ovšem tentokrát imigrace. Ta byla spočítána pro jednotlivé obce okresu Vsetín a zachycuje ji obrázek č. 25.

Obr. 25: Hrubá míra imigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru let 2010-2013

Zdroj dat: vlastní zpracování

V průměru nejnižší hrubou mírou imigrace za období 2010 - 2013 vykazuje obec Střelná s výsledkem 4,8 ‰. Pod hranicí 10 ‰ se dále vyskytly obce Malá Bystřice (6,3 ‰), Kladeruby (7,1 ‰) a Lačnov (8,1 ‰). Ve většině případů se jedná o obce, jejichž poloha je vzhledem k městským sídlům vzdálená a Střelná (s nejnižší hrubou mírou imigrace) se nachází dokonce na česko-slovenských hranicích, tedy v příhraniční oblasti. I v případě Lidečka (10,3 ‰) či Horního Lidče (11,5 ‰) se může zdát jako jednou z příčin nízké intenzity přistěhování jejich geografická poloha.

Naopak největší příliv obyvatelstva (dle hrubé míry imigrace) zaznamenala obec Valašské Příkazy, kde se na 1000 obyvatel středního stavu ve sledovaném období přistěhovalo 47,8 obyvatel. Jak se na první pohled může zdát, jedná se o obec, která se v rámci okresu Vsetín nachází v jeho jižní části a na hranici. Je však nutné pozici Valašských Příkazů vnímat i vzhledem k sousedním sídelním jednotkám v okrese Zlín. Pak zjistíme, že je tato obec situována v těsné blízkosti města Valašské Klobouky. Další obce s vysokou hrubou mírou imigrace jsou Branky s 35,1 ‰ a následují Vigantice (33,7 ‰), Ústí (30,1 ‰), Velká Lhota (29,8 ‰). Opětovně se jedná o obce, které se nacházejí v příměstských oblastech města Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Meziříčí.

Výsledky této analýzy tak potvrzují trend současnosti, pro který je charakteristické stěhování spíše do vesnických oblastí, jež se nacházejí v těsné blízkosti měst. Proces urbanizace tak v posledních letech stagnuje, což potvrzují i výsledky výpočtu hrubé míry emigrace i imigrace pro jednotlivá města okresu Vsetín. Například v případě okresního města Vsetín činí hrubá míra imigrace pouze 10,5 ‰ naopak hrubá míra emigrace 17,5 ‰.

Geografická poloha však není jediným faktorem ovlivňujícím hrubou mírou imigrace. Mezi další vlivy patří obdobně jako u hrubé míry emigrace - občanská vybavenost, možnosti bydlení, dále pak dostupnost do zaměstnání a nabídka trhu práce, do jisté míry i věkové složení obyvatelstva aj.

6.2.3. Migrační saldo

Pro jednotlivé sledované oblasti je z hlediska mechanického pohybu směrodatné především migrační saldo, které udává čistý mechanický přírůstek či úbytek obyvatelstva.

Je jasné, že již výše komentované výsledky hrubé míry emigrace a hrubé míry imigrace v rámci obcí naznačují, kde bude převládat mechanický úbytek a kde naopak mechanický přírůstek obyvatelstva.

S největším úbytkem obyvatelstva způsobeným stěhováním se ve sledovaném období potýkala obec Malá Bystrice, jejíž migrační saldo činí -13,7 ‰. V záporných hodnotách migračního salda následuje Horní Lideč s hodnotou -13,3 ‰ a Kladeruby s výsledkem migračního salda -12,3 ‰. Naopak největší nárůst počtu obyvatel způsobený mechanickým pohybem patří obci Valašské Příkazy, kde přibylo 24,4 obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu. Nad 10 ‰ migračního salda se dostaly ještě obce Vigantice 19,3 ‰, Lužná 15,2 ‰, Branky 12,9 ‰, Seninka 10,9 ‰ a Ústí 10,8 ‰.

Výsledky migračního salda městských sídel jen potvrzují výše prezentované výsledky hrubých měr, a to že dnešním trendem je stěhování spíše do příměstských oblastí. U všech měst je migrační saldo v záporných hodnotách až na výjimku, kterou je město Zubří s hodnotou 4,8 ‰. Největší odsun obyvatelstva zaznamenalo město Vsetín, kde migrační saldo nabývá v letech 2010 - 2013 průměrné hodnoty -7,0 ‰. Následuje Kelč s hodnotou -6,1 ‰, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Meziříčí, které mají migrační saldo shodně -4,7 ‰.

Následují výsledky za geografické jednotky v podobě celého okresu Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínského kraje a České republiky.

Ze všech jmenovaných celků se kladných hodnot migračního salda dočkala pouze Česká republika, které stěhováním přibyl v průměru právě jeden obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu. Nejmenší migrační úbytek s hodnotou -1,1 ‰ se týká Zlínského kraje, následuje okres Vsetín s -1,5 ‰ a největší ztrátu stěhováním zaznamenalo SO ORP Vsetín, kde výsledku odpovídá hodnota -2,2 ‰.

Všechny zbývající hodnoty migračního salda, které zde nebyly konkretizovány, jsou uvedeny v příloze č. 8.

6.3. Celkový pohyb obyvatelstva

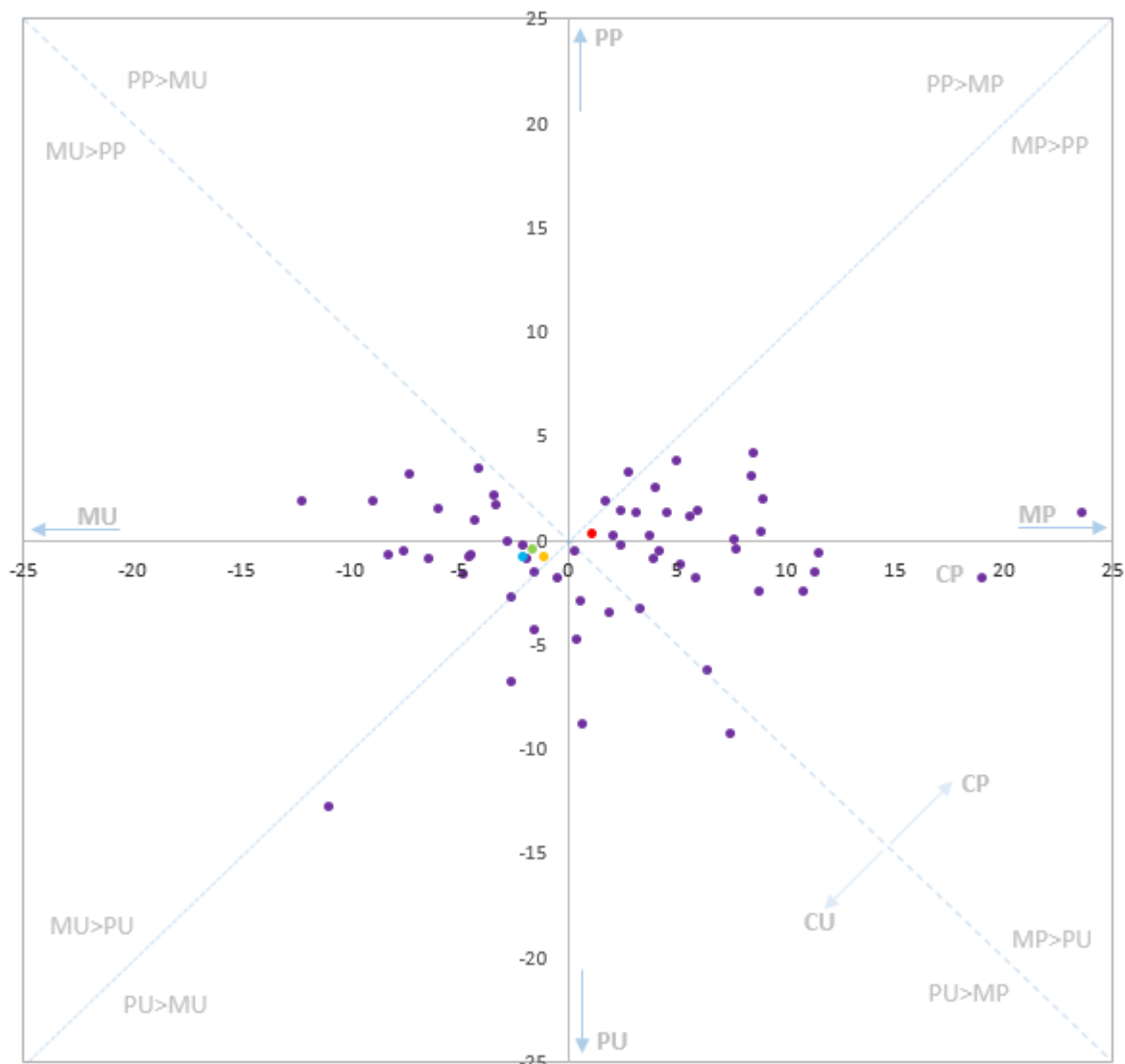
Prostřednictvím celkového pohybu obyvatelstva získáme výsledky, které nám určují, zda-li ve sledované oblasti dochází k celkovému úbytku obyvatelstva či naopak počet obyvatel celkově narůstá. Celkový pohyb obyvatelstva tak zohledňuje mechanický pohyb a zároveň i přirozený pohyb obyvatelstva. Následující obrázek č. 26 zobrazuje tzv. Webbův diagram, který slouží k přehlednému grafickému zachycení průměrných výsledků celkového pohybu obyvatelstva jednotlivých obcí, okresu Vsetín, SO ORP Vsetín, Zlínského kraje a ČR v období 2010 - 2014. Následuje tabulka č. 9, která rozlišuje obce podle celkového úbytku či přírůstku obyvatelstva a zároveň napomáhá k rozlišení SO ORP, okresu, kraje a ČR ve Webbově diagramu.

Tab. 9: Celkový pohyb obyvatelstva

1.	Malá Bystřice	-23,7 ‰	21.	Janová	-2,3 ‰	41.	Zubří	4,5 ‰
2.	Seninka	-1,8 ‰	22.	Študlov	-2,8 ‰	42.	Střítež nad Bečvou	3,8 ‰
3.	Pržno	-8,1 ‰	23.	Oznice	6,3 ‰	43.	Lešná	3,6 ‰
4.	Valašská Senice	-9,4 ‰	24.	Pozdětchov	8,4 ‰	44.	Velká Lhota	10,9 ‰
5.	Lhota u Vsetína	0,2 ‰	25.	Vigantice	17,3 ‰	45.	Jarcová	6,5 ‰
6.	Růždka	-4,3 ‰	26.	Branky	9,9 ‰	46.	Kateřinice	11,5 ‰
7.	Karolinka	-5,8 ‰	27.	Vidče	4,0 ‰	47.	Mikulůvka	12,7 ‰
8.	Horní Bečva	-1,5 ‰	28.	Lužná	10,9 ‰	48.	Ratiboř	8,8 ‰
9.	Leskovec	0,02 ‰	29.	Jablůnka	4,0 ‰	49.	Dolní Bečva	6,1 ‰
10.	Choryně	-2,4 ‰	30.	Valašská Polanka	3,0 ‰	50.	Kelč	-0,6 ‰
11.	Velké Karlovice	-5,3 ‰	31.	Loučka	3,7 ‰	51.	Kunovice	-4,2 ‰
12.	Hutisko-Solanec	-2,3 ‰	32.	Liptál	2,2 ‰	52.	Hovězí	-1,3 ‰
13.	Zdětchov	-6,4 ‰	33.	Huslenky	7,3 ‰	53.	Podolí	-1,6 ‰
14.	Valašská Bystřice	-3,0 ‰	34.	Hošťálková	7,6 ‰	54.	Francova Lhota	-3,4 ‰
15.	Nový Hrozenkov	-2,8 ‰	35.	Ústí	2,3 ‰	55.	Prlov	-4,5 ‰
16.	Vsetín	-7,3 ‰	36.	Halenkov	9,3 ‰	56.	Lačnov	-7,1 ‰
17.	Valašské Meziříčí	-5,3 ‰	37.	Bystřička	2,3 ‰	57.	Horní Lideč	-10,4 ‰
18.	Rožnov pod Radhoštěm	-5,1 ‰	38.	Police	6,7 ‰	58.	Lidečko	-0,2 ‰
19.	Střelná	-8,9 ‰	39.	Zašová	7,4 ‰	59.	Valašské Příkazy	24,9 ‰
20.	Kladeruby	-8,0 ‰	40.	Prostřední Bečva	5,9 ‰		Česká republika	1,5 ‰
	Zlínský kraj	-1,9 ‰		okres Vsetín	-2,0 ‰		SO ORP Vsetín	-2,9 ‰

Zdroj dat: vlastní výpočty a zpracování
*** Celkový úbytek/ Celkový přírůstek**

Webbův diagram 2010-2014 *

Obr. 26: Webbův diagram obcí okresu Vsetín za období 2010-2014
Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

*PP – Přirozený přírůstek	PU – Přirozený úbytek	• Česká republika	• okres Vsetín
MP – Mechanický přírůstek	MU – Mechanický úbytek	• ORP Vsetín	• Zlínský kraj
CP – Celkový přírůstek	CU – Celkový úbytek		

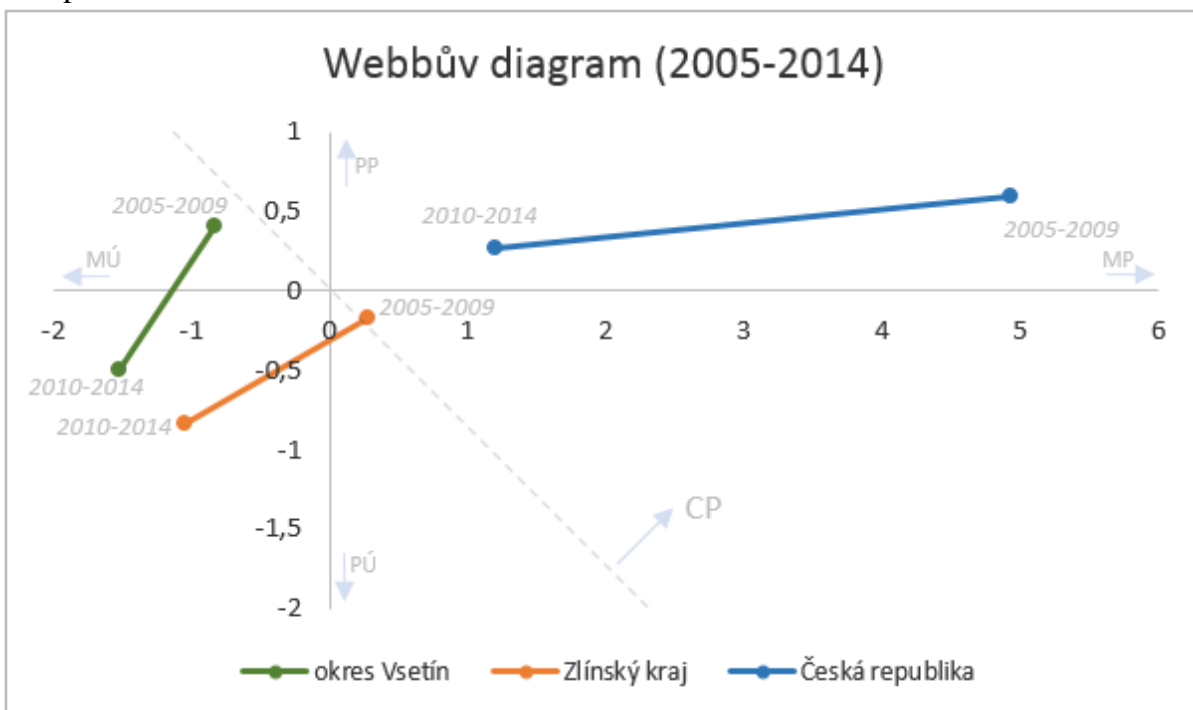
Dle jednotlivých výsledků celkového pohybu obyvatelstva vychází, že do kategorie celkového přírůstku patřilo za období 2010 - 2014 celkem 30 obcí, z nichž největší celkový přírůstek vykazuje obec Valašské Příkazy (24,9 ‰), a to především díky vysokému mechanickému přírůstku. Obdobně je na tom obec Vigantice, jejíž celkový přírůstek činí 17,3 ‰ a opětovně především zásluhou mechanického přírůstku.

Obcí s téměř vyrovnaným průměrným stavem přirozeného a mechanického pohybu se ve sledovaném období stala obec Leskovec s hodnotou 0,02 ‰.

Naopak obcí, které poznamenal průměrný celkový úbytek obyvatelstva v daném období, bylo právě 29. Jak již i z předchozích kapitol vychází, obcí s nejhorsším stavem obyvatelstva je Malá Bystřice, jejíž celkový úbytek dosahuje hodnoty až -23,7 %. Žádná další obec se nesetkala s celkovým úbytkem více než 20 obyvatel na 1000 obyvatel středního stavu.

Díky podrobnějšímu rozdělení Webbova diagramu do 8 skupin, lze z obrázku snadno vyčíst, že ani u jedné z obcí okresu Vsetín nenastal případ, kdy by byl mechanický úbytek větší než přirozený přírůstek. Dále skupina, kde přirozený přírůstek převažuje nad mechanickým přírůstkem je reprezentována pouze 2 obcemi (Dolní Bečva, Lešná). Naopak největší koncentrace obcí se řadí do skupiny, kde platí, že mechanický přírůstek je větší než přirozený přírůstek. Do této kategorie patří také Česká republika, která tak vykazuje celkový přírůstek. Naopak všechny tři další sledované geografické celky (SO ORP, kraj a okres) spadají do skupiny, kde je mechanický úbytek větší než přirozený úbytek a celkově tedy vykazují snížení stavu obyvatelstva.

Následující obrázek č. 27 opětovně představuje Webbův diagram, tentokrát však zachycující vývoj v celkovém pohybu obyvatelstva, kdy počáteční stav představuje průměr celkového pohybu z let 2005 - 2009 a koncový stav průměr z let 2010 - 2014. Tento Webbův diagram byl sestaven pro okres Vsetín, Zlínský kraj a celou Českou republiku.

Obr. 27: Webbův diagram 2005-2014 pro okres Vsetín, Zlínský kraj a Českou republiku
Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

*PP – Přirozený přírůstek

MP – Mechanický přírůstek

CP – Celkový přírůstek

PU – Přirozený úbytek

MU – Mechanický úbytek

Již na první pohled lze očividně určit, že u všech sledovaných geografických jednotek došlo k výraznému posunu bodů v grafu směrem, jež je pro celkový přírůstek obyvatelstva nepříznivý. U České republiky jako jediné lze pozorovat celkový přírůstek obyvatelstva, a to v obou stanovených obdobích. Avšak nutné je podotknout, že přestože Česká republika i v průměru let 2010 - 2014 registruje celkový přírůstek obyvatelstva, je tento nárůst výrazně nižší. Zatímco průměr celkového přírůstku v letech 2005 - 2009 činil 5,5 %, tak v letech 2010 - 2014 došlo k poklesu na 1,5 %. Zlínský kraj mezi jednotlivými obdobími zaznamenal přesun z části celkového přírůstku do oblasti celkového úbytku obyvatelstva, a to hodnotou -1,9 %. Okres Vsetín jako jediný setrval v oblasti s celkovým úbytkem obyvatelstva v obou případech, avšak zatímco v letech 2005 - 2009 zaznamenal alespoň kladné výsledky v přirozeném pohybu obyvatel, tak v následujícím období 2010 - 2014 se přesunul do skupiny s přirozeným i mechanickým úbytkem.

S celkovým úbytkem obyvatelstva se tak ze sledovaných geografických jednotek v současnosti potýká okres Vsetín i celý Zlínský kraj a dá se předpokládat, že pokud nedojde k plošnému zavedení určitých propopulačních opatření (slevy na dani, porodné aj.), které by však měly dlouhodobější efekt, bude i nadále pokles obyvatelstva v této oblasti pokračovat. Na základě dlouhodobých záporných hodnot migračního salda, především v okrese Vsetín, se ani do budoucna nedá předpokládat, že by k celkovému přírůstku, právě v této oblasti, dopomohla určitá vlna přistěhovalectví, která by převládala nad emigračním tokem. Muselo by dojít ke zvýšení atraktivity území například prostřednictvím dobrých podmínek na trhu práce a následně výhodných platových podmínek, dále výrazné zlepšení bytové situace aj.

7. Prognóza stavu obyvatelstva

Prognózy obyvatelstva ve své podstatě představují odhad budoucího vývoje počtu obyvatelstva a také jeho základní věkové struktury. Prognózy se vztahují především k určitému souboru lidí, nejčastěji vázaného na určité území, ve kterém panují konkrétní sociální, ekonomické, politické a jiné podmínky, jež právě obyvatelstvo dané oblasti do značné míry ovlivňuje a předurčuje tak jejich následný vývoj.

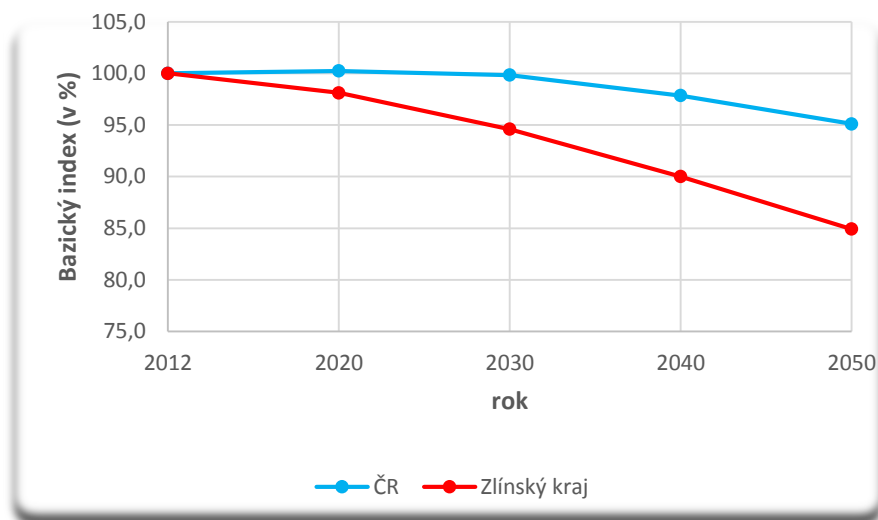
Z časové perspektivy je populační vývoj procesem, neboť jak početní stav obyvatelstva, tak jeho složení dle věku a pohlaví, je odrazem desetiletí a mnohdy až staletí trvajícího vývoje, obrazem dlouhodobého vývoje vnějších i vnitřních podmínek demografické reprodukce a prostorového pohybu lidí.⁵⁰

Vzhledem k tomu, že prognózy v rámci České republiky jsou stanoveny maximálně do úrovně krajů, není možné předpokládaný vývoj stavu obyvatelstva specifikovat pro samotný okres Vsetín. Jednotlivé prognostické výsledky této kapitoly jsou tedy vztaženy k celé České republice a ke Zlínskému kraji, do kterého okres Vsetín náleží.

Hlavním zpracovatelem projekce obyvatelstva v České republice je Český statistický úřad, který poslední dostupnou projekci zpracoval v roce 2013 v návaznosti na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Tato publikace je zpracována jako projekce obyvatelstva ČR až do roku 2100 pod názvem „Projekce obyvatelstva České republiky (Projekce 2013)“, na níž navazuje „Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (Projekce krajů 2013)“.

Následuje obrázek č. 28, který zachycuje předpokládaný vývoj počtu obyvatel ve Zlínském kraji a České republice.

⁵⁰ Burcin, B., Kučera, T., 2010, s. 4

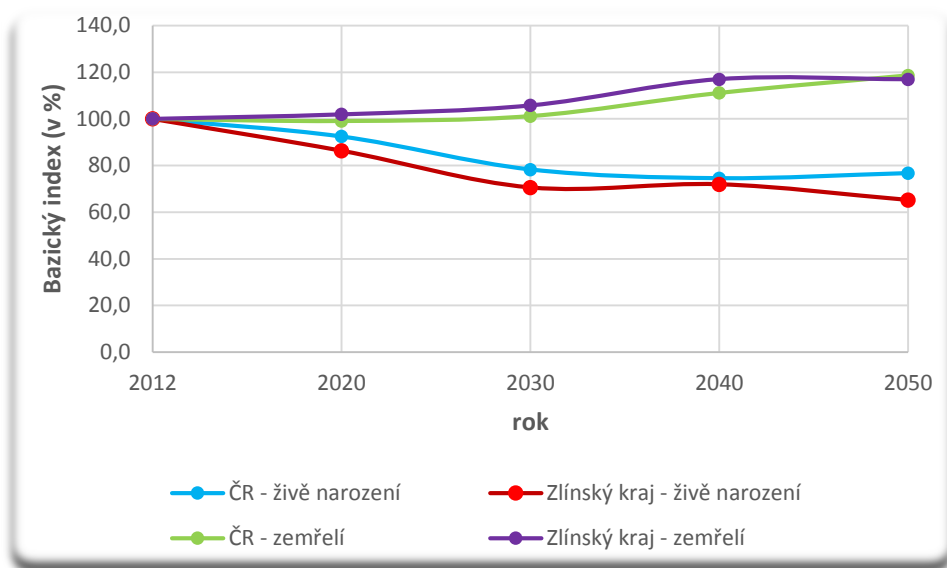
Obr. 28: Bazický index předpokládaného vývoje počtu obyvatel do roku 2050

Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v krajích, ČSÚ, 2014

Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013, vlastní zpracování

Z obrázku č. 28 jednoznačně vyplývá, že v obou případech by do horizontu projekce, tedy do roku 2050 mělo dojít k výraznějšímu úbytku počtu obyvatel. Bazický index Zlínského kraje vykazuje radikálnější pokles než je tomu u České republiky. Jediné mezidobí, kde je zaznamenán mírný nárůst stavu obyvatelstva patří České republice. Ta by měla být dle výsledků projekce ještě do roku 2020 v kladných číslech, což se o Zlínském kraji říci nedá. Úroveň stavu obyvatelstva by tak v rámci Zlínského kraje v roce 2050 měla klesnout až na necelých 85 % původního stavu z roku 2012. Zatímco Česká republika by ve stejné době měla udržet hranici 95 %. Příčinou předpokládané nesourodosti poklesu bude zřejmě migrace, která by dle očekávání měla být celé České republice nápomocna při zmírnění propadů stavu obyvatelstva, zatímco v případě Zlínského kraje se z hlediska dosavadních dlouhodobých výsledků nedá očekávat výrazná imigrační vlna.

Při projekci obyvatelstva v rámci České republiky i krajů se ČSÚ zaobíral také konkrétními stavy živě narozených a zemřelých obyvatel. Pro Zlínský kraj i Českou republiku jsou data zpracována v obrázku č. 29.

Obr. 29: Předpokládaný vývoj počtu narozených a zemřelých do roku 2050

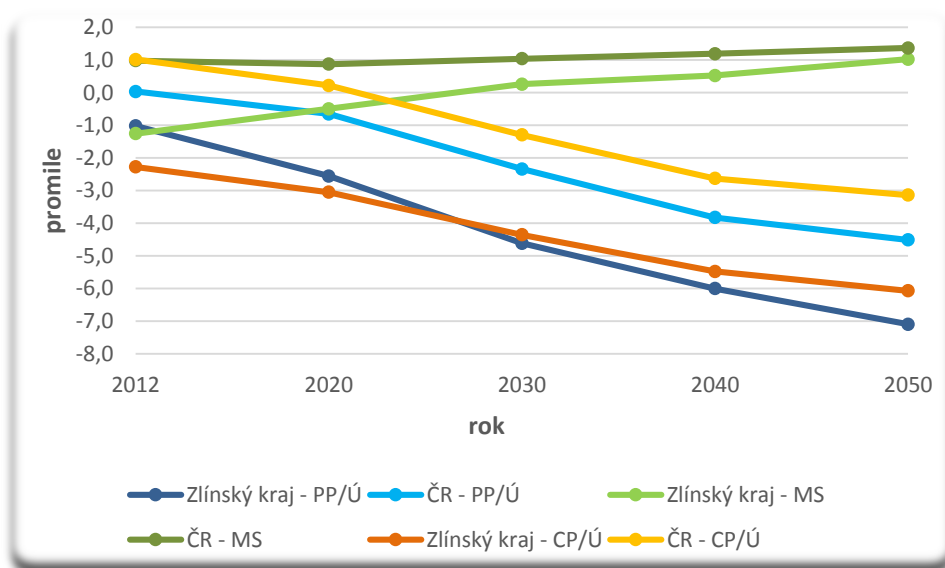
Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v krajích, ČSÚ, 2014

Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013, vlastní zpracování

Z obrázku č. 29 lze vysledovat, že přirozený pohyb obyvatelstva ve Zlínském kraji se vždy setkává s horšími výsledky. Zatímco stav zemřelých v rámci České republiky bude až do roku 2020 zaznamenávat pokles, tak ve Zlínském kraji již začneme pozorovat postupný nárůst zemřelých. Tento trend se má dle projekce od roku 2020 týkat také České republiky, přestože se očekává zvýšení věkové hranice naděje na dožití (i ve Zlínském kraji). K tomu bude docházet především vlivem toho, že se do věku nejvyšší úmrtnosti dostanou silné ročníky narozených, tedy ta část obyvatel, která se narodila v poválečném období.

Zatímco počty zemřelých budou narůstat, tak stavy živě narozených budou zaznamenávat pokles, a to opět výraznější v rámci Zlínského kraje. Předpokládá se, že počet živě narozených ve Zlínském kraji do roku 2050 dle bazického indexu klesne až na 65 % původního stavu z roku 2012. V České republice by se stav živě narozených měl pohybovat okolo 77 % původního stavu.

Počty zemřelých a živě narozených rozhodují o tom, zda-li nastane přirozený přírůstek či úbytek obyvatelstva. Přirozený přírůstek pak nadále společně s migračním saldem utváří koncový obraz celkového přírůstku. Těmito ukazateli se projekce obyvatelstva pro Českou republiku i jednotlivé kraje zabývá také. Zpracované výsledky jsou znázorněny v obrázku č. 30.

Obr. 30: Předpokládaný pohyb obyvatelstva do roku 2050

Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v krajích, ČSÚ, 2014

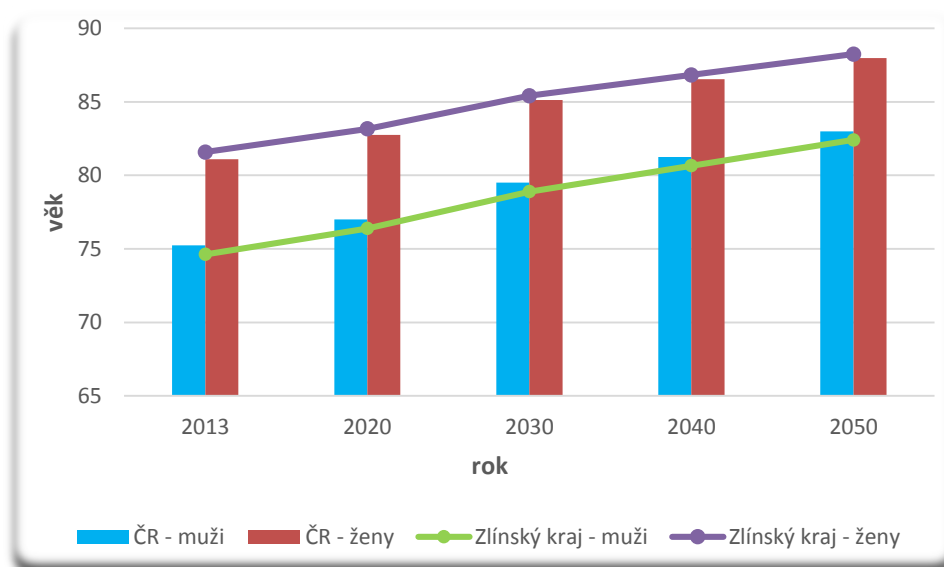
Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013, vlastní zpracování

- **PP/Ú** **Přirozený přírůstek/úbytek**
- **MS** **Migrační saldo**
- **CP/Ú** **Celkový přírůstek/úbytek**

Obrázek č. 30 do jisté míry potvrzuje výsledky předchozích predikcí obyvatelstva. U přirozeného pohybu obyvatelstva opět registrujeme výraznější úbytek v rámci Zlínského kraje. Zatímco v patě projekce se Česká republika setkává s kladnou hodnotou přirozeného přírůstku, tak Zlínský kraj již ztrácí, a to hodnotou -1,0 ‰. Úbytek přirozenou měrou nabývá opravdu nejvýraznějších hodnot ve Zlínském kraji, kde klesne do roku 2050 až na -7 ‰, zatímco u České republiky pozorujeme pokles na -4,5 ‰.

Naopak migrační saldo má vzestupný trend, a to tentokrát nejenom v rámci České republiky, ale i v rámci Zlínského kraje, a to až do horizontu projekce. U migrace obyvatelstva je však predikce velice obtížná, neboť migraci ovlivňuje mnoho faktorů (legislativní opatření, ekonomická situace v ČR, v potenciálních zdrojových zemích, současná uprchlická situace, kvóty pro přerozdělení migrantů aj.). Přesto je migrace jediný zdroj předpokládaného nárůstu obyvatelstva, který tak zmírňuje negativní dopady přirozeného úbytku obyvatel. Především pro Českou republiku jako celek bude rozhodující zahraniční migrace. Otázkou však zůstává, do jaké míry je možné přizpůsobení přistěhovalců, a jaký výsledný obraz tak získá naše společnost a kultura.

Dalším ukazatelem, který se v rámci projekce obyvatelstva řeší, je naděje na dožití. Predikce tohoto ukazatele je zachycena v obrázku č. 31, jehož obsahem jsou data za Zlínský kraj i Českou republiku.

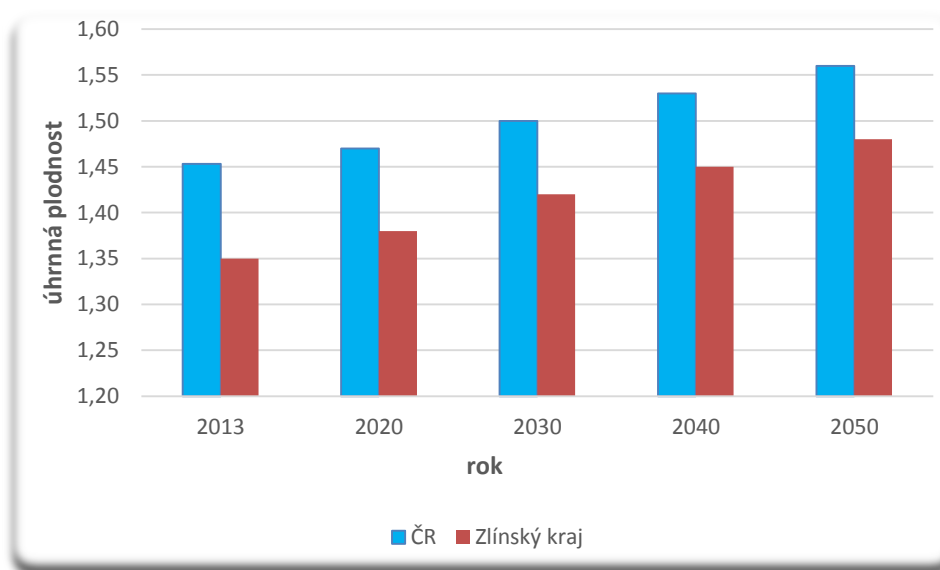

Obr. 31: Předpokládaná naděje na dožití do roku 2050
 Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v krajích, ČSÚ, 2014
 Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013

Trendem současnosti, jak jsme již několikrát zmiňovali, je, díky kvalitní zdravotní péči, která vede k prodloužení trvání plnohodnotného života, a vyspělosti státu, neustále narůstající věk naděje na dožití. Jak je z obrázku patrné, tak přestože předpokládaný vývoj této veličiny má rostoucí lineární charakter, tak dle pohlavní struktury je naděje na dožití u žen vždy výrazně vyšší než u mužů. Příčinu bychom však hledali marně, neboť se jedná o přírodní zákon, který funguje již po dlouhá staletí. Stejná situace platí pro celou Českou republiku. Zajímavé jsou i konkrétní projektované výsledky obou celků. Zatímco v současnosti mají ženy naději na dožití ve Zlínském kraji do věku 81,6 let, tak do roku 2050 by se měla tato hodnota vyšplhat až k 88,2 letům. Ženy v celé České republice by do horizontu projekce měly mít naději na dožití přesně 88 let oproti současným 81,1. Ve srovnání s ženami v rámci Zlínského kraje se jedná o nižší hodnoty. Zatímco v roce 2013 byla naděje na dožití u mužů Zlínského kraje 74,6, tak na konci predikovaného období se očekává nárůst na 82,4 let. V tomto případě je na tom lépe Česká republika, jejíž mužská část populace v roce 2013 měla naději na dožití do věku 75,2 let a vyšší hodnoty jí patří i na konci období, a to 83 let.

U řešeného ukazatele pozorujeme ještě jednu zajímavost, a to, že zatímco v patě projekce začíná rozdíl věků naděje na dožití žen a mužů ve Zlínském kraji na 7 letech, tak v horizontu už je tento rozdíl 5,8 let. U České republiky je předpokládaný pokles rozdílu méně výrazný (5,9 v roce 2013 => 5,0 v roce 2050), ale trend má stejný klesající charakter.

V neposlední řadě je vhodné zmínit také předpokládaný vývoj úhrnné plodnosti žen, který je viditelný na obrázku č. 32.

Obr. 32: Předpokládaná úhrnná plodnost žen do roku 2050

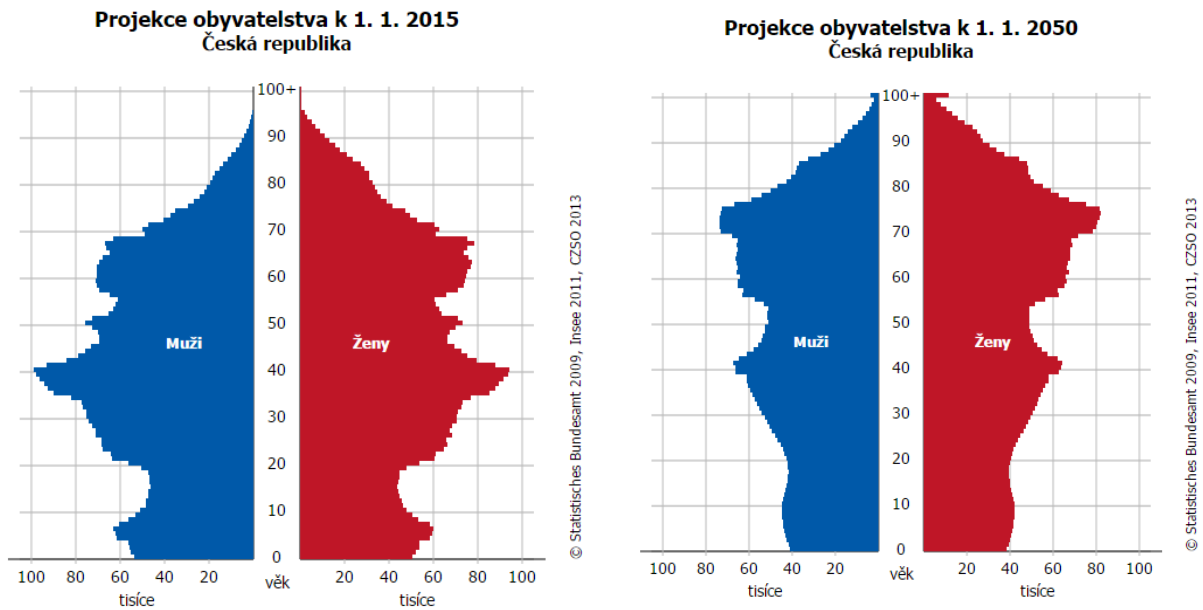
Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v krajích, ČSÚ, 2014

Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013, vlastní zpracování

Přestože by se projekce úhrnné plodnosti mohla na první pohled zdát pozitivní, je tomu tak jen do jisté míry. Jak bylo již v kapitole Porodnost a plodnost řečeno, pro udržení stavu populace v České republice by bylo potřeba dosáhnout úhrnné plodnosti ve výši 2,1. V roce 2013 byla reálná hodnota ve Zlínském kraji 1,35 a v rámci republiky 1,45. Do roku 2050 je předpokládán nárůst v obou geografických celcích, avšak ani v jednom případě potřebná hranice pokořena nebude. Zlínský kraj by se do roku 2050 měl dostat téměř na úroveň 1,48, což je hodnota srovnatelná s republikovou projekcí pro rok 2020 a Česká republika by v roce 2050 měla patřit hodnota 1,56, tedy jedno a půl dítěte na jednu ženu v populaci, která se do budoucna bude potýkat s celkovým poklesem stavu obyvatelstva, s poklesem živě narozených dětí a s nárůstem počtu zemřelých. Vzhledem k tomu, že pro celou republiku existuje projekce až do roku 2100, lze, na základě těchto dat, situaci považovat za velmi znepokojivou, neboť hodnota úhrnné plodnosti by se od roku 2050 měla stabilizovat na 1,56 a až do roku 2100 nezaznamenat žádný růst.

V závěru této kapitoly je uveden obrázek č. 33, který představuje věkové pyramidy České republiky jako projekci v roce 2015 a v roce 2050. Radikální změna je patrná na první pohled. Rozložení obyvatelstva v hlavních věkových kategoriích se dle projekce výrazně změní. Zatímco v roce 2015 tvoří více než 67 % české populace obyvatelstvo ve věku 15 - 64 let, tak v roce 2050 se předpokládá, že podíl v této věkové

kategorii klesne na pouhých 54,9 %. Naopak obyvatelstvo starší 65 let by mělo své řady posílit z původních 17,9 % v roce 2015 na 32,2 % v roce 2050.⁵¹

Obr. 33: Projekce obyvatelstva ČR v roce 2015 a 2050
Zdroj dat: Projekce obyvatelstva v České republice, ČSÚ, 2013

⁵¹ Český statistický úřad, ČSÚ, 2013

8. Závěr

Podstatou této diplomové práce bylo vytvoření komplexní demogeografické analýzy okresu Vsetín. Z geografického hlediska je okres Vsetín vnímán jako hornatá a členitá oblast situovaná ve východní části České republiky. Samotné území by však bez obyvatelstva netvořilo celek, který má určitou důležitost nejenom v rámci Zlínského kraje, ale také pro celou Českou republiku.

Samotné osídlení tohoto území bylo pro obyvatelstvo velmi těžké především z důvodu výrazného zalesnění, které způsobovalo obtížnou prostupnost danou krajinou. V každé oblasti se do jisté míry odráží charakter zdejšího obyvatelstva, které má určité kulturní, sociální a biologické znaky.

Demogeografická analýza okresu Vsetín byla vytvořena prostřednictvím hlavních ukazatel, ze kterých se skládají stěžejní části práce. První rozsáhlá část se zabývá strukturou obyvatelstva z hlediska biologických, socio-ekonomických a kulturních znaků. Z biologických znaků nás nejvíce zajímala struktura podle pohlaví a věku, v rámci které došlo ke zpracování věkových pyramid, indexu maskulinity/feminity a také indexu stáří.

Rozdíly mezi jednotlivými sledovanými celky, které včetně okresu Vsetín reprezentuje Zlínský kraj, Česká republika, SO ORP Vsetín a v některých případech ostatní okresy Zlínského kraje, byly z hlediska struktury podle pohlaví a věku minimální. Ani jeden z případů se nikterak výrazně neodlišoval od ostatních celků. Vždy se jednalo o výkyvy v podobě několika desetin p.b.. Dokonce i převaha jednoho pohlaví nad druhým dle věkových kategorií byla shodná u všech jednotek. Výsledek v rámci indexu maskulinity a feminity jen tedy poukazuje na všeobecně známý fakt, že se rodí více mužů, což způsobuje jejich převahu ve věkových kategoriích od 0 do 49 let a od 50 let u všech sledovaných oblastí sledujeme převahu žen, kterých je v celkové populaci také více. Nelze říci, z jakého důvodu k tomuto jevu dochází, ale je potřeba se na situaci dívat z hlediska přírodních zákonů, které samotná populace neovlivní.

U výpočtu indexu stáří, který proběhl až do úrovně obcí je však nejdůležitější celkový výsledek. Touto analýzou bylo zjištěno, že v porovnání let 2001 a 2011 došlo k rapidnímu nárůstu indexu stáří ve všech sledovaných jednotkách, což nás dovedlo k závěru, že populace nejenom okresu Vsetín, ale i celé České republiky se potýká s relativně rychlým stárnutím populace. Příčinou je zajisté neustále se zvyšující kvalita lékařské péče, celková kvalita života a zvyšování životních nároků mladých lidí. Tento

proces stárnutí populace však není jen problémem České republiky. Jedná se o problém, se kterým se potýkají především vyspělé státy světa. Řešení tohoto problému, však není jednoduché. Každopádně je provázáno především se snahou zvýšení porodnosti, popřípadě lze vidět určitý příznivý dopad také v migrační politice, a to především v podobě přílivu mladé složky obyvatelstva, která by zde našla uplatnění na trhu práce, díky čemuž by si byla schopna vybudovat zázemí, které je pro založení rodiny nutností.

Následná analýza struktury obyvatelstva se opírá o náboženství, vzdělanost a ekonomickou aktivitu. Z hlediska náboženství je obyvatelstvo okresu Vsetín v porovnání s Českou republikou výrazně věřící, což se dalo předpokládat z důvodu dlouholeté tradice. Navíc poloha (sousedství se Slovenskem) a velikostní složení sídel v okrese Vsetín tento výsledek umocňuje.

Ve vzdělanosti obyvatelstvo okresu za Českou republikou příliš nezaostává, což dokládá především tzv. schoolyears, díky kterému jsme dospěli k závěru, že přestože je výsledek o něco málo nižší, stále vychází, že komplexně je zde obyvatelstvo středoškolsky vzdělané stejně jako v celé České republice.

Ekonomická aktivita obyvatelstva je důležitá především z hlediska zaměstnanosti v jednotlivých oblastech. Touto analýzou jsme zjistili, že okres Vsetín má v rámci celé republiky pro kladný hospodářský vývoj méně příznivé podmínky z důvodu nižšího podílu EAO a je tedy potřeba na něj nahlížet jako na okres hospodářsky podprůměrný. Důležitost v této situaci hraje atraktivita prostředí pro investory (především zahraniční), kteří by vytvořili nové možnosti uplatnění na trhu práce. Z tohoto hlediska prozatím okres Vsetín příliš úspěšný není, neboť Česká republika nabízí vhodnější lokality pro jejich uplatnění.

Druhou rozsáhlou část diplomové práce hodnotí obyvatelstvo z hlediska dynamiky, tedy přirozeného a mechanického pohybu, jejichž vztahem jsme vytvořili také analýzu celkového pohybu.

V rámci přirozeného pohybu byly opět vytvořeny analýzy základních ukazatelů, díky kterým jsme se dopracovali k výsledku, zda-li v dané oblasti dochází k přirozenému úbytku či přírůstku obyvatel. Jediný celek s přírůstkem obyvatel byla Česká republika, avšak okres Vsetín byl mezi ostatními porovnávanými jednotkami v nejmenších ztrátách. Rozdíly nejsou enormní, tudíž z těchto výsledků nelze vyvozovat příčiny, které tyto odchylky způsobují. Přirozený pohyb mohou ovlivňovat aspekty sociální, ekonomické, kulturní, ale také biologické.

V případě mechanického pohybu (emigrace, imigrace) je pro závěrečné zhodnocení směrodatné především migrační saldo, které poukazuje na přírůstek či úbytek obyvatelstva v závislosti na migračních pohybech.

Z této analýzy okres Vsetín vychází jako oblast, která má pro příliv obyvatel nevyhovující podmínky. Pro migrující obyvatelstvo se může zdát neatraktivní především z hlediska polohy, nabídek na trhu práce, platovými podmínkami, a do jisté míry také bytovým zázemím.

Na základě interakce těchto dvou pohybů byla také sestavena analýza celkové pohybu obyvatelstva, která pro okres Vsetín (stejně tak SO ORP Vsetín a Zlínský kraj) jeví negativně. Příčinou jsou jednoznačně záporné hodnoty přirozeného i mechanického pohybu. Na základě dlouhodobých výsledků nelze předpokládat, že by se v blízké budoucnosti situace změnila. Pokud nedojde ke zvýšení porodnosti například určitými propopulačními opatřeními ani ke zvýšení imigračního toku, nelze očekávat pozitivní vývoj. Přestože Česká republika zaznamenala kladné hodnoty obou pohybů (tzn. i u celkového) není situace příliš příznivá, neboť na základě výsledků jednotlivých období vykazovala Česká republika propad celkového pohybu obyvatelstva.

V závěrečné části práce jsme se zaměřili na prognózu stavu obyvatelstva. Stanovit predikci obyvatelstva je velice obtížné, zejména pro územní celky nižší úrovně, proto se v tomto případě výsledky týkaly pouze Zlínského kraje a České republiky. V podstatě lze říci, že Zlínský kraj téměř vždy předpokládá horší vývoj než Česká republika, a to jak ve vývoji počtu obyvatel, který by měl mít klesající charakter i v rámci České republiky, tak i z hlediska přirozeného přírůstu, migračního salda a celkového přírůstu. Předpokládaný růst by se měl týkat pouze migračního salda, a to v České republice i Zlínském kraji. Z hlediska migrace je však predikce velice nejistá, neboť právě ji ovlivňuje celá řada aspektů. Přesto by výhledově měla být právě migrace jediným zdrojem, který by zmírnil dopady přirozeného úbytku obyvatelstva. Lze předpokládat, že tuto predikci do jisté míry ovlivní v současnosti probíhající vlna přistěhovalců a nově schválené kvóty Evropské Unie pro jejich přerozdělení.

V celkovém hodnocení okresu Vsetín z demogeografického pohledu lze říci, že se tento okres výrazně neliší od celorepublikových výsledků, pouze v případě náboženské struktury, která je výrazně ovlivněna dlouholetou tradicí.

Ostatní rozdíly do jisté míry ovlivňuje geografická poloha okresu a jeho atraktivita z ekonomického a sociálního hlediska.

9. Summary

The diploma thesis is to assess using selected indicators demogeographic comprehensive analysis of the district Vsetin, including temporal evolution and spatial differentiation of various demographic indicators. The main evaluation method was chosen method of comparative results obtained with other regions, which in this case represented SO ORP Vsetin, Zlin Region and the Czech Republic, and in some cases other districts. The basic analysis is based on official data provided by the Czech Statistical Office, mainly in the form of data from the Census and Housing 2001, 2011, and other data available from public records databases of population movements. In addition to the traditional demographic analysis on the development of population, population structure, natural and migratory movements of the population is to work also included the prognosis of the future development of the area. Determine population prediction is very difficult, especially for lower-level territorial units, so in this case based only on data available at the Zlin region, Czech Republic.

Vsetin district lies in the southeastern part of Czech Republic and is the largest districts. The actual settlement of this area has been very difficult for the population mainly due to the significant afforestation, which caused a difficult permeability of the landscape. The overall picture of the local landscape to some extent reflect the cultural, social and biological characteristics of local populations.

During the preparation of population structure on the basis of age and gender, as well as religion, education, and economic activity of the population was found that the Vsetin district after the biological characteristics corresponds with the results for the Czech Republic. This judgment was determined by calculating the age index, index of femininity / masculinity and age pyramids. This similarity results need to be taken in terms of natural laws. An important conclusion is that all geographic entities subject to rapid aging of the population.

The following analysis of the population structure include education, economic activity and religion. The most striking differences between SO ORP Vsetin, district Vsetin and Zlin region compared with the Czech Republic were recorded in terms of religion, the nation-wide proportion of believers is significantly lower than other units, due to a long tradition.

In education for the district Vsetin Czech Republic not significantly lag behind, as evidenced in particular the results schoolyears.

Analysis of economically active population was found that the Vsetin district has throughout the country for the positive economic development of the less favorable conditions because of lower share EAO and is thus a need to inspect it as a county economically below average.

In the case of population dynamics were evaluated in terms of geographical area of natural movement of the mechanical movement and the overall movement.

Vsetin results lead to the conclusion that in the event of natural increase is unprofitable area of interest as well as SO ORP Vsetin and Zlin. Single unit recording positive natural increase was presented by the Czech Republic. Natural population movement affects primarily social, economic, cultural and biological aspects. Differences between geographical units in this case are large.

For mechanical movement was within the basic parameters specified migration balance, which is the standard for evaluation. This analysis is based Vsetin district as an area, which has a population influx of substandard conditions because of its border location, the structure of jobs and salaries, the migrant population may seem unattractive.

The result of the relationship of mechanical and natural movement is the movement overall, in which case the township Vsetin region again seems unprofitable. Based on long-term results can not expect a positive development. Although the Czech Republic has seen positive values, the situation is not very favorable, because according to the results of the monitored period the Czech Republic is relatively significant drop in overall population growth.

In the final part, we examined the prognosis of the population. These analyzes are very complex, so we came out of the predictions provided by the Czech Statistical Office Zlín Region and the Czech Republic. In essence, the Zlin region almost always implies a worse development than the Czech Republic, both in the number of inhabitants, which has a significantly downward trend, and in terms of natural increase, the total increase and net migration, which would be in the context of both territorial Units should increase. In terms of migration is very uncertain prediction, since it affects many aspects of it, yet it is the only prospect supposed source that would alleviate the effects of depopulation.

In the overall assessment district Vsetin demogeografického of view we can say that this district does not differ significantly from the results nationwide, only in case of a religious structure, which is influenced by long-standing tradition. Other differences to some extent influenced by the geographic location of the region and its attractiveness in economic and social terms.

10. Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- BALETKA, Ladislav a Jana PAŠTIKOVÁ. *Historie a současnost podnikání na Vsetínsku, Valašskomeziříčsku a Rožnovsku*. 1. vyd. Žehušice: Městské knihy, 2007, 327 s. Historie a současnost podnikání v regionech ČR. ISBN 978-80-86699-48-6.
- HALÁS, Marián, Šárka BRYCHTOVÁ a Miloš FŇUKAL. *Základy humánní geografie I: Geografie obyvatelstva a sídel*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 101 s. ISBN 978-80-244-3847-4.
- HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 3., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009, 695 s. ISBN 978-80-7367-482-3.
- KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001, 52 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.
- KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005, 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
- LANGHAMROVÁ, Jitka. *Demografie: učební text pro předmět U017*. Vyd. 1. Praha [i.e. Brno]: Tribun EU, 2007, 42 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-218-7
- MLÁDEK, Jozef. *Základy geografie obyvatelstva: vysokoškolská učebnice*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1992, 230 s. ISBN 80-080-0768-0.
- NEKUDA, Vladimír (ed.). *Okres Vsetín: Rožnovsko, Valašskomeziříčsko, Vsetínsko*. Vyd. 1. Valašské Meziříčí: Hvězdárna Valašské Meziříčí, 2002, 963 s. Vlastivěda moravská. ISBN 80-727-5024-0.
- PAVELKA, Jan a Jiří TREZNER. *Příroda Valašska: (okres Vsetín)*. 1. vyd. Vsetín: Český svaz ochránců přírody ZO 76/06 Orchidea, 2001, 488 s., 64 s. barev. obr. příl. ISBN 80-238-7892-1.
- PAVLÍK, Zdeněk (ed.) a Milan KUČERA (ed.). *Populační vývoj České republiky 1990-2002*. 1. vyd. Praha: Demoart, 2002, 98 s. ISBN 80-902-6868-4.

- RŮŽKOVÁ, Jiřina a Josef ŠKRABAL. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005*. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2006, 2 sv. (759, 623 s.). ISBN 80-250-1277-8
- SRB, Vladimír. *1000 let obyvatelstva českých zemí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004, 275 s. ISBN 8024607123
- STODŮLKOVÁ, Vendula. *Regionálně geografická analýza situace na trhu práce*. Olomouc, 2007. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.
- ŠERÝ, Miloš. *Komplexní socioekonomická charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností Valašské Klobouky*. Olomouc, 2006. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
- TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.
- VOŽENÍLEK, Vít a Vít KVĚTOŇ. *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961-2000 = Climatic regions of the Czech Republic : Quitt's classification during years 1961-2000*. 1. vyd. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2011, 1 mapa. M.A.P.S. (Maps and Atlas Product Series). ISBN 978-80-86690-89-6.

Elektronické zdroje

- BURCIN, Boris a Tomáš KUČERA. *Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2008–2070* [online]. Praha, 2010, : 30 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/8842/Prognoza_2010.pdf
- Demografická ročenka krajů 2005-2014. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2005-az-2014>

- Demografická ročenka okresů 2005-2014. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-okresu-2005-az-2014>
- Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností 2005-2014. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/so-orp-zlinsky-kraj>
- FŇUKAL, Miloš a Pavel PTÁČEK. *Využití moderních metod a technických pomůcek při terénním cvičení ze socioekonomické geografie* [online]. 2005. Olomouc: Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2005 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/e-ucebnice>
- Historie sčítání. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015, 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sld>
- Charakteristika okresu Vsetín. *Český statistický úřad* [online]. 2014, 2014 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_okresu_vsetin
- Individuální projekty národní pro oblast terciárního vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovace. *IPN* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015, 2015 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: <http://www.reformy-msmt.cz/>
- MÜNICH, Daniel, Peter ONDKO a Jan STRAKA. *Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficity důchodového systému* [online]. In: . Praha: Národohospodářský ústav AVČR, 2012, 2012, s. 31 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: http://idea.cerge-ei.cz/documents/Studie_2012_02_Vzdelanost.pdf
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2000-2015, 2015 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: <http://www.op-vk.cz/cs/siroka-verejnost/co-je-op-vk.html>
- OP VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ OBDOBÍ 2014-2020. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2013-2015, 2015 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/op-vvv>

- Projekce obyvatelstva (1951-2101). *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2013, 2013 [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/animgraf/projekce_1950_2101/index.htm
- Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2013 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s6>
- Projekce obyvatelstva v krajích ČR - do roku 2050. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2014 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2050-ua08v25hx9>
- Sčítání lidu, domů a bytů 2001. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2005 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/index>
- *Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3. 2001: Obyvatelstvo* [online]. In: . Praha: ČSÚ, 2003, s. 307 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11308/23212108/e-4104-02.pdf/ab2727ec-7d8d-4b13-8b8a-8f0429183032?version=1.0>
- Stárnutí. *Demografie* [online]. Praha: Demografické informační centrum, c2004-2014, 2014 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: http://demografie.info/?cz_demstarnutivyvoj=
- Struktura obyvatelstva. *Demografie* [online]. Praha: Demografické informační centrum, c2004-2014, 2014 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: http://demografie.info/?cz_struktura=&PHPSESSID=5186652e7f2629e83ec89d5221e309fe
- Veřejná databáze: Obyvatelstvo ekonomicky aktivní podle postavení v zaměstnání, věku a podle pohlaví (tab. 160) - SLDB 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30808#katalog=30808

- Veřejná databáze: Obyvatelstvo podle národnosti a podle nejvyššího dosaženého vzdělání, ekonomické aktivity (tab. 154) - SLDB 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=30811&pvo=SPOK154&pvoch=40169&zo=N&verze=1&nahled=N&sp=A&pvokc=101&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&str=v102
- Veřejná databáze: Obyvatelstvo podle náboženské víry, věku, pohlaví a národnosti (tab. 606) - SLDB 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt>
- Veřejná databáze: Obyvatelstvo - Pohyb obyvatelstva. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30845
- Veřejná databáze: Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání (tab. 112) – SLDB 2011 . *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2011 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&evo=&str=&pvo=OTOB112&pvoch=&udIdent=&zo=N&vyhltext=&verze=-1&nahled=N&sp=N&nuid=&zs=&skupId=&pvokc=&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30710&z=
- Veřejná databáze: Vše o území - SLDB 2011. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=ENWcT6_Pf7paLEwofrsR_res29exby8ZRIX3pmSNQpqtW7bAPh1B!787608389?page=profil-uzemi
- Veřejná databáze: Obyvatelstvo - Zemřelí. *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ, 2015 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: https://vdb2.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30845

- Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti. *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. Praha: WHO/ÚZIS ČR, 2013, 2013 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/V01-Y98.html>
- Zaměstnanost. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV, 2010, 2010 [cit. 2015-11-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/10042>

11. Seznam příloh

Příloha č. 1: Procentuální zastoupení žen a mužů v jednotlivých věkových kategoriích v roce 2011

Příloha č. 2: Index maskulinity a feminity v roce 2011

Příloha č. 3: Podíl obyvatel věřících a bez náboženské víry v jednotlivých obcích okresu Vsetín

Příloha č. 4: Náboženská struktura obyvatelstva v jednotlivých geografických jednotkách

Příloha č. 5: Hrubá míra porodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 6: Čistá míra porodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 7: Hrubá míra úmrtnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 8: Přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek v průměru let 2010-2014

Příloha č. 9: Hrubá míra sňatečnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 10: Věková struktura ženichů a nevěst v jednotlivých geografických jednotkách

Příloha č. 11: Hrubá míra rozvodovosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 12: Hrubá míra emigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 13: Hrubá míra imigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Příloha č. 1: Procentuální zastoupení žen a mužů v jednotlivých věkových kategoriích v roce 2011

Tab. 1: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

okres Vsetín				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,79	5,19	6 829	7 387
10 - 19	5,20	5,52	7 412	7 860
20 - 29	6,23	6,61	8 876	9 412
30 - 39	7,53	8,04	10 725	11 452
40 - 49	6,85	7,02	9 754	10 002
50 - 59	6,96	6,76	9 919	9 621
60-69	6,67	5,73	9 497	8 162
70 - 79	4,22	2,84	6 005	4 045
80 a více let	2,44	1,14	3 472	1 618

*

Tab. 2: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

okres Zlín				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,73	5,03	9 018	9 574
10 - 19	4,80	5,03	9 147	9 582
20 - 29	6,29	6,68	11 977	12 726
30 - 39	7,96	8,32	15 172	15 856
40 - 49	6,55	6,71	12 485	12 773
50 - 59	7,18	6,90	13 676	13 144
60 - 69	6,53	5,51	12 437	10 487
70 - 79	4,49	2,96	8 558	5 643
80 a více let	2,80	1,27	5 327	2 417

*

Tab. 3: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

okres Uherské Hradiště				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,70	4,88	6 651	6 906
10 - 19	5,05	5,29	7 141	7 488
20 - 29	6,20	6,66	8 773	9 423
30 - 39	7,65	8,03	10 829	11 365
40 - 49	6,78	7,10	9 585	10 046
50 - 59	6,93	6,92	9 804	9 788
60 - 69	6,53	5,57	9 238	7 879
70 - 79	4,64	2,99	6 563	4 228
80 a více let	2,69	1,20	3 809	1 693

*

Tab. 4: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

okres Kroměříž				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,73	4,88	4 993	5 152
10 - 19	4,92	5,25	5 193	5 541
20 - 29	6,11	6,65	6 450	7 025
30 - 39	7,68	7,98	8 103	8 429
40 - 49	6,65	6,68	7 021	7 050
50 - 59	7,21	7,10	7 613	7 498
60 - 69	6,70	5,84	7 072	6 170
70 - 79	4,44	2,90	4 687	3 062
80 a více let	2,86	1,21	3 019	1 273

*

Tab. 5: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

Zlínský kraj				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,74	5,00	27 491	29 019
10 - 19	4,98	5,25	28 893	30 471
20 - 29	6,22	6,65	36 076	38 586
30 - 39	7,73	8,12	44 829	47 102
40 - 49	6,70	6,87	38 845	39 871
50 - 59	7,07	6,91	41 012	40 051
60 - 69	6,59	5,64	38 244	32 698
70 - 79	4,45	2,93	25 813	16 978
80 a více let	2,69	1,21	15 627	7 001

*

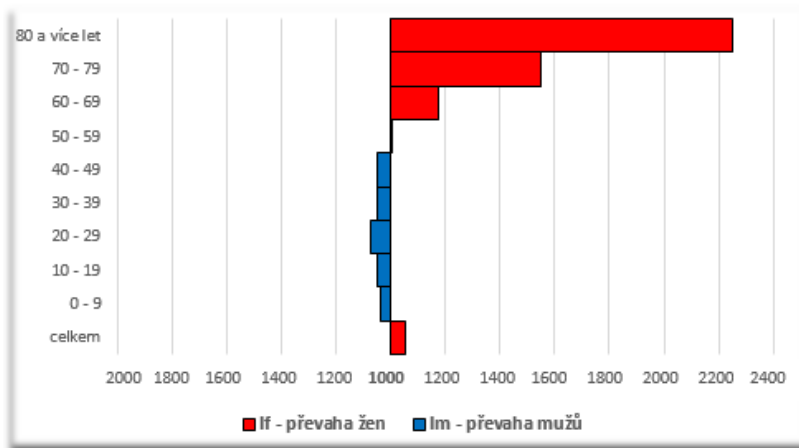
Tab. 6: Procentuální zastoupení ve věkových kategoriích v roce 2011

ČR				
věkové kategorie	% ženy	% muži	ženy	muži
0 - 9	4,89	5,14	509 955	536 392
10 - 19	4,75	5,01	495 530	522 866
20 - 29	6,53	6,82	681 382	711 398
30 - 39	8,19	8,59	854 737	896 640
40 - 49	6,54	6,79	682 715	709 032
50 - 59	6,85	6,67	715 120	696 083
60 - 69	6,68	5,82	697 275	607 641
70 - 79	3,93	2,75	410 616	286 757
80 a více let	2,53	1,18	263 739	123 055

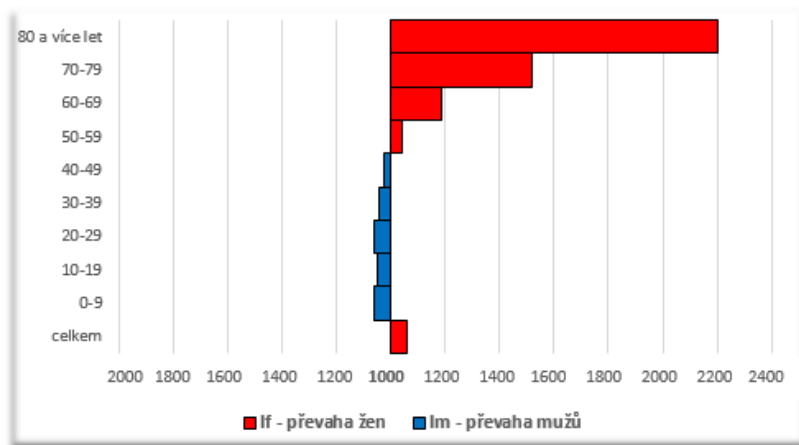
*

* Zdroj dat: SLDB 2011 – tab. č. 112, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty

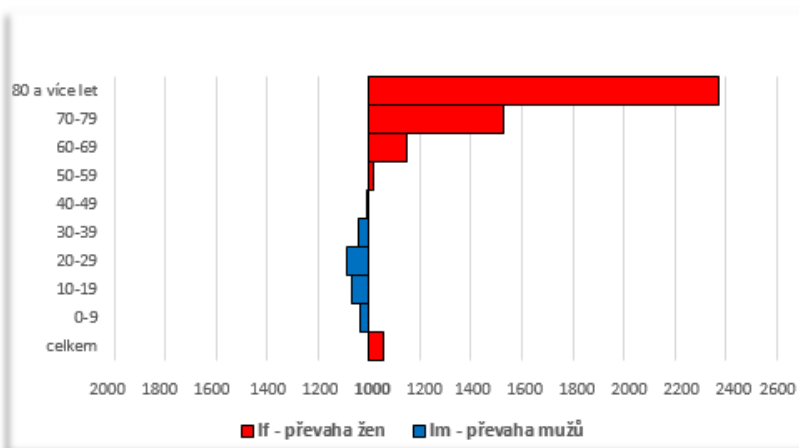
Příloha č. 2: Index maskulinity a feminity v roce 2011

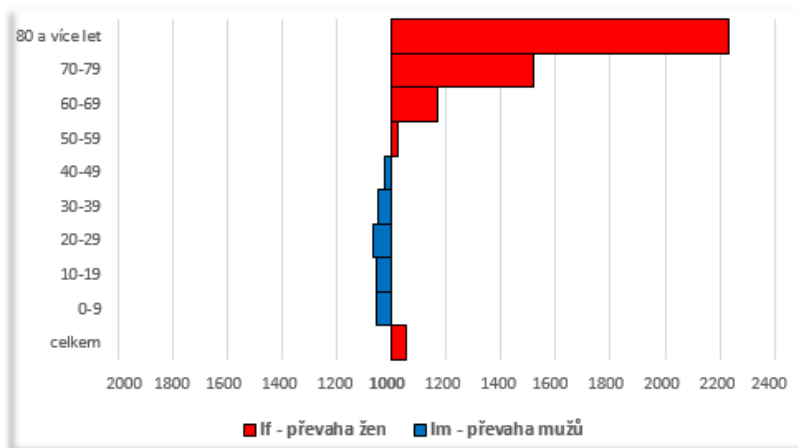
Obr. 1: Index maskulinity a feminity v roce 2011 v okrese Uherské Hradiště *

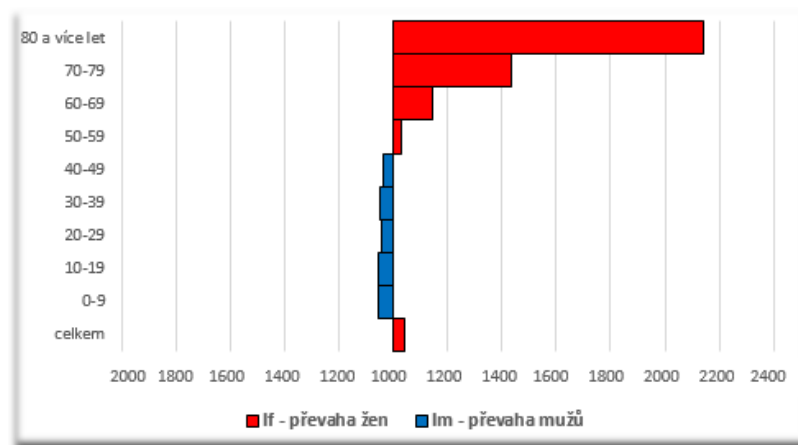
Obr. 2: Index maskulinity a feminity v roce 2011 v okrese Zlín *

Obr. 3: Index maskulinity a feminity v roce 2011 v okrese Kroměříž *

Obr. 4: Index maskulinity a feminity v roce 2011 ve Zlínském kraji *

Obr. 5: Index maskulinity a feminity v roce 2011 v České republice *

* Zdroj dat: SLDB 2011 – tab. č. 112, ČSÚ, 2015, vlastní zpracování

Příloha č. 3: Podíl obyvatel věřících a bez náboženské víry v jednotlivých obcích okresu Vsetín

Tab. 7: Podíl obyvatel věřících a bez náboženské víry

2011	věřící - hlásící se k církvi	bez náboženské víry
obec	%	%
Branky	21,7	20,6
Bystřička	21,3	24,7
Dolní Bečva	38,1	11,8
Francova Lhota	47,5	6,9
Halenkov	35,3	9,4
Horní Bečva	26,7	14,5
Horní Lideč	53,0	7,4
Hošťálková	38,2	17,3
Hovězí	33,9	11,1
Huslenky	39,4	9,9
Hutisko-Solanec	34,5	12,6
Choryně	24,9	19,0
Jablůnka	26,4	30,1
Janová	21,5	28,5
Jarcová	18,2	24,0
Karolinka	23,8	16,3
Kateřinice	33,6	16,2
Kelč	40,8	15,6
Kladeruby	40,8	15,4
Kunovice	37,7	10,0
Lačnov	58,1	5,7
Leskovec	36,3	16,0
Lešná	28,4	17,3
Lhota u Vsetína	26,8	22,8
Lidečko	63,6	3,5
Liptál	41,2	13,8
Loučka	26,3	20,5
Lužná	55,2	7,4
Malá Bystřice	30,4	14,7
Mikulůvka	21,6	25,4
Nový Hrozenkov	37,9	10,2
Oznice	21,4	21,0
Podolí	37,6	12,4
Police	29,8	18,4
Pozděchov	51,3	9,0
Prlov	44,7	14,1
Prostřední Bečva	31,3	15,6
Pržno	36,8	18,3
Ratiboř	30,1	16,4
Rožnov pod Radhoštěm	23,8	24,2
Růžďka	29,4	20,8
Seninka	40,9	17,0
Střelná	56,8	4,6
Střítež nad Bečvou	32,0	16,8
Študlov	58,2	3,2
Ústí	22,6	27,4
Valašská Bystřice	36,4	10,5
Valašská Polanka	46,5	12,6
Valašská Senice	45,6	4,4
Valašské Meziříčí	20,9	27,2
Valašské Příkazy	54,5	4,7
Velká Lhota	43,4	12,2
Velké Karlovice	33,4	11,2
Vidče	32,8	15,3
Vigantice	28,6	16,8
Vsetín	19,6	28,9
Zašová	33,4	18,8
Zděchov	38,4	4,9
Zubří	29,0	17,0

Zdroj dat: SLDB 2011 – tab. č. 156, ČSÚ, 2011,
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 4: Náboženská struktura obyvatelstva v jednotlivých geografických jednotkách

Tab. 8: Náboženská struktura obyvatelstva v geografických jednotkách v roce 2011

2011	Církev adventistů sedmého dne	Církev československá husitská	Církev římskokatolická	Českokatolická církev evangelická	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	Pravoslavná církev v českých zemích	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	Starokatolická církev v ČR	bez náboženské víry	neuvedeno	věřící - hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti	věřící - nehlásící se k církvi ani k náboženské společnosti
okres Vsetín	0,08	0,12	20,66	3,79	0,07	0,04	0,00	0,01	20,78	43,71	28,25	7,23
ORP Vsetín	0,13	0,08	19,61	6,55	0,05	0,03	0,01	0,02	19,85	43,10	30,39	6,66
Zlínský kraj	0,08	0,21	24,64	1,35	0,08	0,06	0,00	0,01	22,50	40,45	29,25	7,79
ČR	0,07	0,38	10,37	0,50	0,13	0,20	0,08	0,02	34,53	44,67	14,02	6,76

Zdroj dat: SLDB 2011 – tab. č. 156, ČSÚ, 2011, vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 5: Hrubá míra porodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 9: Hrubá míra porodnosti v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	9,6
Bystřička	10,4
Dolní Bečva	11,5
Francova Lhota	10,4
Halenkov	11,4
Horní Bečva	8,2
Horní Lideč	9,0
Hošťálková	10,6
Hovězí	10,6
Huslenky	10,9
Hutisko-Solanec	10,2
Choryně	10,8
Jablůnka	9,6
Janová	10,3
Jarcová	11,0
Karolinka	10,2
Kateřinice	11,1
Kelč	12,1
Kladeruby	8,3
Kunovice	10,3
Lačnov	12,6
Leskovec	7,9
Lešná	9,0
Lhota u Vsetína	8,1
Lidečko	9,2
Liptál	9,8
Loučka	11,9
Lužná	9,9
Malá Bystřice	5,5
Mikulůvka	14,1
Nový Hrozenkov	9,4
Oznice	7,9
Podolí	9,2
Police	12,7
Pozděchov	10,7
Prlov	12,0
Prostřední Bečva	11,3
Pržno	6,9
Ratiboř	11,8
Rožnov pod Radhoštěm	9,3
Růžďka	9,4
Seninka	6,2
Střelná	9,3
Střítež nad Bečvou	10,7
Študlov	10,8
Ústí	10,7
Valašská Bystřice	9,8
Valašská Polanka	7,2
Valašská Senice	6,8
Valašské Meziříčí	9,5
Valašské Příkazy	7,8
Velká Lhota	9,1
Velké Karlovice	9,2
Vidče	8,3
Vigantice	9,5
Vsetín	9,8
Zašová	11,8
Zděchov	8,8
Zubří	11,3

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 6: Čistá míra porodnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 10: Čistá míra porodnosti v průměru za období 2010-2013

obce	promile (‰)
Branky	41,5
Bystřička	45,0
Dolní Bečva	53,2
Francova Lhota	43,6
Halenkov	51,8
Horní Bečva	39,2
Horní Lideč	34,6
Hošťálková	45,0
Hovězí	47,4
Huslenky	47,6
Hutisko-Solanec	45,9
Choryně	43,7
Jablůnka	41,5
Janová	45,9
Jarcová	48,9
Karolinka	47,0
Kateřinice	50,5
Kelč	51,7
Kladeruby	31,8
Kunovice	46,4
Lačnov	50,2
Leskovec	32,2
Lešná	37,6
Lhota u Vsetína	37,7
Lidečko	38,7
Liptál	41,1
Loučka	50,8
Lužná	47,6
Malá Bystřice	24,3
Mikulůvka	65,4
Nový Hrozenkov	42,3
Oznice	34,6
Podolí	48,9
Police	55,8
Pozdětchov	46,5
Prlov	54,2
Prostřední Bečva	48,9
Pržno	33,1
Ratiboř	49,9
Rožnov pod Radhoštěm	38,5
Růžďka	40,5
Seninka	29,9
Střelná	39,1
Střítež nad Bečvou	51,1
Študlov	45,1
Ústí	44,7
Valašská Bystřice	42,5
Valašská Polanka	29,9
Valašská Senice	26,0
Valašské Meziříčí	39,4
Valašské Příkazy	32,1
Velká Lhota	42,1
Velké Karlovice	42,2
Vidče	36,1
Vígantice	41,9
Vsetín	42,3
Zašová	50,9
Zdětchov	40,7
Zubří	49,6

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015

vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 7: Hrubá míra úmrtnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 11: Hrubá míra úmrtnosti v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	10,2
Bystřička	10,2
Dolní Bečva	8,5
Francova Lhota	9,3
Halenkov	12,0
Horní Bečva	11,2
Horní Lideč	8,3
Hošťálková	10,2
Hovězí	8,1
Huslenky	9,9
Hutisko-Solanec	12,3
Choryně	12,8
Jablůnka	12,0
Janová	11,9
Jarcová	8,5
Karolinka	13,5
Kateřinice	9,0
Kelč	8,3
Kladeruby	11,3
Kunovice	6,8
Lačnov	11,2
Leskovec	12,4
Lešná	8,6
Lhota u Vsetína	15,2
Lidečko	8,8
Liptál	10,1
Loučka	11,9
Lužná	9,5
Malá Bystřice	18,9
Mikulůvka	9,9
Nový Hrozenkov	10,2
Oznice	11,5
Podolí	6,1
Police	8,8
Pozděchov	12,9
Prlov	9,3
Prostřední Bečva	10,2
Pržno	18,3
Ratiboř	8,4
Rožnov pod Radhoštěm	9,6
Růžďka	14,0
Seninka	17,0
Střelná	9,7
Střítež nad Bečvou	9,2
Študlov	10,3
Ústí	8,7
Valašská Bystřice	11,4
Valašská Polanka	7,2
Valašská Senice	10,0
Valašské Meziříčí	10,3
Valašské Příkazy	11,2
Velká Lhota	8,2
Velké Karlovice	12,0
Vidče	9,3
Vigantice	10,3
Vsetín	10,4
Zašová	10,7
Zděchov	11,7
Zubří	10,3

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 8: Přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek v průměru let 2010-2014

Tab. 12: Přirozený přírůstek, migrační saldo a celkový přírůstek za období 2010-2014

2010-2014	MS	PP	CP
obec	promile (‰)	promile (‰)	promile (‰)
Branky	11,4	-1,5	9,9
Bystřička	2,1	0,2	2,3
Dolní Bečva	2,8	3,3	6,1
Francova Lhota	-4,3	0,9	-3,4
Halenkov	3,8	0,2	4,0
Horní Bečva	2,0	-3,5	-1,5
Horní Lideč	-12,2	1,9	-10,4
Hošťálková	7,6	0,0	7,6
Hovězí	-3,4	2,1	-1,3
Huslenky	7,7	-0,4	7,3
Hutisko-Solanec	-0,5	-1,8	-2,3
Choryně	0,6	-3,0	-2,4
Jablůnka	5,2	-1,2	4,0
Janová	-2,0	-0,2	-2,3
Jarcová	4,0	2,5	6,5
Karolínka	-1,5	-4,3	-5,8
Kateřinice	8,5	3,0	11,5
Kelč	-4,1	3,4	-0,6
Kladeruby	-7,5	-0,5	-8,0
Kunovice	-7,3	3,1	-4,2
Lačnov	-9,0	1,8	-7,1
Leskovec	3,3	-3,3	0,0
Lešná	1,7	1,9	3,6
Lhota u Vsetína	6,5	-6,2	0,2
Lidečko	0,3	-0,6	-0,2
Liptál	2,5	-0,3	2,2
Loučka	4,2	-0,5	3,7
Lužná	11,5	-0,6	10,9
Malá Bystřice	-11,0	-12,7	-23,7
Mikulůvka	8,5	4,2	12,7
Nový Hrozenkov	-1,9	-0,9	-2,8
Oznice	8,8	-2,4	6,3
Podolí	-3,3	1,7	-1,6
Police	5,6	1,1	6,7
Pozděchov	10,9	-2,5	8,4
Prlov	-6,0	1,5	-4,5
Prostřední Bečva	4,6	1,3	5,9
Pržno	0,7	-8,8	-8,1
Ratiborž	5,0	3,8	8,8
Rožnov pod Radhoštěm	-4,4	-0,7	-5,1
Růžďka	0,4	-4,7	-4,3
Seninka	7,5	-9,3	-1,8
Střelná	-8,2	-0,7	-8,9
Střítež nad Bečvou	2,4	1,4	3,8
Študlov	-2,7	0,0	-2,8
Ústí	8,9	0,4	9,3
Valašská Bystřice	-1,5	-1,5	-3,0
Valašská Polanka	3,9	-0,9	3,0
Valašská Senice	-2,6	-6,8	-9,4
Valašské Meziříčí	-4,5	-0,8	-5,3
Valašské Příkazy	23,6	1,3	24,9
Velká Lhota	9,0	2,0	10,9
Velké Karlovice	-2,6	-2,7	-5,3
Vidče	5,9	-1,9	4,0
Vigantice	19,0	-1,8	17,3
Vsetín	-6,4	-0,9	-7,3
Zašová	6,0	1,4	7,4
Zděchov	-4,8	-1,7	-6,4
Zubří	3,2	1,3	4,5

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

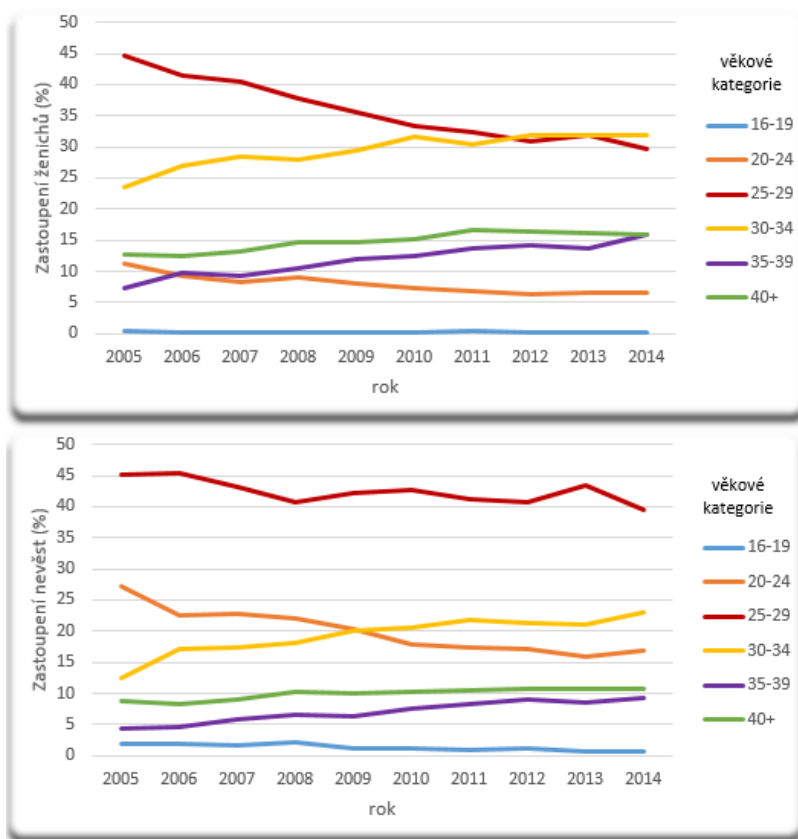
Příloha č. 9: Hrubá míra sňatečnosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 13: Hrubá míra sňatečnosti v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	3,2
Bystřička	4,6
Dolní Bečva	3,6
Francova Lhota	3,4
Halenkov	4,0
Horní Bečva	3,7
Horní Lideč	3,4
Hošťálková	3,7
Hovězí	4,8
Huslenky	3,9
Hutisko-Solanec	4,4
Choryně	6,8
Jablůnka	3,6
Janová	4,0
Jarcová	5,3
Karolinka	3,2
Kateřinice	2,6
Kelč	3,9
Kladeruby	4,2
Kunovice	2,0
Lačnov	3,7
Leskovec	2,6
Lešná	3,8
Lhota u Vsetína	3,9
Lidečko	4,2
Liptál	3,6
Loučka	5,3
Lužná	2,9
Malá Bystřice	3,1
Mikulůvka	4,6
Nový Hrozenkov	4,1
Oznice	3,0
Podolí	1,0
Police	6,2
Pozděchov	4,9
Prlov	6,0
Prostřední Bečva	5,0
Pržno	3,1
Ratiboř	4,1
Rožnov pod Radhoštěm	4,4
Růžďka	3,8
Senínka	4,6
Střelná	2,0
Střítež nad Bečvou	3,0
Študlov	3,9
Ústí	4,4
Valašská Bystřice	5,4
Valašská Polanka	3,8
Valašská Senice	3,7
Valašské Meziříčí	4,0
Valašské Příkazy	4,3
Velká Lhota	2,1
Velké Karlovice	3,3
Vidče	2,9
Vigantice	4,0
Vsetín	4,4
Zašová	5,2
Zděchov	9,2
Zubří	4,3

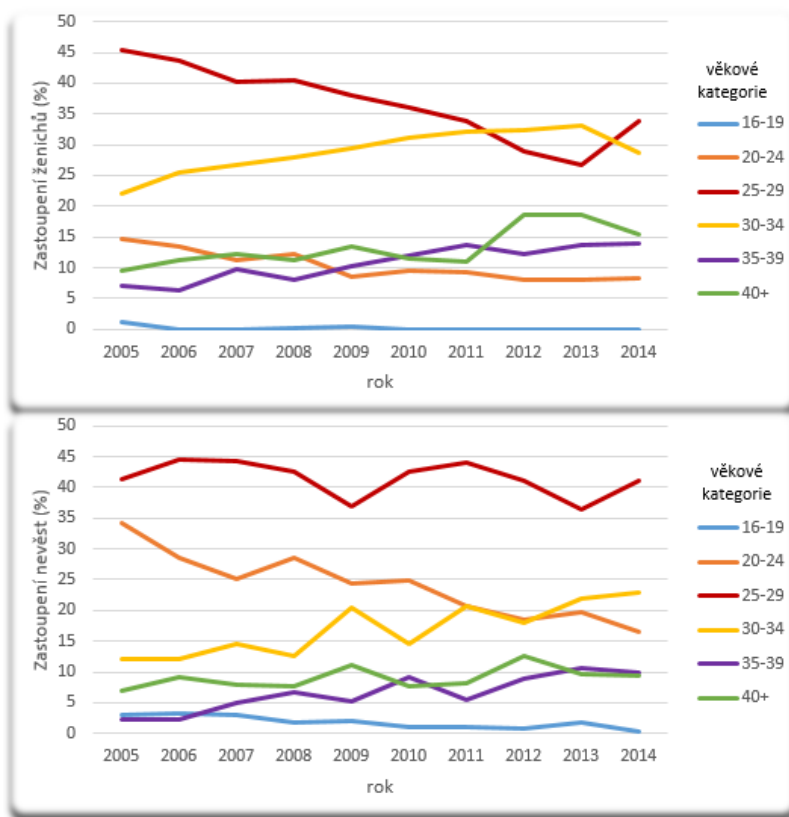
Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 10: Věková struktura ženichů a nevěst v jednotlivých geografických jednotkách

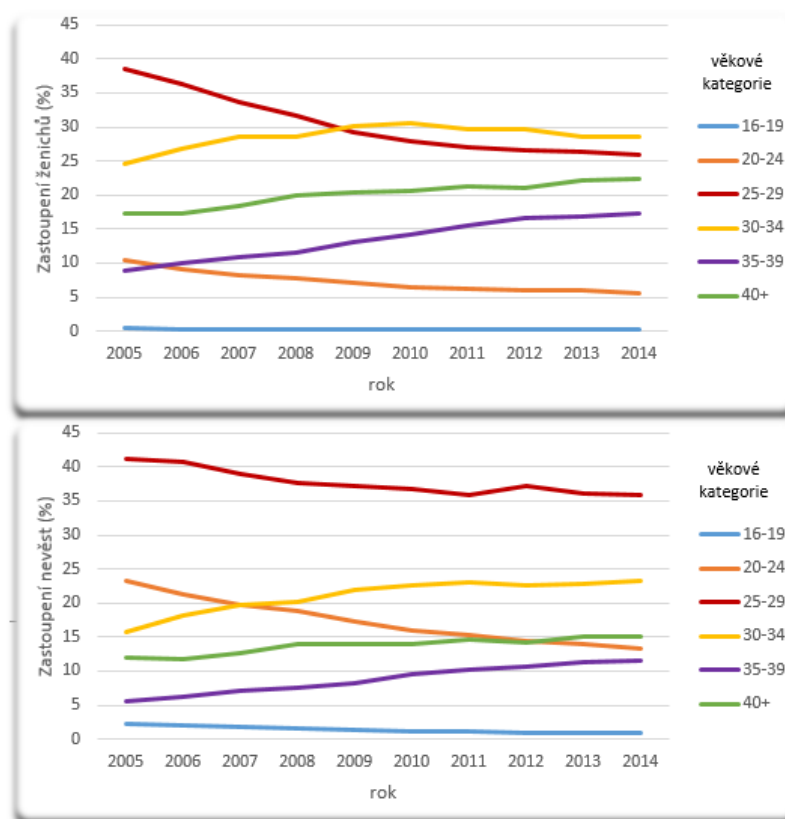
Obr. 6: Věková struktura ženichů a nevěst ve Zlínském kraji v letech 2005-2014

Zdroj dat: Demografická ročenka krajů 2005-2014, ČSÚ, 2015 vlastní výpočty a zpracování

Obr. 7: Věková struktura ženichů a nevěst v SO ORP Vsetín v letech 2005-2014

Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP 2005-2014, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 8: Věková struktura ženichů a nevěst v SO ORP Vsetín v letech 2005-2014

Zdroj dat: Demografická ročenka krajů 2005-2014, ČSÚ, 2015, vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 11: Hrubá míra rozvodovosti v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 14: Hrubá míra rozvodovosti v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	2,4
Bystřička	2,1
Dolní Bečva	1,7
Francova Lhota	2,2
Halenkov	2,1
Horní Bečva	2,0
Horní Lideč	3,5
Hošťálková	2,1
Hovězí	2,0
Huslenky	1,1
Hutisko-Solanec	1,6
Choryně	1,7
Jablůnka	2,5
Janová	1,3
Jarcová	1,6
Karolinka	1,5
Kateřinice	1,3
Kelč	1,9
Kladeruby	0,0
Kunovice	1,2
Lačnov	1,2
Leskovec	1,9
Lešná	0,9
Lhota u Vsetína	0,7
Lidečko	0,8
Liptál	1,5
Loučka	3,3
Lužná	1,2
Malá Bystřice	0,8
Mikulůvka	1,8
Nový Hrozenkov	2,7
Oznice	0,0
Podolí	1,0
Police	2,6
Pozděchov	2,2
Prlov	0,9
Prostřední Bečva	1,8
Pržno	2,7
Ratiboř	2,2
Rožnov pod Radhoštěm	2,3
Růžďka	0,8
Seninka	1,5
Střelná	1,2
Střítež nad Bečvou	1,5
Študlov	2,0
Ústí	1,9
Valašská Bystřice	1,4
Valašská Polanka	1,3
Valašská Senice	2,6
Valašské Meziříčí	2,4
Valašské Příkazy	2,6
Velká Lhota	1,5
Velké Karlovice	1,7
Vidče	1,2
Vigantice	1,2
Vsetín	2,6
Zašová	2,3
Zděchov	2,1
Zubří	2,4

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 12: Hrubá míra emigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 15: Hrubá míra emigrace v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	22,2
Bystřička	20,6
Dolní Bečva	18,7
Francova Lhota	16,9
Halenkov	14,2
Horní Bečva	14,0
Horní Lideč	24,8
Hošťálková	10,4
Hovězí	15,2
Huslenky	10,8
Hutisko-Solanec	18,8
Choryně	21,4
Jablůnka	21,2
Janová	23,1
Jarcová	17,2
Karolínka	19,7
Kateřinice	16,8
Keleč	20,8
Kladeruby	19,4
Kunovice	24,3
Lačnov	16,7
Leskovec	16,5
Lešná	16,6
Lhota u Vsetína	13,9
Lidečko	10,5
Liptál	14,4
Loučka	18,5
Lužná	13,6
Malá Bystřice	19,9
Mikulůvka	20,1
Nový Hrozenkov	15,7
Oznice	19,9
Podolí	23,6
Police	20,2
Pozděchov	14,7
Prlov	20,4
Prostřední Bečva	14,1
Pržno	25,3
Ratiboř	16,2
Rožnov pod Radhoštěm	19,3
Růžďka	17,2
Seninka	5,4
Střelná	13,0
Střítež nad Bečvou	14,6
Študlov	17,6
Ústí	19,3
Valašská Bystřice	16,9
Valašská Polanka	12,6
Valašská Senice	15,7
Valašské Meziříčí	17,8
Valašské Příkazy	23,4
Velká Lhota	20,1
Velké Karlovice	16,5
Vidče	14,9
Vigantice	14,4
Vsetín	17,5
Zašová	15,0
Zděchov	16,8
Zubří	14,4

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 13: Hrubá míra imigrace v jednotlivých obcích okresu Vsetín v průměru za 2010-2013

Tab. 16: Hrubá míra imigrace v průměru za období 2010-2013

obec	promile (‰)
Branky	35,1
Bystřička	20,0
Dolní Bečva	21,9
Francova Lhota	14,8
Halenkov	17,1
Horní Bečva	16,5
Horní Lideč	11,5
Hošťálková	19,8
Hovězí	11,0
Huslenky	19,2
Hutisko-Solanec	18,7
Choryně	24,8
Jablůnka	26,5
Janová	21,5
Jarcová	23,8
Karolinka	18,1
Kateřinice	23,9
Kelč	14,7
Kladeruby	7,1
Kunovice	17,1
Lačnov	8,1
Leskovec	19,1
Lešná	20,3
Lhota u Vsetína	17,8
Lidečko	10,3
Liptál	18,7
Loučka	22,8
Lužná	28,8
Malá Bystřice	6,3
Mikulůvka	25,4
Nový Hrozenkov	14,0
Oznice	25,4
Podolí	20,5
Police	27,6
Pozděchov	24,0
Prlov	13,9
Prostřední Bečva	18,4
Pržno	22,6
Ratiboř	21,7
Rožnov pod Radhoštěm	14,5
Růžďka	19,4
Seninka	16,3
Střelná	4,8
Střítež nad Bečvou	19,4
Študlov	13,7
Ústí	30,1
Valašská Bystřice	16,7
Valašská Polanka	18,4
Valašská Senice	14,6
Valašské Meziříčí	13,1
Valašské Příkazy	47,8
Velká Lhota	29,8
Velké Karlovice	14,7
Vidče	23,2
Vigantice	33,7
Vsetín	10,5
Zašová	21,3
Zděchov	12,6
Zubří	19,2

Zdroj dat: Pohyb obyvatelstva, ČSÚ, 2015
vlastní výpočty a zpracování